

ಕಷ್ಟವಾಗಿದೆ. ಮಾನ್ಯ ಅರ್ಥ ಸಚಿವರು ತೊಂದರೆಗೆ ಒಳಗಾಗಿರುವವರಿಗೆ ಪರಿಹಾರ ಧನವನ್ನೇನಾದರೂ ಕೊಡುವುದರ ಬಗ್ಗೆ ಉತ್ತರ ಕೊಡಲಿಲ್ಲ.

FINANCIAL BUSINESS

Voting of demands No's 28 and 29 (Contd)

SRI A. K. ABDUL SAMAD (Minister for Health and Family Welfare)—Mr. Deputy Speaker Sir, on Health and Family Welfare Demand Hon-member Sri Sheernally Chandrashekar initiated the discussions and sixteen members have participated until yesterday, starting from day before yesterday in the afternoon. They have given very good suggestions and it was very interesting.

Before I start my reply on various points, I would like to quote a few sentences from our beloved Prime Minister's speech during the recent Health Minister's Conference. She said, "Our attitude to health must change. Every one who recognised that health is not luck or chance, but must be worked for every day of one's life and I can say this from personal knowledge and personal experience." She continues further, "good health is a result of attitude to life as well as good habits." This good health all of us, as suggested by Prime Minister, have to take care and keeping that in view we have formulated the schemes to have a total health for all by 2000 A.D.

Hon-member Sri Sheernally Chandrashekar has said that in the earlier days, when his parents had nine children unfortunately only two survived because of the inadequate health facilities available in those days. Fortunnately we have formulated health programmes which give for every five thousand population one health worker by 1990.

(KUM. PRAMILA in the Chair)

Before I go to answer individually to all questions, I would like to confine to a few points which have been commonly said by the members.

Number one is family planning. My good friend Sri Abdul Latheef from Kolar has traced the population from 12,000 years ago and its explosion which is being faced by the present century and he wanted our target achievement for the current year. In our performance budget I have mentioned the targets we have achieved and what we would like to do in the current year. Some of the members specially, Madam Chairman, they have raised relevant points that

minorities, specially Muslims have not been able to be covered under this scheme and Sri Qamarul Islam has said about the fertility. Unfortunately, he is a bachelor and other persons have said that Muslims have big any and they marry more than one lady, with the result that the population is increasing. From the report I have, I would like to say that this is not a fact. Muslims are also in the main-stream of this national programme. I would like to give the detail as to how Muslims have also participated. According to the Census Report 1979 & 1980 1978-1979 Muslims are 11% in population compared to other communities. Hindus 86.16%. Out of this Vasectomy done is 88.2%; Tubectomy 92.6% and I.U.D. 89.4%. Muslims 10.63%. Vasectomy 7.9%; Tubectomy 5.4% and I.U.D. 7%. Christians 2.09%. Out of this Vasectomy 3.6%. Tubectomy 1.7%; I.U.D. 3.5% about others. I would not like to say because they are negligible, and the same ratio continues in 1978-79 and subsequent years also. Muslims, pre-umately in urban areas in educated class they are not reluctant. But in slum areas, one of the major reason why Muslims have not come forward is, we have not been able to motivate these people probably because of the barrier of language or motivating methods. This has been ossha tified. I have taken steps to see that these people, who are uneducated living in slum areas, are brought into that fold by giving more incentives and by bringing motivators. Therefore, I would like to say that whatever misapprehensions we have that muslims are not in the mainstream, is not a good statement, They are part and parcel of the national programme.

About drugs, we have raised the amount from Rs. 5,000 to Rs. 8,000 for health units, which is the smallest we have. For health centres we have given Rs. 12 000 and thereafter we have taluk level hospitals and district level hospitals. For taluk level, district level and major hospitals we are considering to further increase the drug supplies by increasing the amount.

About the medical colleges, many of my friends have said about capitation fees and opening of more colleges for others. This matter is considered by the Committee constituted by this August House and they will make recommendations and once it is decided, we will come out with our announcement as to what our future policy will be.

Then, about procurement of drugs for medical stores, many of the Hon. members said that our drugs are not standard and steps should be taken to improve them. I would like to make a statement here Madam Chairman, that for the first time in the country

our State has appointed a therapeutic Committee. This Committee consists of experts. Out of 540 standard drugs listed earlier, they have now reduced to 350 drugs eliminating non-essential drugs as per the norms fixed by the World Health Organisation.

Hon. member Sri Sheernaly Chandrashekar wanted to know about the development of herbs.

We have given greater importance for the development of Herbarium and in Bangalore we have a place near Lalbagh at Dhanavantri Lay out where we are developing this. The State Government is thinking of constituting a Board by name The Karnataka Indigenous Drugs and Pharmaceuticals Limited which can produce good indigenous drugs, medicines and other pharmaceutical goods for use in Government institutions and for the supply to the public at reasonable prices and encourage the production and use of indigenous medicine and Indian System of Medicine.

About the Meternity Ward at Ripponpet and at Kumsi, the policy of the Government is that as far as possible the local people are to be motivated to participate for opening of maternity wards. The people should also be a part of our programme. As and when the amount is received, the matching grant will be given.

SRI SHEERNALY CHANDRASHEKAR.—Rs. 45,000 is a big amount to be collected from the people. Can you not minimise this?

SRI ABDUL SAMAD.—The participation of the local people should also be there because...

ಶ್ರೀ ಎಸ್. ಎಂ. ಶೀರಳ್ಳಿಚಂದ್ರಶೇಖರ್.—ಇ ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿ ಕೊಟ್ಟರೂ ಪಾರ್ಟಿಸಿಪೇಟ್ ಆಗುತ್ತದೆ, ೪ ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿ ಕೊಟ್ಟರೂ ಪಾರ್ಟಿಸಿಪೇಟ್ ಆಗುತ್ತದೆ.

SRI ABDUL SAMAD.—Otherwise we can say, let there be no money at all; straight away Government can grant. But in that case, the question is that which area has to be selected and which area has to be neglected. We have to manage within the available resources or the budget amount. That is the reason why we want people's subscription. About x-ray technicians in Hosanagara, technicians have been posted. We have taken steps to supply accessories. The problem is of accessories and films. We have to have a high power committee and we have also some administrative difficulties, to finalise those things. Now it has been finalised.

About the drugs, I have already said that we have increased the limit from Rs. 8,000 to Rs. 12,000.

My friend has said about the indiscipline in Doctors that while in the Hospital some of them are in intoxicated mood. My hon. friend wanted strict warning to be issued from the Government. I agree with the hon. member. We will issue a strict warning to all the Doctors that during working hours, if they are found to be either in the intoxicated mood or indisciplined, disciplinary action will be taken against them.

About Dr. Krishna murthy whom the hon member has mentioned, we have a programme that post graduate doctors, as far as possible, will be posted to District Hospitals. At taluk level, where M. S. Doctors are required, they will be posted where there are surgical equipments and other facilities. Dr. Krishnamurthy was in Shimoga for a long time and so he was posted to some other place. He was a Class II promoted to Class I. If there is anything specific about this Doctor, I request my hon. friend to meet me and discuss about this matter. We need not waste the time of this august House in discussing a particular case.

The next point is about the facilities provided for Doctors working in rural areas. This is a very important point which the Hon. member has raised. Madam Chairman, we have a scheme formulated by us. This is called Rural Housing Scheme and the total cost of this scheme is Rs. 80 crores. This amount will be released partly by my colleague Sri Dharm Singhji, that is the Karnataka Housing Board. I had discussions with the Union Minister when I had been to the Health Ministers' conference. The Union Minister for Housing has said that he would like to have a detailed discussion. When once this scheme is finalised, the impression that doctors do not go to rural areas because of the non-availability of accommodation, will go this scheme will be implemented in a phased manner spread over a period of 5 to 8 years. If earnest efforts are made, everything will be ready. All that we need is the Union Government. I assure you that this will be expedited.

About providing of telephones to the hospitals, I agree with the hon. member that we should provide telephones at least to the Taluk Hospitals where the facilities are there. We are seized of the matter I will see that it is expedited. Another important suggestion that he has made is about the Molbie Dispensary. This is one of the assurances given by our party, i.e., Congress-I, in our election manifesto, that our health programmes should reach the rural people. This is a good suggestion that we should go to the doors of the rural people to provide health facilities. In fact, we are working on it. If things go right, at least in one back-ward District, I would like

to take this scheme. If it succeeds this will be extended to other places. Another important thing the Hon. Member has said is about mental and psychiatric treatment for the rural people.

(MR. DEPUTY SPEAKER in the Chair)

Mr. Deputy Speaker Sir, for mental and psychiatric treatment the hon. member has suggested to have mobile vans. One percent of our population suffers from severe mental disorder. At any given time, this not only causes immense human suffering, but also tremendous social and economic disability. The Government of Karnataka have released Rs. 15 lakhs towards building a residential training centre where the doctors and the health workers from all public health centres in Karnataka will be posted for two weeks for the training programme and the regular training programme will be started from 1st September, 1981. In Satalwara village, there is a mental health centre, which is about 20 Kms. from NIMHANS. We give refresher courses for all the basic health worker for a period of two weeks. This training is also starting in Malur, Anekal and Kollegal. This will also be extended to the School of Mental Health. NIMHANS has developed a training programme for a school teacher to recognise and attend to emotional problems in school children. More than 150 school teachers have been trained already.

The Hon. Member has suggested about the curative and especially the rehabilitative measures of Leprosy. Apart from the Hon. Member, many other Members have raised about Leprosy. Leprosy, Mr. Deputy Speaker Sir, it is a centrally assisted scheme where we get cent percent central subsidy for this and our beloved Prime Minister has said that within 20 years i. e., 2,000 A.D. the leprosy should be eradicated and should be completely cured. This is our commitment. Out of 180 lakh cases, we have detected 1,15,000 cases and we have already started curative treatment and the balance will also be taken care of. One of our Hon. Members was telling yesterday that in Bangalore near posh hotels there are cases of lepers. Sir, these cases are not infectious; they are only burnt cases. But there are cases where leprosy affected persons are moving; and they are infectious. That is how leprosy spreads. There will be a small patch either on the hand, either on the back or on the face. We leave them. We do not just consider that he is an ailing and unhealthy person. We do not take initial measures. During one of my visits to Bijapur, I saw a group of ladies. They were discussing something and gossiping. One of my medical officers who accompanied me told that this is a case of leprosy and said if it is not attended to immediately the entire body of ladies who are

sitting, will become infectious. Therefore, they have to be identified. Our voluntary health workers and our Basic Health Workers are there to identify such cases and we will give any treatment, irrespective of cost. In Bangalore, they say, for leprosy, the rehabilitation facilities are not available. I request, through this August House, that any voluntary body who likes to start a rehabilitation centre at Bangalore, will be provided with all facilities. But, we need dedicated persons. Any yard about 200 or 300 acres of land, is enough, so that they can have an honourable living; but we need dedicated workers. I appeal to the voluntary organisations. We have in Hubli, one of the rehabilitation centres. For the information of the August House, I may say that the Government of India have agreed to upgrade the Leprosorium at Magadi Road into a Regional Centre and two more Rehabilitation centres will be started, one in Belgaum and another in Gulbarga.

Another Hon. Member suggested compulsory sterilisation for the leprosy patients, as a form of family planning. I beg to differ with our Hon. Member, because they are also citizens like us and a baby born to leprosy patient does not have any symptom of leprosy. They are as human babies as that of ours. This, I would make it abundantly clear that if they continuously mix with their family then leprosy comes. Therefore, if the parents are treated, their children will not become lepers. Otherwise, they will have to be segregated from the main leprosy patients. Therefore, the question of compulsory sterilisation does not arise in respect of Leprosy. Hon. Member said that the leprosy cases should be kept away from the town inhabitants to avoid their infection. I think, that is not our policy. The policy of the Government of India is that Leprosy is like any other diseases like Cancer and T.B. Therefore, the present thinking is rather Policy is that Persons afflicted with leprosy can be treated in hospitals. We do not want to segregate the leprosy people from the main hospitals. That is not our policy, nor we would like to encourage segregating them. Therefore our Hon. Member should co-operate and as the local MLA he should make it a point to encourage persons suffering from Leprosy to go to the main hospital. In fact, in my visits I said that we should encourage leprosy people and that the society should adopt and society should not neglect them. I hope Hon. Member will co-operate with us.

About the Hon. Member's reference to Venus Circus and the emergency treatment and upgrading of the hospital which the other Members have also raised, I would like to say that we have started a master plan. We are spending Rs. 5.25 crores for the total

plan on the Victoria Hospital, and the Vani Vilas Hospital. During the current year we will be spending Rs. 36 lakhs. The amount has already been sanctioned. The work has already been started. When once the work is completed, may be within about four or five years, we will have one of the best facilities for burnt cases for providing specialised treatment.

Hon. Member Sheernaly Chandrashekar referred about the payment of certain dues. I have issued Government Order sanctioning Rs. 3,800 for the current year and the balance amount will also be released. I will read out.

“The interest bill on the charitable endowment occurred for the period from 1-1-1980 to 31-12-1980 for Rs. 3,899-90 has been countersigned and returned to the Medical Officer for disbursement. In the meanwhile Government have also issued orders for the credit of interest occurred from 1-7-75 to 31-12-80 to the original endowment and drawn every half-yearly from 1-1-1980 onwards.”

I am sorry that there was some delay which could not be avoided. The hon. Member has also spoken about the Tribal Sub-centre and has asked why it has not been sanctioned to Shimoga and confined only to South Kanara, which, incidentally, happens to be the hon. Finance Minister's place. The Tribal Sub Centres have been identified by the Government of India. In Karnataka, four places have been identified. They are : South Kanara, Kodagu, Mysore and Chikamagalur, these are the areas where we can provide the facilities. Unfortunately Shimoga is not included.

Hon. Member Sri Chandregowda said that the Central Schemes have not been utilised and there is inadequate budget for providing drugs. We have utilised most of the Central Schemes. The only reason for non-spending of the money is because of the difficulty in timing. We had some problems. But this year it will be seen that it will not be repeated. The hon. Member also said that the doctors are in the habit of giving prescriptions to all the poor persons who come to the Hospitals. Presumably it suggests that our drugs are inadequate. I would like to differ there. The prescriptions given by the Doctors are not because of the inadequacy of drugs. We have provided adequate funds. But certain Doctors may be in the habit of giving the prescriptions. Now I have issued strict instructions, that in case a doctor wants to give a prescription, he must maintain a book and make entries in it to that effect, that is, he must enter the name of the person, prescriptions given etc. Such a book is supposed to

be kept in every dispensary. If any doctor violates this order, disciplinary action will be taken against him. I would like to assure the hon. Members that we will not hesitate to take action. The hon. Member also said that Rs. 17,00,000 have lapsed in respect of Housing. The work regarding water supply has been entrusted to the Engineering Cell. Regarding the amount of Rs. 17,00,000 it was meant for giving to the HUDCO and the HUDCO has not come forward to give their matching grant of 80%. That is why this amount is still remaining. The amount of Rs. 25,00,000 which has been given for water supply, we have to give it to the Engineering Cell and they have to utilise it. A primary Health Centre, Banakal, in Mudigere, has been included in the Tribal Sub-plan. A vehicle has also been provided. The hon. Member said that in respect of Chikamagalur District Hospital, the minutes issued by me have not been implemented. That was the charge made. I would like to make it clear that whatever minutes issued by us have been implemented and I have got it checked up. They have said that all the actions relating to water equipment and repairs to the main building have been taken and they are attended to. The repairs to the main building have been attended to and the remaining works too will be attended to. The staffing pattern has also been attended. If the hon. Member wants details, I can provide them.

SRI C. A. CHANDRE GOWDA.—I have raised a point regarding the Ward constructed by Inner Wheel Club.....

SRI A. K. ABDUL SAMAD.—That is regarding providing water there. It costs Rs. 60,000 and the donor has come forward to give Rs. 10,001. We have already informed the Executive Engineer about it. He has prepared a plan of Rs. 60,000 and a plan of Rs. 30,000 or so for the major Hospital. Both these are pending with the Executive Engineer. I think that will be taken up shortly. I can give the details if the hon. Member wants.

ಶ್ರೀ ಸಿ. ಎ. ಚಂದ್ರೇಗೌಡ.—ಇನ್ನೂ ವೀಲ್ ಕ್ಲಬ್‌ನವರು ಕಟ್ಟಿಸಿಕೊಟ್ಟಿರುವ ವಾರ್ಡ್ ಒಂದು ವರ್ಷವಾದರೂ ಉಪಯೋಗವಾಗಿಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನು ? ಒಂದು ವರ್ಷವಾದರೂ ಜನತೆಗೆ ಇದರ ಉಪಯೋಗ ದೊರೆಯದೇ ಇರುವುದಕ್ಕೆ ಇರತಕ್ಕ ಕಾರಣವಾದರೂ ಏನು ?

SRI A. K. ABDUL SAMAD.—I also visited that Hospital soon after the visit of his Excellency the Governor of Karnataka. I met the Chairman/President of the Inner Wheel Club. The only thing that is to be done is providing water and equipment. As I said, estimates have been prepared and sent to the Executive Engineer and he will take care of that. Regarding equipment for the hospital, we have also directed to provide equipments. Regarding the shortage of

nurses, we have directed to fill up 20 posts on top priority basis. The hon. Member has also spoken about promotion to Class II Cadre. We have 62 such posts to be promoted from Class III to Class II. It has been finalised. If there are any shortcomings, the Department will see that the matter is expedited. One of the hon. members complained regarding inadequate supply of linen in hospitals. I don't think so because we have adequate stock of linen in every hospital and whenever I visit the hospitals I will make it a point to see that the linens if they are torn out or if they are very weak they should be replaced. Replacement of linen is not a problem for us. After all it requires a paltry sum for replacement. Anyway, since the hon. member has brought to my notice about this I have directed already my directorate to set right the things and if there are any lapses it will be viewed seriously.

As regards vehicles, I would like to inform the House that we have 952 vehicles, out of which 10 percent of them are off the road because of breakages and other repairs. Nearly 123 vehicles are to be auctioned because they have been certified as 'condemned vehicles'. I have also areawise statistical information in respect of vehicles maintained by agencies like UNICEF, IPC, WHO etc. There are about 122 or 125 vehicles parked in the Directorate of Health and Family Welfare and they are to be auctioned. Action is being taken to auction these vehicles. We have also activated our centre at Bangalore which is meant for repairing the vehicles. That apart we have four divisional mobile units which can undertake repair works of our vehicles.

Then Sir, one of the hon. members also suggested that the nutritional programme should be extended to all the workers in the rural areas and should not be confined to urban areas alone. I would like to inform the House that the Department of Women and Children Welfare and the Department of Health and Family Welfare Services are assisting this programme. The Department of Health and Family Welfare Services is concerned only with the immunisation programme. Nutritional programme is to be done by the Department of Women and Child Welfare. Our hon. Members also suggested that family planning should be made compulsory by bringing an enactment and this should be made applicable to all irrespective of caste and creed. Here I would like to say that Government does not believe in compulsion or coercion. We want that no compulsion or coercion should be brought in the implementation of family welfare programme. It is purely a motivated and educative method and people should come voluntarily to adopt this method. It is a

people's programme and this programme is for the upliftment of the country's economy. We have also taken steps to reduce the birth rate. If this programme is adopted by the people sincerely, in our country we can see good health in women and children. We have requested all the agencies except Police and Judiciary to implement the family welfare programme with vigour and all development departments are also participating in this programme. One of the suggestions made by our hon. members is that propaganda media should be enlarged. I agree with suggestion made by the hon. members. We will enlarge the media.

Regarding providing quarters for Doctors I am to inform the hon. members that we have a scheme and it will be implemented accordingly. Regarding the Doctors who are going abroad or wishes to go abroad I have nothing to comment upon them because now a days those who have good education would like to go abroad and thereby we will also earn valuable foreign exchange.

ಶ್ರೀ ಸಿ.ಎ. ಚಂದ್ರೇಗೌಡ.—ಅಧ್ಯಕ್ಷರೆ, ನಾನು ಭಾಷಣ ಮಾಡುವಾಗ ಆರ್.ಎಂ.ಟಿ. ಮತ್ತು ಡಿಸ್ಟ್ರಿಕ್ಟ್ ಸರ್ಜನ್ ವಿಚಾರವಾಗಿ ತಿಳಿಸಿದ್ದೆ. ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ಮಾನ್ಯ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಏನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆಂದು ತಿಳಿಸಬೇಕು.

SRI A. K. ABDUL SAMAD.—The hon. member is right. The vacancies of Residential Medical Officers are being filled up by seniority. Whoever is the seniormost he will take the charge. The hon. member wanted that like Superintendent of Hospitals a particular person should be posted as Residential Medical Officer as per seniority who should not be disturbed during his tenure in that institution. I think this is what hon. member has suggested.

ಶ್ರೀ ಸಿ. ಎ. ಚಂದ್ರೇಗೌಡ —ಅಧ್ಯಕ್ಷರೆ, ಆರ್.ಎಂ.ಟಿ. ಟ್ರಾನ್ಸ್‌ಫರ್ ಮಾಡಿದರೆ ಅವರಿಗೆ ಅದೇ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ತಿಳಿಸಿದ್ದೆ.

SRI A.K. ABDUL SAMAD.—It is a good suggestion that even the quarters should be designated for the Residential Medical Officers, and we will take care of this suggestion. Hon. member Sri Bache Gowda said about inadequate supply of drugs in rural dispensaries. I have already said that we have increased the allotment from Rs. 5,000 to 8,000. Hon. member also pointed out that refrigerator facility is not available in health centres. Here, I would like to say that every public health centre will have one refrigerator to store vaccines and drugs. Now these refrigerators are being supplied by Government of India and the UNICEF. Since the health units are very small, for the time being it is difficult to instal refrigerators there because of electricity problem. Therefore, we would like to confine only to urban health centres. As regards supply of anti-rabies vaccines I want to inform this House that we are manufactu-

ring them in our institute at Belgaum. From this institute we have supplied anti-rabies vaccines to four Sub-divisions and four districts. So, we do not have any problem regarding supply of anti-rabies vaccines to all the dispensaries in our State.

ಶ್ರೀ ಎಸ್. ಮುನಿರಾಜು —ಅಧ್ಯಕ್ಷರೇ, Municipalities has to bear a portion of the expenditure. That is a pre-condition. Therefore for want of funds from them you are not supplying the medicines and as a result patients are suffering and they are put to hardship.

SRI A. K. ABDUL SAMAD.—The hon. Member Sri S. Muniraju has suggested about the removing of the condition that the local bodies such as municipalities, TDBs should pay this amount. I will have this suggestion considered and if possible we will see that our own Department should supply it. I will consider this suggestion.

KUM. PRAMILA.—Sir, in private nursing homes vaccine is available in plenty, whereas it is not available in Government hospitals. People will have to pay money and they will have to stand in long queues. Therefore I would like the Minister to take note of it and see that vaccine is supplied in adequate quantities to all Government hospitals.

SRI A.K. ABDUL SAMAD.—Sir, here we have to distinguish between rabies vaccine and small pox vaccine.

KUM. PRAMILA.—Sir, I am talking about small pox vaccine.

SRI A.K. ABDUL SAMAD.—Sir, she referred to small pox vaccine. The small pox disease has been completely eradicated from the world itself. One need not be vaccinated often and often; first or second dose is sufficient. The fact that private nursing home people are charging abnormal rate since the vaccine is not available, is not correct. Sometime back, this was brought to my notice and at that time I spoke to the Health Officer, Bangalore City Corporation. He said that they can indent and in turn whatever stocks available at Belgaum would be supplied here. If first does is taken, subsequent does are not necessary. We are giving an advertisement to this effect. Sometimes, mothers will have an apprehension about it, but now, there is no scope for such an apprehension because we have completely eradicated this disease from the world.

The hon. Member Sri Batche Gowda has said about the environmental sanitary nursing care and hygienic conditions in hospitals. He said that all these things are inadequate. Our hospitals are improved. Whenever we go for inspection hospitals will be clear and they are

maintaining all hospital cleanly. If any such complaints come, I will see that the concerned Superintendents are given due instructions. But, I request the hon. Members to visit their constituency hospitals and if there is anything wrong in their maintenance, we will issue directions to set it right. Anyhow, we have issued directions to all hospitals to maintain cleanliness inside as well as outside the hospital. Not only that, we have also instructed to maintain good hygiene and environment and plant good trees so that any visitor or patient could sit there and have a breathe good air.

Sir, a query has been raised about the inadequacy of nursing care. But, I would like to say that we have fixed certain norms with regard to nursing care. These are new norms, which were not there until now. I am going to spell out those norms after this question is over.

Some Member spoke about the establishing of a Medical University. Mr. Deputy Speaker Sir, this a very important matter and the State Government is very eager to start a Medical University on the lines of the University of Agricultural Sciences. This matter was taken up with the Government of India. They said that they are examining this matter. Since this matter is seized by the Government of India, we are using our good offices to convince the Government of India to start a Medical University in our State.

Some hon. Members have referred to the functioning of leprocy centres. Every patient need not go to big hospitals, but in some cases out of necessity they will be referred to such hospitals.

I would like to say a few words about the open heart surgery and dialysis, in Bangalore. For your information, I am happy to say here that the Jayadeva Institute of Cardiology located in the campus of the Victoria Hospital is very well equipped and very recently they have started conducting open heart surgery. Equipments worth of Rs. 50 lakhs have been supplied to them. If hon. Members Sri Arumugham, Sri Batchegowda or any other Member desires to have a look at this Institute, I could arrange a visit so that they can give their valuable suggestions. Therefore, I would request the Members to have confidence over the activities of our Department. In our State, dialysis will be conducted in two places one at Victoria Hospital, Bangalore and the other K.R. Hospital, Mysore. We have released funds and orders have been placed for machines also. As these are imported machines, some of the formalities have to be followed and after the arrival of these machines, dialysis operations will be commenced.

There is a suggestion to change the nomenclature from Board of Visitors to Hospital Board. Even Kum. Pramila who is the Chairman of a big institution like the Victoria hospital did not mention in the course of her speech on the Demand, she was telling that some more powers have to be given to Board of Visitors and this has to be revised. This matter, which requires some serious consideration, will be examined and if necessary we will discuss with our hon. Members and some of the Board visitors and formulate some norms. I will have it examined.

Some hon. Members raised some objections about the purchase of drugs. We have already formulated a Theopatic Committee and the standard drugs which are to be brought will be purchased only from recognised firms. Unrecognised firms will not be encouraged.

Some Members spoke about the Psychiatric treatment or Mantra-shastra which has to be developed in Ayurveda. It is a very good suggestion and I will have it examined. The hon. Member Sri Kenge Gowda has referred to the Correspondence Course in Homoeopathy, and he opined that it should be discouraged, because it is in a very bad shape. Sir, this Correspondence course is not in practice in our State, it is existing only in Kerala and some other States. We have already discouraged this. There are about four Homoeopathic Colleges which are not well organised. The Government is thinking of having its own Homoeopathic College either at Belgaum or at Bangalore. We will shortly take a decision on this.

KUMARI S. PRAMILA.—What is Mantra-Shastra? I do not know what it is

SRI A.K. ABDUL SAMAD —The hon. Member pleaded that the Mantra-shastra is there in the Ayurvedic System but research has to be done on it.

KUMARI S. PRAMILA.—I want clarification from the hon. Minister ಮಂತ್ರ ಶಾಸ್ತ್ರವೆಂದರೆ ಏನು ಎಂದು ಕೇಳುತ್ತೇನೆ. ಹಾವು ಕಡಿದರೆ ಮಂತ್ರ ಹಾಕುತ್ತಾರೆ, ಅಗ ಮತ್ತು ಬರುತ್ತದೆ. ಅದಕ್ಕೂ ಕೂಡ ಆಯುರ್ವೇದಿಕೆ ಇಂಟ್ರಿಡ್ಯೂಸ್ ಮಾಡುತ್ತೀರಾ? ಹಾಗೆಯೇ ದವ್ವ ಭೂತ ಬಿಡಿಸುವುದಕ್ಕೂ ಕೂಡ ಮಂತ್ರ ಹಾಕುತ್ತಾರೆ, ಅದಕ್ಕೂ ಕೂಡ ಆಯುರ್ವೇದಿಕೆ ಇಂಟ್ರಿಡ್ಯೂಸ್ ಮಾಡುತ್ತೀರಾ ಎಂದು ಕೇಳುತ್ತೇನೆ. I want to know the policy of the Government regarding this what is the medicine which they want to introduce in the Ayurvedic College?

ಶ್ರೀ ಯು. ಬಿ. ಬೋರ್ಕರ್.—ಅದ್ಭುತ ಮಾನ್ಯ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಹೇಳಿದ್ದರಲ್ಲಿ ಅರ್ಥ ಇದೆ. ಮೆಡುಲಿನ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ, ಮನಸ್ಸಿಕ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಮಾತ್ರ ಇದೆ. ಅದನ್ನೆಲ್ಲ ಬಳಸಿ ಆಳವಾಗಿ ಒಂದರ ಮೇಲೆ ಒಂದುಪ್ರಶ್ನೆ ಕೇಳಿ ಕೇಳಿ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಆ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಏಕ ಶಕ್ತಿ ರೋಗ ಬಂದಿದೆ ಎನ್ನುವ ಬಗ್ಗೆ ಪರಿಶೋಧನೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಅದು ಆದಮೇಲೆ ಮೂಲವಾಗಿ ರೋಗ ಬಂದುದು ಹೇಗೆ ಎನ್ನು

ವುದು ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ. ಮೂಲ ಗೊತ್ತಾದಮೇಲೆ ಆಯುರ್ವೇದ ಔಷಧಿಯನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲಿಂದ ಅದು ಗುಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಅದು ತಿಳಿದು ಎಷ್ಟು ಔಷಧಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟರೂ ಗುಣವಾಗುವುದಿಲ್ಲ, ಇದಕ್ಕೆ ಸೈಕ್ಯಾಟ್ರಿಕ್ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಈ ಒಂದು ಪದ್ಧತಿ ಈಗಾಗಲೇ ಜಾರಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪೂರೈಕೆವನ್ನು ಕೊಟ್ಟರೆ ಬಹಳ ಅನುಕೂಲವಾಗುತ್ತದೆಂದು ಅವರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

SRI A.K. ABDUL SAMAD.—I did not say that it is going to be introduced. It will be examined since it is a matter between the Psychiatrist and those who resort to Mantric way of treatment. They have an institute where they deal in this matter. It is a suggestion from the hon. Members, but how far it fits in; whether it is usable or not is to be examined. I can assure the hon. Members that whatever is good for the health of the citizens will be adopted.

The hon. Member Sri C.M. Arumugham also urged that we should have All India Medical Services like IAS or IPS. This is a very good suggestion for the administration of health institutions. The Government of Karnataka have agreed for the same, but the Government of India have yet to take a decision since other States are reluctant to accept this suggestion. If every State agrees, may be, the Government of India will come forward with All India Health Services.

There was a suggestion that senior doctors be taken on a contract basis. I think we have to take a policy decision upon which I do not wish to comment now. The hon. Members have also rightly pointed out that the district hospitals should get the services of senior and experienced doctors in Bangalore. We did take care of this during our last transfers. I am also of the view that the District Hospitals should get the benefit of the services of senior doctors serving in Bangalore.

It was suggested that visiting hours should be fixed and restricted. We have this system but it is rather difficult to impose it strictly. We must have Dharmashala where the relatives of a patient if they so desire, can cook the food and serve him. But, as per our rules, they are not permitted to cook irrespective of whether it is a Special Ward or an Ordinary Ward.

Another very important suggestion was made that the Guides be appointed in all the major hospitals. I agree with the suggestion made by the hon. Members. It will certainly facilitate the patients to go to the appropriate ward for treatment.

With regard to the medical supplies and the supply of surgical equipments, the hon. Member Sri C.M. Arumugham alleged that one of the firms has made huge money in these supplies. Sir, this is a case of 1978-79 relating to one Sri Babai. We have referred this to Vigilance who are seized of the matter. In the meantime, the

Department of Health has blacklisted 8 to 9 firms, namely. 1) R. G. Surgicals, 2) B.K. Surgicals, 3) evergreen surgicals 4) Surgical and Scientific Supplies, etc. All these blacklisted firms will not be permitted to participate in our rate contract.

About the E.S.I. Hospital, KGF not being furnished, I would like to bring it to the kind notice of the hon. Member Sri C.M. Arumugham that we have already posted a Doctor and action has also been initiated to furnish and equip the hospital.

The Hon'ble Member Sri M. Abdul Latheef has said about the discipline to be maintained in T.B. Hospital at Kolar. I have directed our Director of Health Services to discipline this hospital and to improve the services.

SRI M. ABDUL LATHEEF.—It is a very wise way of expression. What is the action that you are going to take and how are you going to discipline that hospital?

SRI A. K. ABDUL SAMAD.—I would like to assure the Hon'ble Member that discipline will be improved in the T.B. Hospital, Kolar. I do not want to go into this matter in detail. I would like to assure the Hon'ble Member once again that he will not be hurt, after I initiated action.

SRI M. ABDUL LATHEEF.—How long will it take?

SRI A. K. ABDUL SAMAD.—Within a very short time. It will not take more time. The Hon'ble Members said about the Unani System and many of the posts have not been filled. I would like to assure the Hon'ble Members that all the Unani graduates who have passed recently and who have been selected will be absorbed and orders will be issued shortly.

SRI M. ABDUL LATHEEF.—Sir, what about my point regarding starting of a college at Kolar?

SRI A. K. ABDUL SAMAD.—Sir, in the beginning I have said about the covering of medical education. There is a sub-committee and this committee has to finalise about our policy in respect of capitation fee and the need to open more medical colleges. That Committee wanted a Sub-Committee to go into the cost structure and they have furnished a report. One Cost Accountant, one representative from the Indian Medical Council and one local representative have gone into the matter and we have very recently, received the report. A meeting has been fixed during the 3rd week of the current month. When once the Committee finalises its report, I think the requests of the various institutions whether or not to open more college for

medical education, will be considered. But I cannot say at this stage, whether Kolar would get a college. We have to take a decision.

SRI M. ABDUL LATHEEF.—As you said, you have appointed a Committee to go into the cost structure and things like that. It does not perhaps go into the depth of sanctioning some more college. Is it to sanction new colleges or just to go into the cost structure and establishing a hospital?

SRI A. K. ABDUL SAMAD.—The Committee appointed by this House will assess about the capitation fee, whether or not to continue and secondly the need for opening more medical colleges. That Committee wanted to have the cost structure studied in respect of the existing colleges before they could take a decision. The report of that Committee is with us now. We are fixing up a meeting in the third week of this month and we will finalise the report. A policy decision will be taken as to whether we need more medical colleges and if we need, we have to find out as to which are the places which need colleges and to whom we should give them. I cannot say that Kolar will also be given a college, at this stage.

SRI M. ABDUL LATHEEF.—Sir, there are certain applications which have been cleared by the Bangalore University and the Indian Medical Council. Will those applications also be considered on par with other applications or they will be preferred?

SRI A. K. ABDUL SAMAD.—As I have already said, it is a policy decision as to whether we should have more colleges for medical education or not. When once this Committee decides about that, then that question arises. Whether the applications have been cleared and all other things will be secondary. First, we have to take a policy decision.

SRI M. ABDUL LATHEEF.—May I know the proper time within which the decision is going to come? Because the Hon'ble Minister was pleased to state in the last session that the Government would take a policy decision. The Minister also said that he will let us know as to how many colleges are going to be started. Will it be taken early or next year?

SRI A. K. ABDUL SAMAD.—As I have already said, we have fixed up a meeting during the third week and the Committee should take a decision. Then only I will be able to say something. Then, about the comment by Kum. S. Pramila about the Family Planning, I think that I have already covered it. The Hon'ble Member said that the Scheduled Caste/Scheduled Tribe are exempted from the Family Planning.

KUM. S. PRAMILA.—I did not say that Scheduled Caste people are also exempted. I only said that Scheduled Tribe people are exempted from Family Planning because there is a notification to the effect that Family Planning should not be implemented on them.

SRI A. K. ABDUL SAMAD.—I would like to make it clear that none is exempted from the Family Planning. It is being implemented for all people. Then, about the health hazard in Room No. 11, Vidhana Soudha, it was brought to my notice only yesterday. If it is within the purview of my department I will initiate action immediately. Otherwise, I will ask the Minister concerned to see that the Department of Archives is shifted from that room if it is a health hazard. About the Water Pollution, there is a report that Municipalities are not treating the water which is causing health hazard. At the Government level, we will enforce through Water Pollution Board especially in the case of major municipalities. I will have this matter discussed at my level if necessary and see that it is enforced in the major municipalities like Mysore, Bangalore and Mangalore. About allegations made by the Hon'ble Members that in Sanatorium, purchases have been made deviating the rules, paying abnormal prices, I am getting this matter examined and action will be taken against the concerned. I would like to assure the Hon'ble Members that in case of any allegations of abnormal purchases or unnecessary purchases, the Government will not hesitate to initiate action. Sir, then about the drugs. I would like to compliment our Drug Control Department. They have dedication in their work. The samples shown by the Hon'ble Member are the ones seized by our own Drug Control Department. At the time of seizure, some of them were found to be sub-standard but these were found to be opened but not manufactured. On Ugadi day, that is on 5th April 1981, a team from the Drug Control Department went in the early morning after they saw an advertisement that some drugs are available at smaller prices and they seized lot of materials. Some of them were found to be of sub-standard quality and prosecution has been started. I have handed over the samples sent to me by the Hon'ble Member to the Drug Control Department and they will have to find out whether they are of standard quality or sub-standard quality. If they are found to be of sub-standard quality, prosecution will be started and action will be taken against those who produce such sub-standard quality drugs.

The hon'ble Member stated that plasma is being wasted. Plasma is a part of the blood. In some cases such as heart-beat, all the blood is not given to particular patients. For that purpose, this portion i.e., plasma is withdrawn from the blood and it is not given

to those patients. In some cases only RBCs are given to patients. I got it examined by my Department and they said that they need a plant to process and preserve these contents to avoid wastage. At present we do not have that facility. When our financial position improves, we may have this plant. Probably the Chairman of the Board of Visitors *i.e.*, the hon'ble Member is going into the affairs of the Hospital minutely especially these technical matters. The hon'ble Member also referred to the implementation of the Master Plan for Victoria Hospital. She wanted a division of the Public Works Department to be created in Victoria Hospital so that the allotted amount could be utilised fully. I am happy to say that I had a discussion with my colleague Sri Kagodu Thimmappa, hon'ble Minister for Public Works, and also with the Officers. In one of the meetings, they have agreed to create a Sub-division in Victoria Hospital for this purpose. The necessary orders will be issued for the creation of a Sub-division. Division is a bigger one and the Sub-division will meet the requirements. Regarding the repairs and maintenance for Victoria Hospital, we have got Rs. 7,45,000 for office expenses meant for small purposes like bulbs etc. The Superintendent himself can do it. We have got Rs. 5,00,000 for small equipment. For new equipment we have got separate budget. If there are any specific complaints, I will see that the Superintendent is reprimanded. Kindly bring to my notice if there are such cases. I do not think it is necessary to waste the time of this House regarding the case of one, Miss. Umadevi. We will consider favourably the payment of stipend in respect of Dental College. We are re-constituting the Nursing Council.

So far as Sri Raju Gowda's points are concerned, I have covered most of them. He wanted concession for Special Ward. I have asked my Directorate to expedite the sanction. He also raised a point regarding air pollution. The Air Pollution Board is monitoring it. The Hydrochloric acid which is stored there in the tanks is for export purposes. A few years ago one of the tanks bursted and that was an accident. I think we cannot do anything. Now the National Institute of Oceanography in Goa are monitoring this and the Directorate of Pollution have directed that whatever effluent is there, it has to be released on the high sea. If there are any specific problems, I will have discussions with the hon'ble Member and we can sort them out.

Sri Bhimanna Khandre was all praise for Nature Cure and Yoga. I am happy to say that we have constituted a Committee wherein Sri Bhimanna Khandre has been taken as a Member. I think the

Committee will go into the details and give their Report. During the VI Plan, we propose to open one College and five dispensaries one in Bangalore and the rest in other places. I have already requested our Revenue Minister to provide us about 25 acres of land near Bangalore for starting a Nature Cure College. Once the land is acquired, the College will be started. Now we propose to have five dispensaries in five Districts. Later we will open more dispensaries in other Districts. To start with we will have five dispensaries and one College.

ಶ್ರೀ ಬಸವರಾಜ್ ಪಾಟೀಲ್.—ಮಾನ್ಯ ಆರೋಗ್ಯ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಐ ನೇಚರ್ ಕ್ಯೂರ್ ಡಿಸ್‌ಪೆನ್ಸರಿಗಳನ್ನು ಐ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಿಗೆ ಕೊಡಲಾಗುತ್ತದೆಂದು ಹೇಳಿರುತ್ತಾರೆ. ಅದ್ದರಿಂದ ಹೈದರಾಬಾದ್ ಕರ್ನಾಟಕಕ್ಕೆ ಒಂದು ಡಿಸ್‌ಪೆನ್ಸರಿಯನ್ನು ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ.

SRI A. K. ABDUL SAMAD.—I will give.

AN HON. MEMBER.—What about Davangere? Are you going to start during the current year?

SRI A. K. ABDUL SAMAD.—I will just have it examined. Sri Vishwanath stated that there is a discrimination among the nurses i.e., Stipendary and Non-Stipendary candidates. I think it is a very good suggestion to have no discrimination. We want to make them all Stipendary candidates. I am sorry the Emergency Ward of KR Hospital has no refrigerator. After all, it is a small matter; it will be immediately provided. About lifts, there at present three are working. I have seen myself in one of the lifts, work is going on. All other lifts are working. That will also be expedited. Hon. member, Sri Hanume Gowda has suggested about food adulteration. I am happy to say that we have constituted a Food Adulteration Committee at State level and in every District there is a District Committee. He was very particular about laboratories for testing food. Now we have decided to give one laboratory to each Division to start with. All the Divisions will have laboratories. Thereafter we will give at District level.

Some of our hon'ble members were very particular about the Laproscopic operation in family planning. I would like to say a few words on this. The Government of India want to go slow and cautiously in using the laproscopic method because it is a very sophisticated instrument. This instrument could be handled by trained persons only otherwise this whole programme will come to a stand still because confidence on this method will be lost. That is the reason why we want this to be tackled by a Gynaecologist and trained personnel to handle this instrument. We have sent two teams from two medical colleges and another five will be sent shortly for training and a training school will be started in Karnataka. And thereafter

it will be slowly taken up. Hon. Member Sri Qamarul Islam requested for a shift from the place where the Unani Colleges are proposed to other places. We will consider this when once the Committee gives report. Sri Basavaraj Patil suggested that while posting doctors to the rural areas, incentives should be given. I would like to mention here that our beloved Prime Minister, during Central Health Council meeting recently, has suggested that in Russia Doctors who go to rural areas will be given some incentives. We will also consider giving rural compensatory allowance. We were giving Rs. 100 two years ago for Doctors who are working in rural areas. It has been stopped since two years. Now I would like to give some points about what we would like to do and what we have done. I think I have covered all the points raised by hon. members.

KUM. S. PRAMILA.—I would like to draw the attention of the Minister for Health to the reservation of 3% in Tamilnadu Medical Colleges for widows. May I request the Minister for extending this facility of reservation of 3% for widows in Medical Colleges at least from this year?

SRI A. K. ABDUL SAMAD.—For widows or for widow's children?

KUM. S. PRAMILA.—For widows.

SRI H. T. KRISHNAPPA.—Every lady will try to become widow to get this advantage.

(Laughter)

KUM. S. PRAMILA.—Sir, I take serious objection. The Hon. member felt that every lady will try to become widow. What does it mean? It is an insult to ladies. I am sorry for these remarks. Let him withdraw this remark.

SRI H. T. KRISHNAPPA.—What I meant by that is, there may be some unscrupulous ladies who might try this. Is it impossible in this society? Everyday we are seeing.....

KUM. S. PRAMILA.—Mr. Deputy Speaker, please see that such statements insulting ladies are not made. Day in and day out, ladies are being insulted.

ಶ್ರೀ ಬಿ. ಭಾಸ್ಕರಶೆಟ್ಟಿ.—ಅದರ ಅರ್ಥ ಕೆಲವರು ಮದುವೆ ಹಗದೇ ಹೋದರೆ ಯಾವ ರೀತಿ ಯಾಗಿ ಬ್ಯಾಚುಲರ್ ಆಗಿ ಇರುತ್ತಾರೋ ಹಾಗೆ ಅವರಿಗೂ ಕೂಡ ಮದುವೆಯಾಗದೇ ಹೋದರೆ ವಿಡೋವ್ ಎನ್ನುವ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ತಪ್ಪೇನಿದೆ.

(INTERRUPTIONS)

ಕುಮಾರಿ ಪ್ರಮೀಳ ಎಸ್.—ಮಾನ್ಯ ಉಪಾಧ್ಯಕ್ಷರೇ, ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಅವಮಾನ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಈ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ತಾವು ಅವರಿಗೆಲ್ಲಾ ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತೀರಾ?

(INTERRUPTIONS)

ಶ್ರೀ ಎಸ್.ಎಂ. ಶೀರನಾಳಿ ಚಂದ್ರಶೇಖರ್.—ಮಾನ್ಯ ಸದಸ್ಯೆಯವರೇ ಈ ಸದನಕ್ಕೆ ಬಂದ ಮೇಲೆ ಆದರೂ ಇನ್ನೂ.....

KUM. S. PRAMILA.—As a protest I have to walk out. I will do it. I appeal to the Deputy Speaker that he cannot say such things on ladies.

ಶ್ರೀ ಎಸ್.ಎಂ. ಶೀರನಾಳಿ ಚಂದ್ರಶೇಖರ್.—ಸ್ವಾಮಿ ಇಲ್ಲಿ ಇರತಕ್ಕಂಥಾ ಪುರುಷರೆಲ್ಲಾ ಮದುವೆ ಆದವರೆ, ಆದರೆ ಅವರು ಮದುವೆಯಾಗಿಲ್ಲಾ. ಇದಕ್ಕೆ ಏತಕ್ಕೆ ಸ್ವಾಮಿ ಇಷ್ಟು ಕೋಪ?

ಕುಮಾರಿ ಪ್ರಮೀಳ ಎಸ್.—ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಮನೆಯಲ್ಲೂ ಕೂಡ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ಇದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಹೇಳತಕ್ಕಂಥಾ ಮಾತುಗಳು ಎಲ್ಲಾ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳಿಗೂ ಅವಮಾನ ಮಾಡಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ. ತಾವು ಈ ಬಗ್ಗೆ ರಕ್ಷಣೆ ಕೊಡಬೇಕು.

MR. DEPUTY SPEAKER.—I will see to it.

ಶ್ರೀ ಬಸವರಾಜ್ ಹೆಚ್. ಪಾಟೀಲ್.—ಗ್ರಾಮಾಂತರ ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಬರತಕ್ಕಂಥಾ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ೧೦ ಮಾರ್ಕನ್ನು ಜಾಸ್ತಿ ಕೊಟ್ಟು ಆಗ್ರಿಕಲ್ ಚರಲ್ ಕಾಲೇಜಿಗೆ ಸೇರಿಸತಕ್ಕಂಥಾ ಒಂದು ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತರಬೇಕು ಎಂದು ನಾನು ಕೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದೆ. ಆ ವಿಸಾರ ಏನಾಯಿತು ಮತ್ತು ನನ್ನ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಮಸ್ಕಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಆಸ್ಪತ್ರೆ ಆಗಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿದ್ದೆ. ಹಣದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿಂದ ಇನ್ನೂ ಅದು ಆಗಿಲ್ಲ. ಇದಲ್ಲದೆ ಅಲ್ಲಿ ಒಂದು ಹೆರಿಗೆ ಆಸ್ಪತ್ರೆಯನ್ನೂ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿದ್ದೆ. ಈ ವರ್ಷ ಏನಾದರೂ ಈ ಬಗ್ಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತೀರಾ?

ಶ್ರೀ ಮತ್ತಿಕಟ್ಟೆ.—ನನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತರಾದ ಶ್ರೀ ಬಸವರಾಜ ಹೆಚ್. ಪಾಟೀಲರು ನನ್ನ ಪರವಾಗಿ ಒಂದು ಪ್ರಶ್ನೆ ಎತ್ತಿದ್ದರು. ಅದು ಏನೆಂದರೆ ರೋಣ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಗಜೇಂದ್ರಗಡ್ಡ್ ಅನ್ನುವ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ೨೫-೩೦ ಸಾವಿರ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಇರತಕ್ಕಂಥಾ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಒಂದು ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾದ ಆಸ್ಪತ್ರೆ ಇಲ್ಲಾ. ಅಲ್ಲಿ ಒಂದು ಜನರಲ್ ಆಸ್ಪತ್ರೆ ನ್ಯಾಯವಾಗಿ ಆಗಬೇಕು. ಅದನ್ನು ಈ ವರ್ಷ ಕೊಡುತ್ತೇವೆ ಅನ್ನುವ ಆಶ್ವಾಸನೆಯನ್ನು ಮಾನ್ಯ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಕೊಡುತ್ತಾರೆಯೇ?

SRI ABDUL SAMAD.—Mr. Basavaraj Patil spoke about grace marks. I am getting it examined because it is a matter of policy. About Gajendragad upgradation of hospital, it is not hobli headquarters in Ron Taluk. For this, certain explanations have to be given. For Gurmitkal, Yadagiri, it is placed on the same footing. I will consider it as a special case. About Maski, donations are coming forward. I will consider it also.

SRI BASAVARAJ PATIL.—About Lingasugur 30 bed hospital?

SRI ABDUL SAMAD.—That also I will consider.

೨-೩೦ ಪಿ.ಎಂ.

ಶ್ರೀ ಪಿ.ಎನ್. ರೆಡ್ಡಿ.—ಸ್ವಾಮಿ, ಎಲ್ಲಾ ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳಲ್ಲೂ ಪ್ರೈಮರಿ ಹೆಲ್ತ್ ಸೆಂಟರ್‌ಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಜನರಲ್ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತೇವೆ ಎನ್ನತಕ್ಕಂಥ ಆಶ್ವಾಸನೆಯನ್ನು ಮಾನ್ಯ ಮಂತ್ರಿ ಯವರು ಹೋದವರ್ಷ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಇದುವರೆಗೆ ನಮ್ಮ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಯಾವುದೂ ಆಗಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲದೇ ತಾಲ್ಲೂಕು ಲೆವಲ್ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗಳಲ್ಲಿ ಫೋನ್ ಹಾಕತಕ್ಕಂಥ ಅವಶ್ಯಕತೆ, ಬಹಳ ಇದೆ. ಈ ಬಗ್ಗೆ ನಾವು

ಈಗಾಗಲೇ ಹೇಳಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಸರ್ಕಾರದವರು ಅದನ್ನು ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ನಾವು ದುಡ್ಡು ಕೊಡುತ್ತೇವೆ, ಈ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಿ ಎಂದರೂ ಕೂಡ ಇಲಾಖೆಯವರು ಫೋನ್ ಹಾಕಿಸುತ್ತಾ ಇಲ್ಲ. ಕೆಲವು ರೋಟರಿ ಕ್ಲಬ್‌ನವರೂ ಕೂಡ ಈ ಬಗ್ಗೆ ರಿಕ್ವೆಸ್ಟ್ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಫೋನ್‌ನ್ನು ಕೂಡಲೇ ಹಾಕಿಸಿ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅಲ್ಲದೇ ನಮ್ಮ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಿಂದ ದುಡ್ಡನ್ನು ಸಹ ಕೊಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸರ್ಕಾರದವರು ಇದನ್ನು ಗಮನಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಫೋನ್ ಇಲಾಖೆಯವರಿಗೆ ಸೂಕ್ತ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿ ಇದನ್ನು ಮಾಡಿಸಿಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ಇನ್ನೊಂದು ವಿಚಾರವೇನೆಂದರೆ ಪ್ರೈಮರಿ ಹೆಲ್ತ್ ಯೂನಿಟ್‌ಗಳು ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ಇವೆಯೋ ಅಲ್ಲಿ ಡಾಕ್ಟರುಗಳು ವಾಸ ಮಾಡುತ್ತಾ ಇಲ್ಲ. ಅವರನ್ನು ನೋಡೋಣವೆಂದು ಹೋದರೆ ಅವರು ಶನಿವಾರ, ಭಾನುವಾರಗಳಂದು ಸಿಕ್ಕುವುದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಾನು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುವುದೇನೆಂದರೆ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗಳು ಇವೆಯೋ ಅಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ಡಾಕ್ಟರುಗಳು ಕಂಪೌಂಡಿಂಗ್ ವಾಸ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ತಾವು ಒಂದು ಕಟ್ಟಾಜ್ಞೆಯನ್ನು ಕೊಡುತ್ತೀರಾ?

ಶ್ರೀ ಎಚ್. ಶಿವಪ್ಪ.—ಮಾನ್ಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರೇ, ನಾನು ನಿನ್ನೆಯ ದಿವಸ ಒಂದು ಸಲಹೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ. ಏನೆಂದರೆ ಗ್ರಾಮಾಂತರ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಂದ ಬರತಕ್ಕಂಥ ರೈತರ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ೧೦, ೧೫, ೨೦ ಪರ್ಸೆಂಟ್‌ನಷ್ಟು ಸೀಟುಗಳನ್ನು ರಿಸರ್ವ್ ಮಾಡಿ ಕೊಡುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆಯೇ ಎಂದು. ನಾವೆಲ್ಲಾ ರೈತರ ಬಗ್ಗೆ, ರೈತ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಬಗ್ಗೆ ಕಳಕಳಿ ಉಳ್ಳವರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದೇವೆ, ರೈತರ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಈ ಒಂದು ಸಹಾಯವನ್ನು ಕೊಡುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆಯೇ ಎಂಬುದನ್ನು ಹೇಳಬೇಕು. ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಈ ಬಗ್ಗೆ ಮನಸ್ಸು ಇದ್ದರೆ ಇದನ್ನು ಕೂಡಲೇ ಮಾಡಿಕೊಡಬೇಕು. ಮತ್ತೆ ನಿನ್ನೆ ನಾನು ಈ ಮೆಡಿಕಲ್ ಯೂನಿವರ್ಸಿಟಿ ಸ್ಥಾಪನೆ ಮಾಡುವುದರ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತನಾಡಿದ್ದೆ. ಸರ್ಕಾರದಲ್ಲಿ ಆ ಯೋಜನೆ ಏನಾದರೂ ಇದೆಯೇ? ಹರಿಹರ, ದಾವಣಗೆರೆಯಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ಸ್ಥಾಪನೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಯೋಜನೆ ಮಾಡುತ್ತೀರಾ? ಇದಕ್ಕೆ ತಾವು ದಯವಿಟ್ಟು ಉತ್ತರ ಕೊಡಿ.

ಶ್ರೀ ಎಂ. ಮಸಿಯಾಪ್ಪ.—ಮಾನ್ಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರೇ, ಈ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ನಾವು ಅನೇಕ ಸಾರಿ ಮಾನ್ಯ ಆರೋಗ್ಯ ಮಂತ್ರಿಯವರಿಗೆ ರಿಪ್ರೆಸೆಂಟೇಷನ್ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇವೆ. ನಮ್ಮ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಆಸ್ಪತ್ರೆ ಇದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಸರಿಯಾದ ಆಸ್ಪತ್ರೆ ಬಿಲ್ಡಿಂಗ್ ಇಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ನಾವು ಸಾಕಷ್ಟು ಹಣವನ್ನು ಡೆಪಾಸಿಟ್ ಮಾಡಿ ಇಟ್ಟಿದ್ದೇವೆ. ೩-೪ ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಅಲ್ಲಿ ಒಂದು ಆಸ್ಪತ್ರೆ ಬಿಲ್ಡಿಂಗ್ ಮತ್ತು ಮೆಟರಿಟಿ ವಾರ್ಡ್ ಕಟ್ಟಿಸಿಕೊಡಿ ಎಂದು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಅದಕ್ಕೆ ೨೦ ಸಾವಿರ, ಇದಕ್ಕೆ ೨೦ ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಕಾಂಟ್ರಿಬೂಷನ್ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟು ಅದನ್ನು ಮಾಡಿಸಿಕೊಡಿ ಎಂದು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದೇವೆ, ಮಾನ್ಯ ಮಂತ್ರಿಯವರು ಈ ಇಲಾಖೆಯ ಚಾರ್ಜ್ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಾಗಿನಿಂದಲೂ ಮಾಡಿಸಿಕೊಡುತ್ತೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ; ಆದರೆ ಅದನ್ನು ಮಾಡಿಸಿಕೊಡಲಿಲ್ಲ. ಅದನ್ನು ಕೂಡಲೇ ಮಾಡಿಸಿಕೊಡಬೇಕು ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ.

ಶ್ರೀ ಎಚ್. ಟಿ. ಕೃಷ್ಣಪ್ಪ.—ಸ್ವಾಮಿ, ನಮ್ಮ ಇಡೀ ದೇಶದಲ್ಲೇ ಎಲ್ಲಾ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಸಮಸ್ಯೆಯಾಗಿರತಕ್ಕಂಥಾದ್ದು ಎಂದರೆ ಈ ಒಂದು ಏರುತ್ತಿರುವ ಜನಸಂಖ್ಯೆ. ಈ ಜನಬಾಹುಳ್ಯವನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟಲು ಈ ಕುಟುಂಬಯೋಜನೆಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಕಾರ್ಯಗತ ಮಾಡತಕ್ಕಂಥ ದಿಶೆಯಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಅರ್ಥ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಕೂಡಿವೆಯೋ ಏನೋ ಎನ್ನತಕ್ಕಂಥ ಸೂಚನು ಹುಟ್ಟುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಇವೆ. ಅದು ಬಹಳ ನಿಧಾನಗತಿಯಲ್ಲೇ ನಡೆದುಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಾ ಇದೆ. ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದವರ ನೀತಿ ಏನೇ ಇದ್ದರೂ ಕೂಡ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರ ಈ ಬಗ್ಗೆ ಯಾವ ಯಾವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದೆ, ಈ ದಿಶೆಯಲ್ಲಿ ಅದು ಎಷ್ಟರಮಟ್ಟಿಗೆ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಿದೆ ಎನ್ನತಕ್ಕಂಥಾದ್ದು ಬಹಳ ಮುಖ್ಯ. ನಾನು ಈ ಬಗ್ಗೆ ಭಾಷಣ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಾ ಇಲ್ಲ. ನೀವು ಎಷ್ಟೇ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದರೂ ಕೂಡ ಈ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳೆಲ್ಲಾ ನುಚ್ಚುನೂರಾಗುತ್ತಿರುವುದು ಈ ಕುಟುಂಬ ಯೋಜನೆಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಸರಿಯಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮಾಡದೇ ಇರುವುದರಿಂದ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಬಗ್ಗೆ ಸರ್ಕಾರದವರು ತೀವ್ರವಾದ ಆಸಕ್ತಿ ವಹಿಸಿ ಸೂಕ್ತವಾದ, ಸ್ಪಷ್ಟವಾದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆಯೇ? ಹಾಗೆ ಅದನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳದಿದ್ದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಇರತಕ್ಕಂಥ ಅಡ್ಡಿ ಏನು? ಇದುವರೆಗೆ ಈ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಅಗರತಕ್ಕಂಥ ಪ್ರಗತಿ ಏನು? ಈ ಎಲ್ಲಾ ವಿಚಾರಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರಣೆಯನ್ನು ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ನಾನು ಅವೇಕ್ಷೆ ಪಡುತ್ತೇನೆ.

ಶ್ರೀ ಆತ್ಮಾನಂದ.—ಮಾನ್ಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರೇ. ಗ್ರಾಮಾಂತರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿರತಕ್ಕಂಥ ಪ್ರೈಮರಿ ಹೆಲ್ತ್ ಯೂನಿಟ್‌ಗಳಿಗೆ ಜೊತೆಗೆ ಸ್ಯಾನಿಟೋರಿಯಂ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮತ್ತು ಸಂದರ್ಶಕ ಸಮಿತಿ ಇಲ್ಲದೇ ಇಷ್ಟು ವರ್ಷಗಳು ಕಳೆದಿದೆ. ಇನ್ನಷ್ಟು ದಿವಸಗಳಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಸಂದರ್ಶಕ ಸಮಿತಿಯನ್ನು ನೇಮಿಸುತ್ತೀರಿ ಎಂದು ಕೇಳುವುದಕ್ಕೆ ನಾನು ಇಚ್ಛೆಪಡುತ್ತೇನೆ. ಮತ್ತು ೧೯೮೧-೮೨ ನೇ ಸಾಲಿಗೆ ಹೊಸ ಪ್ರೈಮರಿ ಹೆಲ್ತ್ ಯೂನಿಟ್‌ಗಳನ್ನು ಏನಾದರೂ ಸ್ಥಾಪನೆ ಮಾಡುವ ನಿರೀಕ್ಷೆ ಇದೆಯೇ ಎಂದು ಕೇಳುತ್ತೇನೆ. ಮಾನ್ಯ ಮಂತ್ರಿಯವರು ಇದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರ ಕೊಡಬೇಕು.

ಶ್ರೀ ಶಿವಪ್ಪ.—ಮಾನ್ಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರೇ. ಈಗ ನಮ್ಮ ಮಾನ್ಯ ಎಚ್. ಶಿವಪ್ಪನವರು ಹೇಳಿದಂತೆ ಗ್ರಾಮಾಂತರ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿರತಕ್ಕಂಥ ವ್ಯವಸಾಯಗಾರ ರೈತರ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಮೆಡಿಕಲ್ ಕಾಲೇಜುಗಳಲ್ಲಿ ರಿಸರ್ವೇಷನ್ ಸೀಟುಗಳನ್ನು ಕೊಡತಕ್ಕಂಥಾದ್ದು ಬಹಳ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯವಾದ ವಿಚಾರ. ಅಲ್ಲಿಯ ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿ ಅವರು ಫಿಂ ಪರ್ಸೆಂಟ್ ಮಾರ್ಕ್ಸ್ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ಅವರು ಪಟ್ಟಣ ದವರಷ್ಟು ಬುದ್ಧಿವಂತರಲ್ಲ. ಅಂದರೆ ದಡರಂತೂ ಅಲ್ಲ ಅಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರನ್ನು ಮೀರಿಸುವಂತಹ ಶಕ್ತಿ ವಂತರೂ ಇದ್ದಾರೆ. ಅಂತಹವರಿಗೆ ೨೦ ಗ್ರೇಸ್ ಮಾರ್ಕ್ಸ್ ಕೊಟ್ಟು ಈ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಸಹಾಯ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಆಗುತ್ತದೆಯೇ ಎಂಬ ಬಗ್ಗೆ ಮಾನ್ಯ ಮಂತ್ರಿಯವರು ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿ ಉತ್ತರ ಹೇಳಬೇಕು. ಅಲ್ಲದೇ ನಮ್ಮ ಕಿಪಟೂರಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಹಾಸ್ಟಿಟಲ್ ೧೯೫೪ ೫೫ ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಆ ಆಸ್ಪತ್ರೆ ಯಲ್ಲದೇ ಇನ್ನೊಂದು ಹೆರಿಗೆ ಆಸ್ಪತ್ರೆ ಕೂಡ ಇದೆ. ಅಲ್ಲಿಗೆ ಒಂದು ಜನರಲ್ ಆಸ್ಪತ್ರೆಯನ್ನು ಕೊಡಿ ಎಂದು ನಾವೆಲ್ಲಾ ಕೇಳಿದ್ದೇವೆ. ಅಲ್ಲಿರತಕ್ಕಂಥ ಎರಡು ಆಸ್ಪತ್ರೆಗಳನ್ನು ಕ್ಲಬ್ ಮಾಡಿ ಜನರಲ್ ಆಸ್ಪತ್ರೆ ಎಂದು ಕರೆದರೆ ಏನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಆಸ್ಪತ್ರೆಯನ್ನು ಕೊಡಲಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಅಲ್ಲಿ ಸರ್ಜರಿ ಡಾಕ್ಟರು ಮತ್ತು ಇತರೇ ಡಾಕ್ಟರುಗಳು ಇಲ್ಲ. ಈ ಬಗ್ಗೆ ನಾವು ಎಷ್ಟೋ ಸಾರಿ ಕೇಳಿದ್ದೇವೆ, ಅದನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಡಲಿಲ್ಲ. ಅದ್ದರಿಂದ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಒಂದು ೧೦೦ ಬೆಡ್‌ನ ಒಂದು ಹಾಸ್ಟಿಟಲ್ ಮತ್ತು ಸರ್ಜರಿ ವಿಭಾಗ ತೆರೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತೀರಾ? ಇವೆರಡಕ್ಕೆ ಉತ್ತರ ಹೇಳಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ.

SRI PRABHAKAR TELKAR —Sir, one thing. I had just represented long back. I think, there are several representations for having 30 bedded hospital at Chittapur You had assured us last time also and I had represented in that matter. Then, at Kalagi in Chittapur Taluk, there was a scheme to which the United Kingdom wanted to give some amount for having a 20 bedded hospital for family planning in rural areas. I think, the land was acquired and given to the Government at Kalagi. I have also requested regarding having X-Ray machine at Chittapur because there are several labourers who are just working and they naturally meet with some accidents.

ಉಪಾಧ್ಯಕ್ಷರು.—ಎಷ್ಟು ಮಿಷನ್ಸ್ ಬೇಕು ಅಂತ ನೀವು ಕೇಳಿರಿ.

ಶ್ರೀ ಕೆ.ಹೆಚ್. ಹನುಮೇಗೌಡ.—ಸ್ವಾಮಿ, ಹಾಸನ ಡಿಸ್ಟ್ರಿಕ್ಟ್ ಆಸ್ಪತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ೨೦೦ ಬೆಡ್ಸ್ ಕೊಡುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವಿದೆ. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಅಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ರೋಗಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಜಾಸ್ತಿಯಾಗುತ್ತಾ ಇದೆ. ಇದರಿಂದ ವರಾಂಡದಲ್ಲಿಲ್ಲಾ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ಜಾಗ ಸಿಕ್ಕುತ್ತದೆಯೋ ಅಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ರೋಗಿಗಳನ್ನು ಮಲಗಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಏರ್ಪಾಡು ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಒಬ್ಬ ರೋಗಿಗೆ ಒಂದು ಖಾಯಿಲೆ ವಾಸಿಯಾಗುವ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಇನ್ನೊಂದು ಖಾಯಿಲೆ ಬರುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವಿದೆ. ಮಾನ್ಯ ಸಚಿವರು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಇನ್‌ಸ್ಟ್ರಕ್ಷನ್‌ಗೋಸ್ಕರ ಬಂದಿದ್ದಾಗ ಈ ಬಗ್ಗೆ ನಾನು ಪ್ರಸ್ತಾಪ ಮಾಡಿದ್ದೆ. ೫೦ ಬೆಡ್‌ಗಾದರೂ ಕೊನೆಯಪಕ್ಷ ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಡುತ್ತೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿ ಬಂದರು. ಅದಕ್ಕೆ ಅವರು ಈಗ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಡುತ್ತಾರೆಯೇ ಎಂಬುದನ್ನು ಹೇಳಬೇಕು. ಅಮೇಲೆ ಈ ಕೃಷ್ಣ ಹೊರರೋಗಿಗಳ ಆಸ್ಪತ್ರೆಯನ್ನು ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ವಹಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಎಂದು ನಾನು ಹೇಳಿದ್ದೆ. ಇವೆರಡು ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಅವರು ಮಾಡಿಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ.

SRI C.M. ARUMUGHAM.—In the course of my participation I did not make this point. But, nevertheless I only appeal to the Hon'ble Minister for Health that is about hundred and odd doctors belonging to SC are doing work as local candidates in several dispensaries and hospitals. About 40 to 50 doctors are working as Readers and Lecturers and their term of 9 months would be expiring this month. So, I only appeal to the Minister to continue them in the service.

ಶ್ರೀ ಆಚಾರ್ಯ ಅಹಮದ್.—ಸ್ವಾಮಿ, ತುಮಕೂರಿನಲ್ಲಿ ಇರತಕ್ಕಂಥ ಆಸ್ಪತ್ರೆ ೩೦೦ ಬೆಡ್ಸ್ ಕೆಪಾಸಿಟಿ ಇರುವ ಆಸ್ಪತ್ರೆಯಾಗಿದೆ. ಪ್ರತಿದಿನ ೪೦೦ ಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಪೇಷಿಯೆಂಟ್ಸ್ ಬರುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅಲ್ಲಿ ಬ್ಯಾಂಕ್‌ನಿಂದ ಲೋನ್ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ೫ ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಡಿಪಾಸಿಟ್ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅದನ್ನು ಇಂಪ್ರೂವ್ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಏನಾದರೂ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆಯೇ ಎಂಬುದನ್ನು ಮಾನ್ಯ ಮಂತ್ರಿಯವರು ತಿಳಿಸಬೇಕು. ಮತ್ತು ಅಲ್ಲಿರತಕ್ಕಂಥ ಹಳೆಯ ಆಪರೇಷನ್ ಥಿಯೇಟರನ್ನು ಚೇಂಜ್ ಮಾಡಿ ಹೊಸದಾಗಿ ಅದನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿಕೊಡುವುದಕ್ಕೆ ಏನಾದರೂ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆಯೇ?

ಶ್ರೀ ಮಂಗಳೂರ್ ಆನಂದರಾವ್.—ಸ್ವಾಮಿ, ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರದಲ್ಲಿಯೂ ಈ ಖಾಸಗೀ ನರ್ಸಿಂಗ್‌ಹೋಮ್ಸ್ ಬಂದಿವೆ. ಅಲ್ಲಿ ಜಾಸ್ತಿ ರೇಟ್ಸ್ ಹಾಕುತ್ತಾರೆ. ಇದನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಣ ಮಾಡ ಬೇಕೆಂದು ನಾನು ಹಿಂದೆ ಕೂಡ ಹೇಳಿದ್ದೇನೆ. ಹಿಂದೆ ಸರ್ಕಾರ ಈ ಬಗ್ಗೆ ವಿಚಾರ ಮಾಡಿತ್ತು. ಮತ್ತು ಒಂದು ಸಮಿತಿಯನ್ನು ಕೂಡ ನೇಮಕ ಮಾಡಿತ್ತು. ಅದರ ಗತಿ ಏನಾಯಿತು? ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ಈ ಎಲ್ಲಾ ನರ್ಸಿಂಗ್ ಹೋಮ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ೯೦ ಪರ್ಸೆಂಟ್ ಗೌಡ್ಸ್‌ಮೆಂಟ್ ಡಾಕ್ಟರ್ಸ್, ಎಸಿಟಿಂಗ್ ಡಾಕ್ಟರ್‌ಗಳಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇದರಿಂದ ಆ ಆಸ್ಪತ್ರೆಯ ವರ್ಕ್‌ಗೆ ಮತ್ತು ರೋಗಿಗಳಿಗೆ ತೊಂದರೆಯಾಗುತ್ತಿದೆ. ಇದನ್ನು ಕೂಡ ನಿಯಂತ್ರಣ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಸರ್ಕಾರದವರು ಏನಾದರೂ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆಯೇ? ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ವಿಚಾರ ಮಾಡುತ್ತಾರೆಯೇ?

ಶ್ರೀ ಭೀಮಣ್ಣ ಖಂಡ್ರೆ — ಮಾನ್ಯ ಸದಸ್ಯರಾದ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಶಿವಪ್ಪನವರು ಹೇಳಿದ ಹಾಗೆ ಮೆಡಿಕಲ್ ಕಾಲೇಜುಗಳಲ್ಲಿ ರೈತರಿಗೆ ರಿಜರ್ವೇಷನ್ ಆಫ್ ಸೀಟ್ಸ್ ಬೇಕು ಎಂದು ಏನು ಹೇಳಿದರು ಅದನ್ನು ನಾನೂ ಕೂಡ ಬೆಂಬಲಿಸುತ್ತೇನೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಮಾನ್ಯ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಉತ್ತರ ಕೊಡಬೇಕು ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ನಮ್ಮ ಬೀದರ್ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗೆ ೩೫ ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಮಂಜೂರಾಗಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ಆದರೆ ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ಮಂಜೂರಾಗಿ ಆಜ್ಞೆ ಇನ್ನೂ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಮಾನ್ಯ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಅದಷ್ಟು ಬೇಗ ಆ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಡುವ ಬಗ್ಗೆ ಆತ್ಮಾಸಕ್ತರಾಗಿದ್ದಾರಾ?

ಶ್ರೀ ಎ. ಬಿ. ಬೆತಗಿ.—ನನ್ನ ಮತದಾರರ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಆಸ್ಪತ್ರೆಯು ಇಲ್ಲ. ನನ್ನ ಮತದಾರರ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಸುಮಾರು ೫ ಮೈಲಿ ದೂರದಲ್ಲಿ ಶಾಂತಿನಗರ ಎಂಬ ಒಂದು ನಗರವಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ಒಂದೂವರೆ ಲಕ್ಷ ಪಾಪುಲೇಷನ್ ಇದೆ ಆದ್ದರಿಂದ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಒಂದು ಕಾಟೀಜ್ ಆಸ್ಪತ್ರೆಯನ್ನು ಮಂಜೂರು ಮಾಡುತ್ತೀರಾ?

ಶ್ರೀ ಅಂದಾನಯ್ಯ.—ಸ್ವಾಮಿ ಈ ಸಭೆಯ ಮಾನ್ಯ ಸದಸ್ಯರೆಯಾದ ಕುಮಾರಿ ಎಸ್. ಪ್ರವೀಳ ರವರು ಹೇಳಿದರು ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ಸ್ ಮತ್ತು ಮುಸ್ಲಿಂ ಜನಾಂಗದವರು ವರ್ಷ ವರ್ಷ ಜಾಸ್ತಿಯಾಗುತ್ತಾ ಹೋಗುತ್ತಿದೆ. ಇದನ್ನು ಹೀಗೆಯೇ ಬಿಟ್ಟರೆ ಇಂಡಿಯಾ ದೇಶದಲ್ಲಿಯೂ ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ ಮತ್ತು ಮುಸ್ಲಿಂ ಜನಾಂಗದಲ್ಲಿಯೂ ಕೆಲವು ಮತದಾರರ ಆ ಜನಾಂಗದವರು ಟ್ಯಾಬಿಕ್ಸ್ ಮತ್ತು ವ್ಯಾಸೆಕ್ಸ್ ಮಿ ಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಯಾರು ಮುಂದೆ ಬರುತ್ತಿಲ್ಲ. I would like to know from the Hon'ble Minister through you Sir, is the Government going to bring in a legislation in consultation with the central Government to make compulsory family planning?

ಶ್ರೀ ಟಿ.ಬಿ. ಜಯಚಂದ್ರ. — ಸ್ವಾಮಿ ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗಳು ಇಲ್ಲದೆ ಇರತಕ್ಕಂತಹ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಇವೆ. ನನ್ನ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಪ್ರೈವರಿ ಹೆಲ್ತ್ ಯೂನಿಟ್ ಮತ್ತು ಆರ್ಯ ವೇದಿಕ್ ಡಿಸ್‌ಪೆನ್ಸರಿ ಎರಡೂ ಒಂದೇ ಕಡೆ ಇದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಆರ್ಯವೇದಿಕ್ ಆಸ್ಪತ್ರೆಯನ್ನು ಬೇರೆ ಕಡೆಗೆ ಫಿಷ್ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ನಾನು ಮಾನ್ಯ ಆರೋಗ್ಯ ಸಚಿವರಲ್ಲಿ ಕೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದೆ ಆದರೆ ಅವರೂ ಸಹಾ ಅದೇಶ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಅದೇಶ ಕೊಟ್ಟು ೧ ವರ್ಷವಾಯಿತು. ಇಲ್ಲಿಯವರೆವಿಗೂ ಅವರು ಫಿಷ್ ಮಾಡಿಲ್ಲ. ವೈದ್ಯಕೀಯ ಇಲಾಖೆಯವರ ಹತ್ತಿರ ನಾನು ಹೋಗಿ ಹೇಳಿದ್ದೇನೆ. ಮಂತ್ರಿಗಳೂ ಸಹ ಅದೇಶ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೂ ಸಹಾ ಅವರು ಆ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಿಲ್ಲ. ಬಂದೇ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಎರಡು ಆಸ್ಪತ್ರೆಗಳು ಇರುವುದಕ್ಕೆ ಹೇಗೆ ಸಾಧ್ಯ? ಆಸ್ಪತ್ರೆಗಳು ಇಲ್ಲದೆ ಇರುವ ಕಡೆಗೆ ಕೊಡ ಬೇಕೆಂದು ನಾನು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ

ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ಪ್ರೈವರಿ ಹೆಲ್ತ್ ಸೆಂಟರಿನಲ್ಲಿ ೩೦ ಹಾಸಿಗೆಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ ಇದು ಏನೂ ಸಾಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಆದ್ದರಿಂದ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಇನ್ನೊಂದು ಯೂನಿಟನ್ನು ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿದ್ದೇವೆ. ಆದರೆ ಇಲ್ಲಿಯವರೆವಿಗೂ ಏನೂ ಆಗಿಲ್ಲ. ಮಾನ್ಯ ಸದಸ್ಯರಾದ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಶಿವನಂಜಪ್ಪನವರು ಹೊಸಕೆರೆಗೆ ಒಂದು ಹೆಲ್ತ್ ಯೂನಿಟ್ ಕೊಡುವ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ನಮಗೆ ಒಂದು ಕಂಬೈಂಡ್ ಡಿಸ್‌ಪೆನ್ಸರಿ ಬೇಕೆಂದು ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಸುಮಾರು ೭೫ ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ವಂತಿಗೆಯಾಗಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಕಂಬೈಂಡ್ ಡಿಸ್‌ಪೆನ್ಸರಿ ಕೊಡುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಇಲ್ಲವಾದರೆ ನಮ್ಮ ವಂತಿಗೆಯ ಹಣ ೭೫ ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ವಾಪಸ್ಸು ಕೊಡಿ. ಆದರೆ ನಾನು ಹೋದ ಶಾಸನ ಸಭೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ನಮ್ಮ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಒಂದು ಆಸ್ಪತ್ರೆಯನ್ನು ಕೇಳಿದ್ದೇನೆ ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ಏನಾದರೂ ಕ್ರಮ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದ್ದರೆ ತಿಳಿಸಬೇಕು.

ಶ್ರೀ ಬಿ.ಎನ್. ಬಚ್ಚೇಗೌಡ. — ಸ್ವಾಮಿ ಪ್ರೈವರಿ ಹೆಲ್ತ್ ಸೆಂಟರ್ ಕೊಡಬೇಕಾದರೆ ೨೫ ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿಗಳು ವಂತಿಗೆ ಕೊಡಬೇಕು ಮತ್ತು ಇವರ ಜೊತೆಗೆ ೪ ಎಕರೆ ಜಮೀನು ಕೊಡಬೇಕು ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ನಾವು ೨೫ ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿಗಳ ವಂತಿಗೆ ಹಣವನ್ನು ಕೊಡಬಹುದು ಆದರೆ ೪ ಎಕರೆ ಜಮೀನು ಕೊಡುವುದಕ್ಕೆ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ ತಾವು ಇದನ್ನು ಪರಿಶೀಲನೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಈ ೪ ಎಕರೆ ಜಮೀನು ಕೊಡುವುದು ಲಿಫ್ಟ್ ಮಾಡಬೇಕು.

ಶ್ರೀ ಎಂ.ವೈ. ಪಾಟೀಲ್. — ಮಾನ್ಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರೇ ಗುಲ್ಬರ್ಗ ಟೌನ್ ಡಿಸ್ಟ್ರಿಕ್ ಹೆಡ್‌ಕ್ವಾರ್ಟರ್ಸ್ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಒಂದು ಸ್ಪಾಂಟೋರಿಯಂ ಆಸ್ಪತ್ರೆಯ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅದನ್ನು ಅದಷ್ಟು ಬೇಗ ಕೊಡುವುದಕ್ಕೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡುತ್ತೀರಾ.

ಶ್ರೀ ಗಂಗಣ್ಣ. — ಮಾನ್ಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರೇ ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯದ ಎಲ್ಲಾ ಜಿಲ್ಲಾ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗಳಿಗೂ ಮಿನಿಮಂ ೨೫೦ ಹಾಸಿಗೆಗಳನ್ನು ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಇದೆ. ಆದರೆ ನಮ್ಮ ರಾಯಚೂರ್ ಆಸ್ಪತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ೧೫೦ ಹಾಸಿಗೆಗಳು ಮಾತ್ರ ಇವೆ. ಅಲ್ಲಿಗೆ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚು ಹಾಸಿಗೆಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಮತ್ತು ನಮ್ಮ ಗುಲ್ಬರ್ಗ ಬೀದರ್ ಮತ್ತು ಬಳ್ಳಾರಿ ಈ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಬರಗಾಲವಿಡಿತ ಪ್ರದೇಶಗಳಾಗಿರುವುದರಿಂದ ನಾವು ಪ್ರೈವರಿ ಹೆಲ್ತ್ ಸೆಂಟರ್ ಮಂಜೂರು ಮಾಡಿಕೊಡುವುದಕ್ಕೆ ೪ ಎಕರೆ ಜಮೀನು ಬೇಕಾದರೆ ಕೊಡಬಹುದು. ಆದರೆ ೨೫ ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಕೊಡುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ.

ಶ್ರೀ ಕಾಪೂ ಸಂಜೀವಶೆಟ್ಟಿ. — ಸ್ವಾಮಿ ಈಗ ಕುಂದಾಪುರ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ೩೦ ಲಕ್ಷ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಇದೆ. ಅಕ್ಷಿರತಕ್ಕಂತಹ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಹೆಲ್ತ್ ಸೆಂಟರ್‌ನಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಸೌಲಭ್ಯಗಳು ಇಲ್ಲ. ಈ ಆಸ್ಪತ್ರೆಯ ಬಡಾವಣೆಗೆ ಒಂದು ಮಾಸ್ಟರ್ ಪ್ಲಾನ್ ಕೂಡ ತಯಾರು ಮಾಡಿ ೮ ವರ್ಷವಾಯಿತು. ಆದರೆ ಈ ಆಸ್ಪತ್ರೆಯ ಬಡಾವಣೆ ಕಾರ್ಯ ಇನ್ನೂ ಮುಗಿದಿಲ್ಲ. ಜನಸಂಖ್ಯೆಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಆಸ್ಪತ್ರೆ ಇಲ್ಲದೆ ಇರುವುದರಿಂದ ಬಹಳ ತೊಂದರೆಯಾಗಿದೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಡಾಕ್ಟರ್‌ಗಳೂ ಇಲ್ಲ ಈಗ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ನಿರ್ದೋಷಿ ಡಾಕ್ಟರ್‌ಗಳು ಇರುವಾಗ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಸರಿಯಾದ ಡಾಕ್ಟರ್‌ಗಳನ್ನು ವಿತರಿಸಿ ನೇಮಕ ಮಾಡಬಾರದು.

SRI YADAVA RAO SHESHA RAO.—In Gangavathi the hospitals require immediate repairs. I had made a representation to the Hon. ble Minister to give clearance for that.

SRI A.K. ABDUL SAMAD.—Mr. Deputy Speaker Sir, I have some of the points to make an announcement also. In the meantime many of the hon. members, have raised some matters related to their constituencies and are individual in nature. I have made a note of this and I can have a look into it instead of wasting the time of this August House. I would like to state that I will have meetings with the concerned officers and see the problems are solved. Some relevant points I would like to make.

Hon'ble Members said there is no coverage of minorities and they have not been in the mainstream of family planning. I would like to state that minorities are part and parcel of this national family planning programme and I have statistically assured this. I have also said that we would like to have this programme monitored voluntarily. We have prepared stamps to see that everybody is motivated. Some such stamps will be issued every month. I would like to pass on these stamps to you Sir.

Now about the reservation of seats for ryots, we are not against ryots. The Government wants to encourage and give all facilities to the children of ryots. I have already said during the discussion to one of the Members that I am getting this examined. Then about giving of grace marks to the ryots students, I have already replied that I am going to examine.

About the shifting of PHUs where we have given PHCs I would like to make a policy statement in a matter of ten minutes.

Sir, in regard to health and family welfare, our goal is to provide health for all by the year 2001, by establishing Village Health Guides for a population of 1000, one health sub-centre for a population of 5000 and one PHC for a population of 30,000.

Some of the communicable diseases are posing major problems. We have brought Malaria and Leprosy control programmes. These are all central schemes and 100% assistance is available and we are providing all facilities. I would like to announce here that every district hospital will have a minimum of 250 beds with 12 specialists. During the year the district hospitals at Karwar and Raichur will be upgraded to have 250 beds.

Burn wards will be established in three more district hospitals at Bijapur, Kolar and Shimoga. Auto analyser, Dialysis unit will be provided to major hospitals at Bangalore and Mysore and gradually these facilities will be extended to other Government teaching hospitals. Generators will be provided to major hospitals in a phased manner. Artificial Limb Centre has been commissioned in Bangalore. Cardiology Institute was commissioned in Bangalore. Early Cancer Detection Centre was started at Mysore and Bangalore. Urology Department was sanctioned at Hubli and Bellary. Additional beds for treatment of Tuberculosis patients will be established at Kolar, Mandya and Karkala. 22 public Health Centres at the taluk level have been upgraded from 30 beds to 50 beds and a 100 bed hospital will be established in Hospet of Bellary District. To repair X-ray unit, refrigerators and other equipments, one Health Equipment Repair Unit has been established. Norms for sanctioning of staff at various medical institutions in the State have been developed for the first time. Yesterday, one of the hon. members suggested to take over dispensaries run by the Taluk Development Boards and Municipalities. In this connection, I am happy to say that we have issued a Government Order taking over all the 401 hospitals run by T. D. Bs and municipalities. In the Government Order there is an omission of taking over of hospitals at Ilkal, Bagalkot, Gadag and Betgeri. We could not incorporate them in the Govt. Order issued due to non-receipt of certain information. Now we are taking over them also. A dispensary with full-fledged staff headed by a Deputy Surgeon has been sanctioned to Legislators' Home with a budget provision of Rs. 1.50 lakh per year for drugs. The drugs which were being supplied to these small health institutions on a package indent basis have been completely revised and all the basic drugs have been included in the package indent. A theopatic Committee has been constituted to streamline the procurement and supply of drugs which are essential and to eliminate the non-essential drugs. This is the first of its kind in India and as a result of this 184 non-essential items were eliminated. To check the menace of supply of sub-standard drugs, the Controller of Drugs has been requested to check the quality and certify about the standard. During the year, the Drugs Controller has taken samples of all variety of drugs and all the drugs were found up to standard. In order to supply drugs to the nooks and corners of the State in time it is proposed to establish a divisional medical store at Gulbarga to cater the needs of all the four districts. Government with the assistance of Nationalised Banks will explore the possibilities of providing financial support to unemployed medical graduates to serve in rural areas. A Bank has come

forward to assist for building a dispensary cum-home of their own and it will cost about Rs. 1 25000. If any unemployed Doctor come forward to work in a place where the population is less than 10,000 the Bank will come forward to render financial assistance. As regards local appointments there is no problem. We will continue them.

Then Sir, in order to enforce the provisions of Food Adultration Act, Advisory Committees at the district level have been formed and flying squads at the State level has been established. To meet the requirement of Anti-Rabi vaccine the State Government have permitted to manufacture Anti-Rabi vaccine at Vaccine Institute, Belgaum and we would like to make it an autonomous body. The matter is under consideration of the Government.

About the school health our Hon'ble Minister for Primary and Secondary Education Smt. Nagamma Keshavamurthy Suggested some measures. As children constitute nearly 40 percent of our population a comprehensive school health service will be established in 48 taluks of the State during the year and the entire State will be covered in the coming four years. We have also brought out a book, i.e. Cumulative Health Record. Each children will have this book and in this book the behaviour of the children and abnormalities, if any will also be recorded. This programme will be intensified with the co-operation of the Ministry of Primary Education.

Regarding Family Planning Programem, about 20.9 per cent. of the eligible couple in the State have been effectively protected by one or the other family planning methods and thus the birth rate has been brought down from 40 per thousand to 28.8 per thousand. Our State has secured 4th rank among the 16 major States in the country in the field of family planning. During the year 25 per cent of the target under sterilization and 99.5 per cent of the target under I. O. D. loop scheme has been achieved.

We would like to have additional 6 post-mortem centres at the Sub-Divisional level i.e. at Srirangapatna, Belur, Coondapur, Maddur India and Koppal. In addition, 1 type A and 4 type B post-mortem centre will be established in the five districts of Bangalore division.

About the Indian System, Sir, a State level committee for Unani medicines has been formed to find ways and means to improve the Department. Government have given sanction for the development of herbal gardens at all levels and in this connection we desire to constitute a Board. Thank you.

MR. DEPUTY SPEAKER.—The question is:

“that a sum not exceeding Rs. 53,60,36,000 on Revenue Account inclusive of the sum granted ‘on account’ be granted to the Government to defray the charges which will come in course to payment during the financial year ending 31st day of March 1982 in respect of Medical Services and Family Welfare.

“that a sum not exceeding Rs. 11,67,65,000 on Revenue Account inclusive of the sum granted ‘on account’ be granted to the government to defray the charges which will come in course of payment during the financial year ending 31st day of March 1982 in respect of ‘Public Health and Sanitation’”

The motion was adopted and sums were granted.

DEMAND. NO. 23 – TAXES ON VEHICLES

SRI M. M. J. SADYOJATHA.—Sir, on the recommendation of the Governor, I beg to move :

“That a sum not exceeding Rs. 1,55,90,000 on Revenue Account inclusive of the sum granted on account’ be granted to the Government to defray the charges which will come in course of payment during the financial year ending 31st day of March 1982 in respect of Taxes on vehicles
DEMAND NO. 27 – ROAD TRANSPORT.

“That a sum not exceeding Rs. 80,00,000 on Revenue Account and Rs. 4,84,00,000 on Capital Account inclusive of the sum granted ‘on Account’ be granted to the Government to defray the charges which will come in course of payment during the financial year ending 31st day of March 1982 in respect of ‘Road Transport.’”

The question was proposed

MR. DEPUTY SPEAKER.—The demands are before the House for discussion. I call upon Sri. Millur Ananda Rao to initiate the discussions.

೩-೦೦ ಪಿ.ಎಂ.

† ಶ್ರೀ ಮಕ್ಕೂರು ಅನಂದರಾವ್ (ರಾಜಾಜಿನಗರ).—ಮಾನ್ಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರೇ, ಮಾನ್ಯ ಸಾರಿಗೆ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಸದನದ ಮುಂದೆ ತಮ್ಮ ಬೇಡಿಕೆಯನ್ನು ಮಂಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸಾರಿಗೆಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಸುಮಾರು ೬ ಕೋಟಿ ೧೪ ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿಗಳಷ್ಟು ಬೇಡಿಕೆಗೆ ಒಪ್ಪಿಗೆ ಕೊಡಬೇಕು ಎಂದು ಸದನದ ಮುಂದೆ ಬೇಡಿಕೆಯನ್ನು ಇಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಇದರ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಕೆ.ಎಸ್.ಆರ್.ಟಿ.ಸಿ. ಮತ್ತು ಮೋಟಾರ್ ವೆಹಿಕಲ್, ಈ ಎರಡೂ ಇಲಾಖೆಗಳು ಬರುತ್ತವೆ, ಮಾನ್ಯ ಸದ್ಯೋಜಾತಪ್ಪನವರು ಬಹಳ ಸೌಮ್ಯ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು, ಅವರು ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಮಾತನಾಡುವುದಿಲ್ಲ, ಅವರು ಎಷ್ಟು ಬೇಕೋ ಅಷ್ಟು ಮಾತನಾಡುತ್ತಾರೆ, ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಕೇಳಿದರೆ ಸುಲಭವಾಗಿ ನೋಟೀಸ್ ಎಂದು ಹೇಳಿಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಅವರು ಈ ಕೆ.ಎಸ್.ಆರ್.ಟಿ.ಸಿ. ರಥವನ್ನು ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗತಕ್ಕ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ, ಹೊರುವ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ನಾವೆಲ್ಲಾ ಸೇರಿ ಅವರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇವೆ. ಅವರು ಬಹಳ ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ನಡೆಸುತ್ತಾ ಇದ್ದಾರೆ. ತಮ್ಮ ಶಕ್ತಿಯನ್ನೆಲ್ಲಾ ಹಾಕಿ ಇದಕ್ಕೆ ಹತ್ತಿರತಕ್ಕ ಕಾಯಿಲೆಗಳನ್ನು ವಾಸಿಮಾಡಿ ಮುಂದಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಲಿಕ್ಕೆ ಬಹಳ ನಿಷ್ಠುಪತೆಯಿಂದ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುತ್ತಾ ಇದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಪ್ರಯತ್ನ ಸ್ವಲ್ಪ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಬೆಳಕನ್ನು ಕಾಣುತ್ತಾ ಇದೆ, ಈ ಕಾಯಿಲೆ ಬಹಳ ಆಳವಾಗಿ ಹೋಗಿರುವುದ ರಿಂದ ಮಾನ್ಯ ಸಮ್ಮದ್ ಸಾಹೇಬರ ಸಹಾಯ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಮೇಜರ್ ಆಪರೇಷನ್ ಮಾಡಬೇಕು. ಏನು ಮಾಡಬೇಕು ಎಂದು ವಿಚಾರಮಾಡಿ ಇದನ್ನು ರೋಗದಿಂದ ಮುಕ್ತ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿರುವುದು ಅವರ ಕರ್ತವ್ಯ, ಬಹುಶಃ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ನಾನು ಅಂದುಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಇವತ್ತು ಇದರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಲೋಪವಾಗಿದೆ ಎಂದು ನಾನು ಭಾವಿಸುತ್ತೇನೆ. ನಾವು ಈಗ ಇಲ್ಲಿ ಚರ್ಚೆ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿರುವುದು ಸಾರಿಗೆ ಇಲಾಖೆ ಮೇಲೆ. ನಮಗೆ ಚರ್ಚೆಗೆ ಆಧಾರವಾಗಿರತಕ್ಕಂಥಾದ್ದು ಸಾರಿಗೆ ಇಲಾಖೆಯವರು ಒದಗಿಸಿ ಕೊಟ್ಟಿರುವ ವ್ಯಕ್ತಿ ರಿಪೋರ್ಟ್. ಕೆಎಸ್ಆರ್‌ಟಿ‌ಸಿ ಆಡ್ವಿನಿಸ್ಟ್ರೇಷನ್ ರಿಪೋರ್ಟ್ ೧೯೭೯-೮೦ನೇ ಇಸವಿ ಯಂದು ಮಾತ್ರ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಮತ್ತು ಮೋಟಾರ್ ವೆಹಿಕಲ್‌ದು ೧೯೮೦-೮೧ನೇ ಸಾಲಿನ ರಿಪೋರ್ಟ್ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ನಾವೀಗ ೧೯೮೦-೮೧ನೇ ಇಸವಿಯಲ್ಲಿದ್ದೇವೆ. ೧೯೮೦-೮೧ನೇ ಇಸವಿಯ ಸಮಗ್ರ ರಿಪೋರ್ಟ್ ನಮ್ಮ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ. ಅಂದರೆ ೧೯೭೯-೮೦ನೇ ಇಸವಿ ಕಳೆದು ಒಂದು ವರ್ಷ ೩ ತಿಂಗಳಾಗಿದೆ. ೧೯೮೦-೮೧ನೇ ಸಾಲಿನ ವರದಿಯನ್ನು ಏಕೆ ಸದನದ ಮುಂದೆ ನಮಗೆ ಕಳಿಸಲಿಲ್ಲ ಎಂದು ನಮಗೆ ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತಾ ಇಲ್ಲ. ೧೯೮೦ನೇ ಮಾರ್ಚ್ ಕಳೆದು ಈಗ ಜುಲೈ ನಲ್ಲಿದ್ದೇವೆ, ೬ ತಿಂಗಳಾಗಿ ದ್ದರೂ ಕೂಡ ರಿಪೋರ್ಟ್ ಏಕೆ ಕಳಿಸಲಿಲ್ಲ? ಈಗ ಯಾವುದು ಚರ್ಚೆ ಮಾಡಿದರೂ ಕೂಡ ಒಂದು ವರ್ಷ ೩ ತಿಂಗಳ ಹಿಂದಿನ ವರದಿ ಮೇಲೆ ಚರ್ಚೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಏಕೆಂದರೆ, ಅವರು ಒದಗಿಸಿರುವ ಕೆಎಸ್ಆರ್‌ಟಿ‌ಸಿ ವರದಿಯ ಅಂಕಿಅಂಶಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಮಾತನಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ಆ ರಿಪೋರ್ಟ್ ಏನಾಯಿತು, ಕೆಎಸ್ಆರ್‌ಟಿ‌ಸಿ ಯಿಂದ ವಿಧಾನಸೌಧವನ್ನು ತಲುಪಲಿಲ್ಲವೇ, ಜೆಸ್ಪಿ ಲೈಕ್ ಕೆಎಸ್ಆರ್‌ಟಿ‌ಸಿ ಬಸ್ ಇದ್ದ ಹಾಗೆ, ಹೊರಟಿದೆ, ತಲುಪುವುದಂತೂ ಅನಿಶ್ಚಿತ, ನಮಗಂತೂ ತಲುಪಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ನಾವು ಏನು ಮಾತನಾಡ ಬೇಕಾದರೂ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ೧೯೭೯-೮೦ನೇ ಇಸವಿಯ ಆಡಳಿತ ಮಂಡಳಿಯ ವರದಿಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡೇ ನಾವು ಮಾತನಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಏಕೆ ಹೀಗೆ ಆಗಿದೆ ಎಂದು ಮಾನ್ಯ ಮಂತ್ರಿಗಳು ತಿಳಿಸಿದರೆ ಒಳ್ಳೆಯದು. ಮೊಟ್ಟ ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ, ನಾನು ಬೆಂಗಳೂರು ರಾಜಾಜಿನಗರ ಶಾಸಕನಾಗಿ, ಬೆಂಗಳೂರು ಜನತೆಯ ಪರವಾಗಿ ಹಾಗೂ ಇಡೀ ಕರ್ನಾಟಕದ ಜನತೆಯ ಪರವಾಗಿ ಮಾನ್ಯ ಸದ್ಯೋಜಾತಪ್ಪನವರನ್ನು ಮತ್ತು ಮಾನ್ಯ ಮುಖ್ಯ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಅಭಿನಂದಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ ಏಕೆಂದರೆ, ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರದಲ್ಲಿ ಹೊಸ ದಾಗಿ ಬಸ್ ಸ್ಟಾಂಡನ್ನು ಕಟ್ಟಿ, ಚಾಲು ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಅದು ಬಹಳ ಸುಂದರವಾಗಿದೆ. ಇದು ಕೇವಲ ಹೊಗಳಿಕೆಯ ಮಾತಲ್ಲ. ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ನಾಗರಿಕನೂ ಅದನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಇಡೀ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಇಡೀ ಏಷ್ಯಾದಲ್ಲೇ ಇಂತಹ ಉತ್ಕೃಷ್ಟ ವಾದ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇರತಕ್ಕಂಥ ಬಸ್ ಸ್ಟಾಂಡ್ ಇಲ್ಲ ಎಂದು ತಜ್ಞರು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಮಾನ್ಯ ಸದ್ಯೋಜಾ ತಪ್ಪನವರಿಗೂ, ಮಾನ್ಯ ಗುಂಡೂರಾರಾಯರಿಗೂ ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಹಿಂದಿನ ಸರ್ಕಾರವೂ ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ವಿರಬಹುದು, ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಇದಕ್ಕೆ ಯಾರಾರೂ ಕಾರಣಕರ್ತರಾಗಿದ್ದಾರೋ ಅವರಲ್ಲಿಗೂ ಕೂಡ ಅಭಿನಂದನೆಗಳು ಸಲ್ಲಬೇಕು. ಇದು ಒಂದು ಬಹಳ ಒಳ್ಳೆಯ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನಾವು ಅಭಿನಂದಿಸಬೇಕು. ಮಾನ್ಯ ಸದ್ಯೋಜಾತಪ್ಪನವರು ಈ ಬಾತೆಯನ್ನು ಹೆಸಿಕೊಂಡಮೇಲೆ ಇಂಥಾ ಕೆಲವು ಸಾಧನೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಕೊಟ್ಟಿರತಕ್ಕ ವರದಿಯಲ್ಲಿ ವಿವರೀತ ಅಂಕಿಅಂಶ

ಗಳಿವೆ. ಇದನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟ ಮಾಡಬೇಕಾದರೆ ೮-೧೦ ದಿವಸ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ, ಅಷ್ಟೊಂದು ಅಂಕಿಅಂಶಗಳು ಈ ವರದಿಯಲ್ಲಿದೆ. ೧೯೭೯ ರಲ್ಲಿ ಲಿಲಿ೦ ಬಸ್‌ಗಳಿತ್ತು, ಲಿಲಿ೦ ಬಸ್‌ಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅಂದರೆ ಈ ವರ್ಷ ಎಷ್ಟು ಬಸ್‌ಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿದ್ದಾರೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಲಿಲಿ೦ ಬಸ್‌ಗಳು ಅವತ್ತಿನವರೆಗೆ ಸೇರ್ಪಡೆಯಾಗಿವೆ, ಮತ್ತು ೨೩೮ ಹಳೇ ಬಸ್‌ಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಹಾಕಿದ್ದಾರೆ. ಸ್ಕ್ರಾಪ್ ವಗೈರೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ತೆಗೆದಿದ್ದಾರೆ. ಒಂದು ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಲಿಲಿ೦ ಬಸ್‌ಗಳನ್ನು ಹಾಕಿ ಬಹಳ ಒಳ್ಳೆಯ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಜೊತೆಗೆ ೭ ಅನ್‌ರಿಜಿಸ್ಟರ್ಡ್ ಬಸ್‌ಗಳಿವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ೧೦೩ ಜಾಸೀಸ್‌ಗೆ ಆರ್ಡರ್ ಕೊಟ್ಟು ಅದು ಬರುವುದಕ್ಕೆ ಇನ್ನೂ ಕಾಯುತ್ತಾ ಇದ್ದೇವೆ ಎಂದು ವರದಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಅಂದರೆ ಕೆ. ಎಸ್. ಆರ್. ಟಿ. ಸಿ. ಯ ಈ ಒಂದು ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮತ್ತು ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಸೇರಿಸಿ ಅದರ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಉತ್ತಮಗೊಳಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಒಂದು ನಿಸ್ಪೃಹ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಮಾನ್ಯ ಸಚಿವರು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅವರನ್ನು ತುಂಬು ಹೃದಯದಿಂದ ಅಭಿನಂದಿಸುತ್ತಾ ಇದ್ದೇನೆ. ಈ ಸಲ ಇನ್ನೂ ಕೆಲವು ರೂಟಿಂಗ್‌ನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ೧೯೭೯ರಲ್ಲಿ ೪೧೫೪ ರೂಟಿಂಗ್‌ಗಳಿತ್ತು, ೧೯೮೦ರಲ್ಲಿ ೪೩೫೩ ರೂಟಿಂಗ್‌ಗಳನ್ನು ಹಾಕಿ ಸುಮಾರು ೧೯೯-೨೦೦ ರೂಟಿಂಗ್‌ಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಸರ್ವೇ ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ೪.೮೦ ರಷ್ಟು ಇನ್‌ಶೀರ್ ಆಗಿವೆ, ೮೮ ಷೆಡ್ಯೂಲ್‌ನ್ನು ಇನ್‌ಶೀರ್ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಮತ್ತು ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಲೋಕಲ್ ಟ್ರಿಪ್‌ನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಬಿ. ಟಿ. ಎಸ್. ಲೋಕಲ್ ಟ್ರಿಪ್‌ನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಹೊಸ ಹೊಸ ಬಸ್‌ಗಳನ್ನು ಹಾಕಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಎಲ್ಲಾ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಆಸರು ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಅಭಿನಂದನೆಗೆ ಪಾತ್ರರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಒಂದು ವಿಷಯ. ನಾನು ಇಡೀ ಕೆಎಸ್‌ಆರ್‌ಟಿಸಿ ಆಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮತ್ತು ಮೋಟಾರ್ ವೆಹಿಕಲ್ ಡಿಪಾರ್ಟ್‌ಮೆಂಟ್ ಬಗ್ಗೆ ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ನಾನು ವಾಖ್ಯಾನ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅನೇಕ ವಿಷಯ ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತನಾಡಬಹುದು. ಕೆಎಸ್‌ಆರ್‌ಟಿಸಿ ಬಸ್‌ಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮತ್ತು ಬಸ್‌ಗಳಿಂದ ಜನತೆಗೆ ಕೊಡುತ್ತಾ ಇರತಕ್ಕಂಥ ಸೇವೆಯ ಬಗ್ಗೆ, ನಡೆಯತಕ್ಕ ವಹಿವಾಟುಗಳ ಬಗ್ಗೆ, ಅವರಿಗೆ ಅನುಕೂಲ, ಅನಾನುಕೂಲತೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸರ್ವೇಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಜನರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಡೆದುಕೊಂಡರೆ, ಜನರು ತಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅಂದುಕೊಳ್ಳತಕ್ಕಂಥಾದ್ದು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ತಿಳಿದಿರತಕ್ಕ ವಿಚಾರ. ಇದನ್ನು ಎಷ್ಟರಮಟ್ಟಿಗೆ ಸರ್ಕಾರ ಎದುರಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ ಎನ್ನುವುದರ ಬಗ್ಗೆ ನಾನು ಬೆರಳುಮಾಡಿ ತೋರಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಇಷ್ಟಪಡುತ್ತೇನೆ. ಆ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಹೋದ ತಕ್ಷಣ ಹೇಳುವುದಾದರೆ, ಸುಮಾರು ಈ ಸದನದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿವರ್ಷ ಕೆಎಸ್‌ಆರ್‌ಟಿಸಿ ಟೀಕೆಗೆ ಗುರಿಯಾಗುವಷ್ಟು ಇನ್ನುವುದೂ ಇಲ್ಲ, ಅಂದರೆ ಮಾನ್ಯ ಶಂಕರರಾಯರ ವಿದ್ಯಾ ಇಲಾಖೆ, ನನಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಿದ್ದು ಮತ್ತು ಈ ಕೆಎಸ್‌ಆರ್‌ಟಿಸಿ ಈ ಎರಡು ಇಲಾಖೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಂತ್ರಿಗಳಾಗಿ ಸೈ ಎನಿಸಿಕೊಂಡವರು ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ. ಕೆಎಸ್‌ಆರ್‌ಟಿಸಿ ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮಾನ್ ದೇವರಾಜ ಅರಸ್ ಅವರೂ ಇದ್ದರು. ಮಾನ್ಯ ಗುಂಡೂರಾಯರೂ ಇದ್ದರು. ಈಗ ಮಾನ್ಯ ಸದ್ಯೋಜಿತಪ್ಪನವರು ಇದ್ದಾರೆ. ಅಂದರೆ ಇದರಲ್ಲಿ ಮೂಲಭೂತ ರೋಗ ಇರಬೇಕು. ಇದಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾದ ಔಷಧಿ ಕೊಡದೆ, ಮೇಲ್ಗಡೆ ಸುಮ್ಮನೆ ಮುಲಾಮು ಹಚ್ಚಿದರೆ ಸಮಸ್ಯೆ ಪರಿಹಾರವಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಅದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ನಾನು ಮಾನ್ಯ ಸಚಿವರನ್ನು ಕೇಳಲಿಕ್ಕೆ ಇಷ್ಟಪಡುತ್ತೇನೆ. ಮೂಲ ಭೂತವಾಗಿ ಕೆ. ಎಸ್. ಆರ್. ಟಿ. ಸಿ. ಯನ್ನು ಯಾವ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಸ್ಥಾಪನೆ ಮಾಡಿ ಅದಕ್ಕೆ ಕೋಟಾಂತರ ರೂಪಾಯಿಗಳ ಹಣವನ್ನು ಹಾಕಿದ್ದೀರೋ ಆ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಪೂರೈಕೆ ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಸಫಲವಾಗಿದೆಯೇ? ಮೂಲಭೂತವಾಗಿ ದೋಷ ಇದೆಯೇ? ಜನಗಳಿಗೆ ಉತ್ತಮವಾದ ಪ್ರಯಾಣದ ಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದೆಯೇ? ಅದನ್ನು ಸ್ಥಾಪನೆ ಮಾಡಿರುವುದು ಜನಗಳು ಅಲ್ಲಿಂದ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಏನೂ ತೊಂದರೆ ಇಲ್ಲದೆ ಹೋಗಿಬರಲಿಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲವಾಗಬೇಕು ಎಂದು. ಅದಕ್ಕೂ ಮಾಡಿದೆಯೇ? ಕೆ. ಎಸ್. ಆರ್. ಟಿ. ಸಿ. ಮತ್ತು ಬಿ. ಟಿ. ಎಸ್. ಬಸ್ಸುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಯಾಣ ಸುಗಮವಾಗಿದೆಯೇ? ಸುಖಮಯವಾಗಿದೆಯೇ? ಬಸ್ಸಿಗೆ ಹತ್ತಿದ ಮೇಲೆ ನಾವು ತಲುಪಬೇಕಾದ ನಿಲ್ದಾಣವನ್ನು ತಲುಪುತ್ತೇವೆಯೇ? ಬಸ್ಸಿನಿಂದ ಕೆಳಗೆ ಇಳಿಯುವಾಗ ನಾವು ಇದ್ದ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಇಳಿಯುತ್ತೇವೆಯೇ? ಬಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಕೊಂಡು ಹೋಗುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇದೆಯೇ? ಅಂದರೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಹೋಗುವುದಕ್ಕೆ ಜಾಗ ಇರುತ್ತದೆಯೇ ಕುಳಿತ ಮೇಲೆ ಬಸ್ಸುಗಳು ನಮ್ಮನ್ನು ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿ ನಾವು ತಲುಪಬೇಕಾದ ಸ್ಥಳವನ್ನು ತಲುಪಿಸುತ್ತದೆಯೇ? ಈ ೪-೫ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಬಿ. ಟಿ. ಎಸ್. ಹಾಗೂ ಕೆ. ಎಸ್. ಆರ್. ಟಿ. ಸಿ.

ಬಸ್ಸುಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ವಿಚಾರ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ಅವು ಕಾಲಕ್ಕೆ ಸಂಯಾಗಿ ಹೊರಡುತ್ತವೆಯೇ ಎಂಬುದಕ್ಕೂ ಕೂಡ ಉತ್ತರಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಇವೆಲ್ಲ ಒಂದು ಭಾಗದ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಾದವು. ಇಷ್ಟು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಕೆ. ಎಸ್. ಆರ್. ಟಿ. ಸಿ. ಯನ್ನು ನಡೆಸಿದ ಮೇಲೂ ಕೂಡ ಇವತ್ತು ಜನಗಳು ಏನು ಕಷ್ಟ ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆಂಬುದನ್ನು ವಿವರಿಸಿ ಹೇಳುವ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಅದು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ತಿಳಿದಿರುವ ವಿಚಾರ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಮೂಲಭೂತವಾದ ಪ್ರಶ್ನೆ ಏನೆಂದರೆ, ಕೆ. ಎಸ್. ಆರ್. ಟಿ. ಸಿ. ಯ ಅಗತ್ಯ ಇದೆಯೇ ಅಥವಾ ಇಲ್ಲವೆ, ಪೂರ್ಣಿಗನಲ್ಲಿ ಏನಾದರೂ ದೋಷ ಇದೆಯೇ ಅದಕ್ಕೇನಾದರೂ ಪರ್ಯಾಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಬೇಕೇ ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆ ಉದ್ಭವವಾಗುತ್ತದೆ. ಸರ್ಕಾರ ಬಸ್ಸುಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ರಾಷ್ಟ್ರೀಕರಣ ಮಾಡಿ ತನ್ನ ವಶಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಪ್ರಯಾಣಿಕರಿಗೆ ಪ್ರಯಾಣ ಸೌಕರ್ಯ ಒದಗಿಸಿ ಕೊಡುತ್ತೇವೆಂಬ ನೀತಿಯನ್ನು ಏನು ಅನುಸರಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದೆಅದರ ಬಗ್ಗೆ ಪುನರಾಚಿಂತನೆ ಮಾಡಬೇಕೇ ಬೇಡವೇ ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆ ಉದ್ಭವಿಸಿದೆ. ಜನತೆಗೆ ಬೇಕಾದ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳನ್ನು ಪೂರೈಕೆ ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಕೆ. ಎಸ್. ಆರ್. ಟಿ. ಸಿ. ಸಾರ್ಥಕವಾಗದೆ ಇದ್ದರೆ ಆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವುದರಲ್ಲಿ ಏನಾದರೂ ಅರ್ಥ ಇದೆಯೇ? ಇರತಕ್ಕ ದೋಷಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಸರಿ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇದೆಯೇ? ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಏನಾದರೂ ಪರ್ಯಾಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇದೆಯೇ? ಈ ಮೂಲ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಸರ್ಕಾರ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಈ ಬಗ್ಗೆ ಎಲ್ಲ ಕಡೆ ಟೀಕೆ ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳು ಇವೆ. ಯಾರು ಬೇಕಾದರೂ ಮೆಥ್ಯೂಸಲೆ ಬಸ್ಸುಗಳಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಕೆ. ಎಸ್. ಆರ್. ಟಿ. ಸಿ. ಬಸ್ಸುಗಳಲ್ಲಿ ಓಡಾಡಿದರೆ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ. ಅವು ಯಾವತ್ತೂ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಸಂಯಾಗಿ ಓಡಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡುವುದು ದುಸ್ಸಾಧ್ಯ ಬಸ್ಸುಗಳಿಗೆ ಜನರು ಕುರಿಗಳಂತೆ ನುಗ್ಗಬೇಕು. ಕೆಲವು ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಹೋಗುವುದು ಇರಲಿ, ನಿಂತುಕೊಂಡು, ನೇತುಡಿಕೊಂಡು ಹೋಗಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಬಿ. ಟಿ. ಎಸ್. ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಇದೆಲ್ಲ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ. ಮರ್ಡರ್‌ಗಾರ್ಡ್ ಮೇಲೆಲ್ಲ ನಿಂತಿರುತ್ತಾರೆ, ಚಕ್ರದ ಮೇಲೆ ಮಾತ್ರ ನಿಂತಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಪೀಕ್ ಹವರ್‌ನಲ್ಲಿಂತೂ ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಬಿ. ಟಿ. ಎಸ್. ಬಸ್ಸುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ಪುನರಾಚಿಂತನೆ ಮಾಡತಕ್ಕ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇದೆಯೇ ಇಲ್ಲವೆ? ಈ ಒಂದು ಕಾರ್ಪೊರೇಷನ್‌ಗೆ ಎಷ್ಟು ಹಣವನ್ನು ಹಾಕಲಾಗಿದೆ ಎಂದು ಇಡೀ ಜನತೆ ಕೇಳುತ್ತಾರೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಎಷ್ಟೋ ಕೋಟಿ ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಹಾಕಿದ್ದೇವೆಂದು ತಮ್ಮ ವರದಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಎಲ್ಲ ಆ ವಿವರವನ್ನು ಈಗ ಹೇಳುವ ಅಗತ್ಯ ಇಲ್ಲ. ೧೯೭೯-೮೦ರ ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಹೇಳುವುದಾದರೆ, ಒಟ್ಟು ಒಂದು ನೂರು ಕೋಟಿ ರೂಪಾಯಿ ಹಣವನ್ನು (ಬಂಡವಾಳವನ್ನು) ಇದರಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇಷ್ಟೊಂದು ಹಣವನ್ನು ತೊಡಗಿಸಿರುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಜನತೆಯ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ಕೂಡ ಹೊರಲಾಗಿದೆ. ಅಂದರೆ ನಿಮಗೆ ಒಂದು ಕಡೆಯಿಂದ ಇನ್ನೊಂದು ಕಡೆಗೆ ಹೋಗುವುದಕ್ಕೆ ಸೌಕರ್ಯ ಒದಗಿಸಿಕೊಡುತ್ತೇವೆಂಬ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ಹೊತ್ತಿದ್ದರೂ ಸಹ ಇದುವರೆಗೆ ಆ ಸೌಕರ್ಯವನ್ನು ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿ ಒದಗಿಸಿ ಕೊಡುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ. ಆ ಒಂದು ಸಂಸ್ಥೆಗೆ ಹಣ ಹಾಕಿದ ಮೇಲೆ ಅದು ಒಂದು ಸ್ವತಂತ್ರ ಸಂಸ್ಥೆಯಾಯಿತು. ಅದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಕೋಟಿ ರೂಪಾಯಿಗಳ ಬಂಡವಾಳವನ್ನು ಹಾಕಿದ ಮೇಲೆ ಲಾಭ ಕೊಡಬೇಕಲ್ಲವೇ? ಅದು ಮೊದಲು ಜನತೆಗೆ ಸೌಕರ್ಯ ಒದಗಿಸಿಕೊಡಬೇಕು. ಜೊತೆಗೆ ಲಾಭ ಕೊಡಬೇಕು. ಆದರೆ ದುರದೃಷ್ಟವಶಾತ್ ಲಾಭ ಕೊಡುತ್ತಿಲ್ಲ. ೧೯೭೯-೮೦ ರಲ್ಲಿ ೫ ಕೋಟಿ ೧೧ ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿ ನಷ್ಟವಾಗಿದೆ. ಇದು ಯಾವ ವಿಚಾರ ವ್ಯವಸ್ಥೆ? ೧೯೮೦-೮೧ ರಲ್ಲಿ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುವ ಪ್ರಕಾರ ಸುಮಾರು ೧೦ ಕೋಟಿ ರೂಪಾಯಿಗಳಿಗೂ ಮೇಲ್ಪಟ್ಟು ನಷ್ಟವಾಗಿದೆ. ಅಂದಾಗ ಇದನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವುದರಲ್ಲಿ ಬುದ್ಧಿವಂತಿಕೆ ಲಕ್ಷಣ ಇದೆಯೇ? ಇಲ್ಲವೆಂಬುದನ್ನು ವಿಚಾರ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ಒಂದು ಕೋಟಿ ರೂಪಾಯಿ ಬಂಡವಾಳ ಹಾಕಿ ನಷ್ಟವಾಗುತ್ತಿರುವಾಗ ಬಂಡವಾಳ ವಾಪಸು ಬರುವ ಪ್ರಶ್ನೆಯಂತೂ ಇಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲ. ಪ್ರತಿ ವರ್ಷ ೫-೧೦ ಕೋಟಿ ರೂಪಾಯಿ ನಷ್ಟವಾದರೆ ಬಂಡವಾಳವಾದರೂ ಹೇಗೆ ವಾಪಸ್ಸು ಬರುತ್ತದೆ? ಹಿಂದಿನ ವರ್ಷ ೫ ಕೋಟಿ ರೂಪಾಯಿ ನಷ್ಟವಾಗಿದ್ದರೆ ಈ ವರ್ಷ ೧೦ ಕೋಟಿ ರೂಪಾಯಿ ನಷ್ಟವಾಗಿದೆ. ಇದೊಂದು ನಮಗೆ ಅರ್ಥವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಹೀಗೇ ಬಿಡುವುದರಲ್ಲಿ ಖಂಡಿತ ಅರ್ಥವಿಲ್ಲ. ಅದೇ ಖಾಸಗಿ ಬಸ್ ಮಾಲೀಕರ ಒಂದು ಬಸ್ಸಿಗೆ ಕೇವಲ ಒಬ್ಬ ಡ್ರೈವರ್ ಒಬ್ಬ ಕಂಡಕ್ಟರ್ ಮತ್ತು ಒಬ್ಬ ಕ್ಲೀನರ್ ಅನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಅಪರವಾಗಿ ಲಾಭ ಗಳಿಸುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆಲ್ಲದೆ ಪ್ರಯಾಣಿಕರಿಗೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಸೌಕರ್ಯ ಕೊಡುತ್ತಾನೆ.

ಸುಭಾಷ್‌ನಗರದ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿರುವ ಟ್ಯಾಂಕ್ ಬಂಡ್ ರಸ್ತೆಯ ಮೇಲೆ ಓಡಾಡಿ ನೋಡಿದರೆ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ ಅಲ್ಲಿ ಬಹಳಷ್ಟು ಖಾಸಗಿ ಬಸ್ಸುಗಳು (ಸರ್ಕಾರದ ಪರವಾನಗಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು) ಓದಿನ ಮುಂಚಿತವಾಗಿಯೇ ಬುಕ್ ಆಗಿರತಕ್ಕದ್ದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಶರ್ಮ, ನ್ಯಾಪನಲ್ ಇತ್ಯಾದಿ ಬಸ್ಸುಗಳಲ್ಲಿ ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ, ಬೆಳಗಾಂಗೆ ಹೋಗಬೇಕಾದರೆ ಸೀಟೇ ಸಿಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅವರು ಕೆ. ಎಸ್. ಆರ್. ಟಿ. ಸಿ. ಯವರಿಗಿಂತ ಕಡಿಮೆ ದರದಲ್ಲಿ ಜನರನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವುದರಿಂದ ಜನತೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತಾರೆಯೇ ವಿನಹ ಸರ್ಕಾರಿ ಬಸ್ಸುಗಳಿಗೆ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ. ಜೊತೆಗೆ ಒಳ್ಳೆಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇರುತ್ತದೆ. ರಷ್ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಸಿಟು ಇರುತ್ತದೆ. ಗ್ಯಾರಂಟಿಯಾಗಿ ನಾವು ತಲುಪಬೇಕಾದ ಸ್ಥಳವನ್ನು ತಲುಪುತ್ತೇವೆಂಬ ಭರವಸೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಕೆ. ಎಸ್. ಆರ್. ಟಿ. ಸಿ. ಬಸ್ಸು ಎಲ್ಲಿ ದಾರಿ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಕೆಟ್ಟು ನಿಲ್ಲುತ್ತದೆ ಎಂಬುದು ಗೊತ್ತಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಜೊತೆಗೆ ಪ್ರಯಾಣ ದರವೂ ಜಾಸ್ತಿ. ಆ ಬಸ್ಸುಗಳಲ್ಲಿ ಕುಳಿತರೆ ರಾತ್ರಿಯೆಲ್ಲಾ ನಿದ್ರೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಹಾಗಾಗಿ ಒಂದು ದಿನ ರಾತ್ರಿ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಿದರೆ ಪುನಃ ಎರಡು ದಿನ ವಿಶ್ರಾಂತಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇಂಥ ಸ್ಥಿತಿ ಇರುವುದರಿಂದ ಜೊತೆಗೆ ನಷ್ಟ ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿರುವುದು ಬೇರೆ. ಖಾಸಗಿಯವರು ಟ್ಯಾಂಕ್‌ಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿ, ಬಾಡಿಗೆಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಮೆಯಿಂಟೇನ್ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಸರ್ಕಾರಿ ಬಸ್ಸುಗಳ ಹಾಗೆ ಅವಕ್ಕೂ ಡೀಸಲ್ ಹಾಕಿ ಓಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇಷ್ಟಾದರೂ ಅವರು ಲಾಭ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ನೀವು ಲಾಭ ಮಾಡುವುದೂ ಬೇಡ. ಕೊನೇ ಪಕ್ಷ ಲಾಭ-ನಷ್ಟ ಯಾವುದೂ ಇಲ್ಲದೆ ಜನತೆಗೆ ಉತ್ತಮ ಸೌಕರ್ಯ ಒದಗಿಸಿದರೆ ಸಾಕು. ಅಷ್ಟಾದರೂ ಮಾಡುತ್ತೀರಾ ಅದೂ ಇಲ್ಲ. ಜನತೆಗೆ ಸುಖಕರವಾದ ಪ್ರಯಾಣ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಬೇಕೆಂಬ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಏನು ಕೆ. ಎಸ್. ಆರ್. ಟಿ. ಸಿ.ಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪನೆ ಮಾಡಿದ್ದೀರಿ ಅದನ್ನು ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಆಗಿಲ್ಲ. ನಾನು ಈ ತಪ್ಪನ್ನು ಈ ಸರ್ಕಾರದ ಮೇಲೆ ಹೊರಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಇದು ಮಾನ್ಯ ದೇವರಾಜ ಅರಸರವರ ಕಾಲದಿಂದ ನಡೆದು ಕೊಂಡು ಬಂದಿದೆ. ಮೂಲಭೂತವಾಗಿ ಅಡಿಪಾಯ ತಪ್ಪಿದೆ. ಇದರ ಅಂಕಿ ಅಶಗಳನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ದುಃಖವಾಗುತ್ತದೆ. ಓವರ್ ಹೆಡ್ ಜಾರ್ಜಸ್ ಜಾಸ್ತಿ ಇದೆ. ಎಲ್ಲರೂ ಅವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನೇ ಬಹಳ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮುಂದುವರಿಸಿ ಕೊಂಡು ಹೊರಟು ಹೋಗಿದ್ದಾರೆ. ಈ ರೋಗ ಕ್ಯಾನ್ಸರ್ ತರಹ ಆಗಿದೆ. ಯಾರೂ ಈ ಕಾಯಿಲೆಯನ್ನು ವಾಸಿ ಮಾಡುವ ಹಾಗೆ ಇಲ್ಲ. ವಾಸಿ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವೂ ಆಗಿಲ್ಲ. ಇದೇ ಅಲ್ಲ, ಈ ಸಂಸ್ಥೆಗೆ ಇನ್ನೂ ಏನೋ ದೊಡ್ಡ ಕಾಯಿಲೆ ಬಂದಿದೆ. ಇದರ ಮೂಲಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ನೋಡಿ ಏಜಾರ ಮಾಡಿದರೆ ನಿವಾರಣೆ ಮಾಡಬಹುದೆಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಖಾಸಗಿ ಮಾಲೀಕನು ಒಂದು ಬಸ್ಸಿಗೆ ಒಬ್ಬ ಡ್ರೈವರ್, ಕಂಡಕ್ಟರ್ ಮತ್ತು ಕ್ಲೀನರ್ ಅನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಲಾಭದಲ್ಲಿ ಓಡಿಸುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ನಿಮ್ಮ ಕೆ. ಎಸ್. ಆರ್. ಟಿ. ಸಿ. ಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಬಸ್ಸನ್ನು ಓಡಿಸಬೇಕಾದರೆ ಅದರ ಹಿಂದುಗಡೆ ೯ ಜನ ಇರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಅವರ ಮತ್ತು ನಿಮ್ಮ ಸಿಬ್ಬಂದಿಯ ಪ್ರಮಾಣ ೧:೯ ಇರುತ್ತದೆ. ಇವರು ಕೊಟ್ಟಿರತಕ್ಕ ವರದಿಯ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ನಾನು ಈ ಮಾತನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಇಲ್ಲಿ ಕಳೆದ ವರ್ಷಕ್ಕಿಂತಲೂ ಈ ವರ್ಷ ೨ ಪರ್ಸೆಂಟ್ ಸ್ವಾಫ್ಟ್ ಪ್ಯಾಟ್ರ್ನ್ ಜಾಸ್ತಿಯಾಗಿದೆ. ಸ್ವಾಫ್ಟ್ ಪ್ಯಾಟ್ರ್ನ್ ಅನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಉದ್ದೇಶವಿದ್ದರೂ ೦೯೭೯-೮೦ಕ್ಕೂ ಮತ್ತು ೧೯೮೦-೮೧ಕ್ಕೂ ಹೋಲಿಸಿ ನೋಡಿದಾಗ ಅದು ಇನ್ನೂ ೨ ಪರ್ಸೆಂಟ್ ಜಾಸ್ತಿಯಾಗಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಈ ರೀತಿ ಜಾಸ್ತಿಯಾಗಿ ಬಂದದ್ದರಿಂದ ಬಸ್ಸುಗಳನ್ನು ಒಂಭತ್ತೊಂಭತ್ತು ಜನ ಓಡಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಹೀಗಾದರೆ ಎಷ್ಟು ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಲಾಭ ಬರಲಿಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಆಲೋಚಿಸಿ ನೋಡಿ.

ಸರ್ಕಾರದವರು ಕೊಟ್ಟಿರುವ ವರದಿಯಲ್ಲೇ ಅದನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಸ್ವಾಫ್ಟ್ ಪ್ಯಾಟ್ರ್ನ್ ಸ್ಪಾಂಡರ್‌ಡ್ಸ್ ಮಾಡುವ ಬಗ್ಗೆ ಒಂದು ಸಮಿತಿ ಕಮಿಟಿ ಮಾಡಿದ್ದು ಆ ಕಮಿಟಿ ವರದಿ ಒಂದೊಂದರ ವರ್ಷವಾದರೂ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಸ್ವಾಫ್ಟ್ ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಿ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ತಗ್ಗಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಸೆಪಲ್ ಕಮಿಟಿ ಮಾಡಿದ್ದೀರಿ ಆದರೆ ರಿಪೋರ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಿರುವ ಹಾಗೆ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಿಲ್ಲ. ಇನ್ನೂ ಎರಡು ಪರ್ಸೆಂಟ್ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ. ಸಮಿತಿ ಕಮಿಟಿ ರಿಪೋರ್ಟ್ ಕೊಟ್ಟಿಲ್ಲದಿರುವುದರಿಂದ ಸ್ಪಾಂಡರ್‌ಡ್ಸ್ ಮಾಡುವ ಪ್ರಶ್ನೆಯೇ ಉದ್ಭವಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ವೆಚ್ಚ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಸಂಸ್ಥೆಗೆ ನಷ್ಟ ಉಂಟಾಗದೇ ಇರುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ. ಅದರಿಂದ ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ಕೂಲಂಕುಷವಾಗಿ ಯೋಚನೆ ಮಾಡಿ ಇದಕ್ಕೆ ಪರ್ಯಾಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವೇ ಎಂಬುದನ್ನು ನೋಡಬೇಕು. ಯಾರನ್ನು ಕೇಳಿದರೂ ಕೂಡ ಕೆ.ಎಸ್.ಆರ್.ಟಿ.ಸಿ. ಸುಧಾರಣೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಓವರ್ ಸ್ವಾಫ್ಟ್ ಇದೆ, ಓವರ್

ಬರ್ಡನ್ ಇದೆ, ಯೂನಿಯನ್ ಇರುವುದರಿಂದ ಯಾರನ್ನೂ ತೆಗೆಯುವ ಹಾಗಿಲ್ಲ, ಒಬ್ಬರನ್ನು ತೆಗೆದರೂ ಯೂನಿಯನ್ ಇರುವುದರಿಂದ ಕಷ್ಟಪಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ೧೦೦ ಕೋಟಿ ರೂಪಾಯಿ ಬಂಡವಾಳ ಇಲ್ಲಿ ಹಾಕಿದ್ದಾರೆ ಈಗ ಇದನ್ನು ರಿವೇರಿ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಹೊರಟು ಹೋಗಿದೆ ಅದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಇರುವ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನೇ ಮುಂದುವರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಹಣ ಕೊಟ್ಟು ಬಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಕುಳಿತರೂ ಕೂಡ ಅವರನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಅವರು ಹೋಗಬೇಕಾದ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ತಲುಪಿಸುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ಮಾಡಿದರೆ ಕರ್ತವ್ಯಚ್ಯುತಿ ಮಾಡಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ. ಈಗಾಗಲೇ ಬಸ್ಸುಗಳನ್ನು ರಾಷ್ಟ್ರೀಕರಣ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದೇವೆ, ಅದರಿಂದ ಕಾಂಪ್ರಮೈಸ್ ಮಾಡಿ ಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬ ತತ್ವಕ್ಕೆ ಗಂಟು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಈ ಬಗ್ಗೆ ಸರ್ಕಾರ ವಿಚಾರ ಮಾಡುತ್ತಿಲ್ಲ. ಬೇರೆ ಬೇರೆ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಏನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ನೋಡಿ. ಪಶ್ಚಿಮ ಬಂಗಾಳದಲ್ಲಿ ಕಮ್ಯುನಿಸ್ಟ್ ಸರ್ಕಾರ ಇದೆ. Capitalist Individual Enterpreneursಗೆ ಅವಕಾಶ ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿರುವ ಕಮುನಿಸ್ಟ್ ಸರ್ಕಾರ ಪರ್ಯಾಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಬಗ್ಗೆ ವಿಚಾರ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆಂದು ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಓದಿದ್ದೇನೆ. ರಾಜಾಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಚಿಂತನೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ಖಾಸಗಿ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟು ಪರ್ಯಾಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಏರ್ಪಾಡು ಮಾಡಿದರೆ ನಿಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಹೊರ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಪಶ್ಚಿಮಬಂಗಾಳದಲ್ಲಿ ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿರುವುದರಿಂದ ನಾವೂ ಯೋಚನೆ ಮಾಡುವುದು ಒಳ್ಳೆಯದು, ಹಳ್ಳಿಗಾಡಿನಲ್ಲಿ ಸಾರಿಗೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಸರಿಯಾಗಿಲ್ಲ. ಒಂದೊಂದು ಭಾಗಕ್ಕೆ ಒಂದೊಂದು ಬಸ್ಸು ಕೂಡ ಇಲ್ಲದಿರುವ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಇದೆ. ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿಯೂ ಬಸ್ಸುಗಳಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಕ್ರೌಡ್ ಇರುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಪರಿಹಾರ ಏನಾದರೂ ಇದೆಯೇ ಎಂದು ನನ್ನ ಮಿತ್ರರೊಡನೆ ಚರ್ಚೆ ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ ಅದರಿಂದ ನನ್ನ ಈ ಸಲಹೆಯನ್ನು ತಾವು ಗಮನಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ಏನೋ ಆಯವ್ಯಯ ಭಾಷಣದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆಂದು ನನ್ನ ಸಲಹೆಯನ್ನು ತಳ್ಳಿಹಾಕಬೇಡಿ. ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಜನತೆ ಬಿ.ಟಿ.ಎಸ್. ಕಾಟದಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿ ಎಂದು ಬೇಡಿ ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅದರಿಂದ ನಾನು ಏನು ಸಲಹೆ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆಂದರೆ ೫೦ ಕಿಲೋಮೀಟರ್ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಬಸ್ಸುಗಳನ್ನು ಓಡಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಖಾಸಗಿ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿ ಕೊಡಿ. ಹಳ್ಳಿಗಾಡಿನಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಈ ಏರ್ಪಾಡನ್ನು ಮಾಡಬಹುದು. ಹಾಗೆ ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟರೆ ಸಾರಿಗೆ ಸಂಸ್ಥೆ ಮೇಲಿರುವ ಹೊರೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಅವರಿಗೆ ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟರೆ ಅವರಂಗೆಂಟೇರಿಯರ್ ವಿಲೇಜಸ್‌ಗೂ ಕೂಡ ವಾಹನ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಡುತ್ತಾರೆ. Within 50 Kilometres private bus owners should be allowed to run their buses. ಹೀಗೆ ಮಾಡಿರುವುದರಿಂದ ಸರ್ಕಾರದ ನೀತಿ ಬಿಟ್ಟು ಕಾಂಪ್ರಮೈಸ್ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಹಾಗಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಡಿ. ಅಥವಾ ಡೀ-ನ್ಯಾಷನಲೈಸೇಷನ್‌ಗೆ ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿ ಕೊಟ್ಟಂತಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದೂ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಡಿ. I am not advocating for complete de-nationalising of the KSRTC Buses. ಸರ್ಕಾರದ ನೀತಿಯನ್ನು ಜನರ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಯನ್ನೇ ಪೂರೈಕೆ ಮಾಡುವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪ ಸಡಿಲಗೊಳಿಸಬೇಕು ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ ಇದ್ದೇನೆ. ಜನರಿಗೆ ಅನುಕೂಲ ಮಾಡಿಕೊಡುವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ೫೦ ಕಿಲೋಮೀಟರ್ ಒಳಗೆ ಬಸ್ಸುಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವುದಕ್ಕೆ ಖಾಸಗಿಯವರಿಗೆ ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿಕೊಡಿ. ನೀವು ಅವರ ಮೇಲೆ ತೆರಿಗೆ ಹಾಕಿ, ಓವರ್‌ಲೋಡ್ ಹಾಕದೇ ಇರುವುದಕ್ಕೆ, ತನಿಖೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ, ಮುಂತಾದುವುಕೆಲ್ಲಾ ನಿಯಂತ್ರಣ ಹಾಕಿ. ಎಲ್ಲಾ ನಿಯಂತ್ರಣ ಹಾಕಿ ಬಸ್ಸುಗಳನ್ನು ಓಡಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿಕೊಡಿ. ಆಗ ಜನತೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಅನುಕೂಲವಾಗಿ ಬಸ್ಸುಗಳಲ್ಲಿ ಓಡಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವಾಗುತ್ತದೆ. ದಯವಿಟ್ಟು ಈ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಬೇಕಾದರೆ ಈ ಬಗ್ಗೆ ತಜ್ಞರ ಮೂಲಕ ವಿಚಾರ ಮಾಡಿನೋಡಿ. ಹಳ್ಳಿಗಾಡು ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಖಾಸಗಿ ಬಸ್ಸುಗಳನ್ನು ಓಡಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ಕೊಡುವ ಬಗ್ಗೆ ಚಿಂತನೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆ ಎಂದು ಮಾನ್ಯ ಗುಂಡೂ ರಾಯರು ಒಂದು ಸಾರಿ ಹೇಳಿದ್ದು ನನಗೆ ಜ್ಞಾಪಕವಿದೆ. ಕೆ.ಎಸ್.ಆರ್.ಟಿ.ಸಿ. ಬಸ್ಸುಗಳ ಕೊರತೆ ಇದೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತೀರಿ. ೪೦೦ ಛಾಸಿಸ್ ಬರಬೇಕಾದ್ದು ಬರಲಿಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದೀರಿ. ಏತಕ್ಕೆ ಜನರಿಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಸೌಲಭ್ಯ ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಡುತ್ತಿಲ್ಲ, ಏತಕ್ಕೆ ಬಸ್ಸುಗಳನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಓಡಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ ಎಂದು ಕೇಳಿದರೆ ಛಾಸಿಗಳೆಲ್ಲ ಎಂಬ ಉತ್ತರವನ್ನೇ ಕೊಡುತ್ತೀರಿ. ಬಸ್ಸುಗಳನ್ನು ಕೊಂಡುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಹಣದ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿದರೆ ಛಾಸಿಗಳು ಸಿಗುವುದಿಲ್ಲ. ಹೀಗಾದರೆ.....

ಶ್ರೀ ವೈ. ರಾಮಕೃಷ್ಣ.—ಹಣ ಇದೆ, ಬಾಸಿಗಳು ಸಿಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಶ್ರೀ ಮಲ್ಲಾರು ಅನಂದರಾವ್.—ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಜನಗಳಿಗೆ ಶಿಕ್ಷೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಾನು ಹೇಳಿದಂತೆ ೫೦ ಕಿಲೋಮೀಟರ್ ಒಳಗೆ ಬಸ್ಸುಗಳನ್ನು ಓಡಿಸಲು ಖಾಸಗಿ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟು ಅಲ್ಲಿ ಓಡಿಸುತ್ತಿರುವ ಕೆ.ಎಸ್.ಆರ್.ಟಿ.ಸಿ. ಬಸ್ಸುಗಳನ್ನು ವಿತರಿಸಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಆ ಬಸ್ಸುಗಳನ್ನು ಲಾಂಗ್ ರೂಟಿನಲ್ಲಿ ಓಡಿಸಿ. ಬೆಂಗಳೂರು-ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ, ಬೆಂಗಳೂರು-ಮೈಸೂರು ಹೀಗೆ ಲಾಂಗ್ ರೂಟಿಗಳಲ್ಲಿ ಬಸ್ಸುಗಳನ್ನು ನೀವು ಓಡಿಸಿ. ಗ್ರಾಮಾಂತರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಖಾಸಗಿ ಯವರಿಗೆ ವಹಿಸಿಕೊಟ್ಟು ಆ ಬಸ್ಸುಗಳನ್ನು ದೂರದ ಮಾರ್ಗಗಳಿಗೆ ಓಡಿಸುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿದರೆ ತಮ್ಮ ಮೇಲಿರತಕ್ಕ ಹೊರೆ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿ ಜನರು ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿ ಓಡಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲವಾಗುತ್ತದೆ. ಇನ್ನು ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಜನರಿಗೆ ಕೆ.ಎಸ್.ಆರ್.ಟಿ.ಸಿ. ಯಿಂದ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸೌಲಭ್ಯ ಸಿಗುತ್ತಿಲ್ಲ. They cannot cater to the needs of the travelling public of the Bangalore City. ತಮ್ಮ ಅಂಕಿಅಂಶಗಳ ಪ್ರಕಾರ ಬಸ್ಸುಗಳಲ್ಲಿ ಓಡಾಡುವ ಜನರ ಸಂಖ್ಯೆ ವರ್ಷೇ ವರ್ಷೇ ಜಾಸ್ತಿಯಾಗುತ್ತಿದೆ. ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಬರುವವರಷ್ಟು ಜನ. ಹೋಗುವವರಷ್ಟು ಜನ. ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡುವ ಜನರ ಪ್ರಮಾಣ ಎಷ್ಟು, ನಿಮ್ಮ ಬಸ್ಸುಗಳಿಂದ ಎಷ್ಟು ಪ್ರಯಾಣಜನವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಎಂಬ ಬಗ್ಗೆ ಏನಾದರೂ ಅಸೆಸ್ ಮಾಡಿದ್ದೀರಾ? ಇವತ್ತಿನ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಜನರ ೧೦ ಪರ್ಸೆಂಟಿನಷ್ಟು ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳನ್ನು ಪೂರೈಕೆ ಮಾಡುವ ಸ್ಥಿತಿಯೂ ಕೆ.ಎಸ್.ಆರ್.ಟಿ.ಸಿ. ಯವರಿಗಿಲ್ಲ ಎಂದು ನನ್ನ ಭಾವನೆ. We are not in a position to cater to the needs of the people even to the extent of 10%. What about 90 percent? ೯೦ ಪರ್ಸೆಂಟಿನಷ್ಟು ಜನ ಸೌಕರ್ಯವಿಲ್ಲದೆ ಒದ್ದಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಪಶ್ಚಿಮ ಬಂಗಾಳದಲ್ಲಿ ಕಲ್ಕತ್ತಾದಲ್ಲಿ ಖಾಸಗಿ ಯವರಿಗೆ ಬಸ್ಸುಗಳನ್ನು ಓಡಿಸಲು ಅವಕಾಶ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆಂದು ಕೇಳಿದ್ದೇನೆ. ಅದೇ ರೀತಿ ನೀವು ಏತಕ್ಕೆ ಮಾಡಬಾರದು? ಈಗ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಜನ ನಿರುದ್ಯೋಗಿ ಯುವಕರಿದ್ದಾರೆ. ನಿರುದ್ಯೋಗಿ ಪದವೀಧರರೂ ಇದ್ದಾರೆ. ಅವರಿಗೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾದ ಮಾರ್ಗಗಳಲ್ಲಿ ಮೆಟಾರ್ ವಾನ್‌ಗಳನ್ನು ಓಡಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟರೆ ಏನು ನಷ್ಟ? ಮಾರ್ಗಗಳ ನಿಯಂತ್ರಣ ಹಾಕಿ, ತೆರಿಗೆ ಹಾಕಿ, ಏನೇನು ಬೇಕೋ ಆ ನಿರ್ಮಾಣಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಹಾಕಿ ನಗರದ ಸಣ್ಣ ಸಣ್ಣ ವಿಭಾಗಗಳಿಗೆ ಓಡಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟರೆ ಜನರಿಗೂ ಅನುಕೂಲವಾಗುತ್ತದೆ, ನಿರುದ್ಯೋಗಿ ಯುವಕರಿಗೂ ಅನುಕೂಲವಾಗುತ್ತದೆ ಇದರಿಂದ ಫೈನಾನ್ಸಿಯಲ್ ಕಮಿಟಿಮೆಂಟ್ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ನಿರುದ್ಯೋಗಿ ಯುವಕರು ಬ್ಯಾಂಕುಗಳ ಮೂಲಕ ಸಾಲ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ, ಒಂದು ಮೆಟಾರ್ ವಾಹನಗಳನ್ನು ಓಡಿಸುವ ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಟ್ಟರೆ ೫-೬ ಜನ ನಿರುದ್ಯೋಗಿ ಯುವಕರಿಗೆ ಕೆಲಸ ಸಿಗುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಜಾರಿಗೆ ತರುವುದಕ್ಕೆ ನಿಮ್ಮ ತತ್ವದ ಆಡಳಿತ ಏನಾದರೂ ಇದೆಯೇ? ಏತಕ್ಕೆ ಇದನ್ನು ಮಾಡಬಾರದು? ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಣ ಮಾಡಿ ಬಡಾವಣೆ ಯಲ್ಲೇ ಹತ್ತಿರದ ಮಾರ್ಗಗಳಿಗೆ ಓಡಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಅನುಮತಿ ಕೊಡಬಹುದು. ದೂರದ ಮಾರ್ಗಗಳಿಗೆ ಬೇಕಾದರೆ ಬಿ.ಟಿ.ಎಸ್. ಓಡಿಸಿ. ಮಲ್ಟೀಶ್ವರದಿಂದ ಜಯನಗರಕ್ಕೆ ಬಿ.ಟಿ.ಎಸ್. ಓಡಿಸಿ. ಇಲ್ಲಿಂದ ಬಸ್ ಹೊರಟರೆ ಅಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಸೇರಬೇಕು, ಆ ರೀತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿ.

೩ ೩೦ ಪಿ. ಎಂ.

ಆಯಾಯ ಬಡಾವಣೆಗಳಲ್ಲೇ ಓಡಾಡುವ ಬಸ್ಸುಗಳ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ನಿರುದ್ಯೋಗಿ ಯುವಕರಿಗೆ ಕೊಡಬಹುದು. ಅವರು ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿ ಮೆಟಾರ್ ವಾಹನಗಳನ್ನು ಓಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರದಲ್ಲಿ ಓಡಾಡಲಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗದಷ್ಟು ಸಂಚಾರ ಜಾಸ್ತಿಯಾಗುತ್ತಿದೆ ಇನ್ನೂ ಏನೂರು ಬಸ್ಸುಗಳನ್ನು ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರದ ರಸ್ತೆ ಮೇಲೆ ಬಿಟ್ಟರೆ, ಆಗ ಜನ ಓಡಾಡುವುದೂ ಕಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರದ ಹಳೆ ಬಡಾವಣೆಗಳ ರಸ್ತೆಗಳು ಚಿಕ್ಕವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಅವುಗಳನ್ನು one-way ಮಾಡಿದರೂ ಸಂಚಾರ ನಿಯಂತ್ರಣ ಬಹಳ ಕಷ್ಟವಾಗುವುದಲ್ಲದೆ, ಆ ರಸ್ತೆಗಳಲ್ಲಿ ವಾಹನ ಸಂಚಾರ ಬಹಳ ಕಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರದ ಟಾರ್ಪಿಕ್ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ವಿಪರೀತವಾಗಿಬಿಟ್ಟಿದೆ. ಆದುದರಿಂದ, ಡಬಲ್ ಡೆಕ್ಯೂರ್, ಬಾಲಂಗೋ ಮುಂತಾದ ಬಸ್ಸುಗಳನ್ನು ಓಡಿಸುವುದರ ಬದಲು ಸಣ್ಣ

ಸಣ್ಣ ಬಸ್ಸುಗಳನ್ನು ಅಂತಹ ರಸ್ತೆಗಳಲ್ಲಿ ಸುಲಭವಾಗಿ ಓಡಿಸಬಹುದು. ದೊಡ್ಡ ಬಸ್ಸುಗಳನ್ನು ನಿಷೇಧಿಸಿ, ಮೆಟಾಡರ್ ವಾಹನಗಳನ್ನು ಓಡಿಸಲು ನಿರುದ್ಯೋಗಿ ಯುವಕರಿಗೆ ಕೊಡುವುದರಲ್ಲಿ ಆತಂಕವೇನಿದೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಮಾನ್ಯ ಸಚಿವರು ತಿಳಿಸಬೇಕು. ಅಲ್ಲದೆ, ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಅದಷ್ಟು ಬೇಗನೆ ಜಾರಿಗೆ ತರಬೇಕೆಂದು ಆಗ್ರಹಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆ. ಇದೇನೂ ತತ್ವದ ಪ್ರಶ್ನೆಯಲ್ಲ. ರಾಷ್ಟ್ರೀಕರಣದ ತತ್ವಕ್ಕೇ ಅಂಟಿಕೊಂಡು ಜನರಿಗೆ ಶಿಕ್ಷೆ ಕೊಡಬೇಡಿ. ಕಳೆದ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ವರ್ಷಗಳ ಅನುಭವದಿಂದ ಈಗಿರುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಅಪೇಕ್ಷಿತ ಫಲವನ್ನು ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಶತಸ್ಥಿತಿವಾಗಿ ತಿಳಿದ ಮೇಲೂ ಇದಕ್ಕೇ ನೇಣು ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆಂದು ಹೇಳುವುದರಲ್ಲಿ ಅರ್ಥವಿಲ್ಲ.

ಶ್ರೀ ವಿ. ವಿ. ಪತ್ನಾರ್.—ಮಾನ್ಯ ಮೆಟ್ರೋ ಆನಂದರಾಯರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಬಿನ್ನಹ, ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ಮತ್ತು ತಮಿಳುನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಪರಾಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಅಲ್ಲದೆ ರಸ್ತೆ ಸಾರಿಗೆ ಸಂಸ್ಥೆಯವರೇ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ಮತ್ತು ಲಾಭದಾಯಕವಾಗಿ ಸಾರಿಗೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅದನ್ನೂ ಮಾನ್ಯ ಆನಂದರಾಯರು ಗಮನಿಸಬೇಕು.

ಶ್ರೀ ಮೆಟ್ರೋ ಆನಂದರಾವ್.—ನಾನು ಹೇಳಿದಂಥ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ತಮಿಳುನಾಡಿನಲ್ಲೂ ಇದೆ. ಅಲ್ಲಿ ರಸ್ತೆ ಸಾರಿಗೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಆತ್ಮಂತ ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಎರಡು ನಿಮಿಷದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿಗೆ ಬೇಕಾದರೂ ಹೋಗಿ ಬರಬಹುದು. ನೂಕು ನುಗ್ಗಿಲ್ಲ. ಬಸ್ಸುಗಳಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಬಹುದು. ಅಲ್ಲೂ ಸಹ ಖಾಸಗಿ ಬಸ್ಸುಗಳ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇದೆ. ರಾಜಾಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಚಕ್ರಗಳ ವಾಹನ ಮತ್ತು ಮೂರು ಚಕ್ರಗಳ ಟೆಂಪೋ ಓಡಿಸಲು ಅವಕಾಶವಿದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಲೈಸೆನ್ಸ್ ಇದೆ. ಪರ್ಮಿಟ್ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಅಲ್ಲಿಗೆ ನಾವು ಮತ್ತು ಬ್ಯಾಡಗಿಯವರಲ್ಲ ಹೋಗಿದ್ದೆವು. ಇಂಥಾದ್ದೇ ಸೌಕರ್ಯ ದೆಹಲಿಯಲ್ಲೂ ಇದೆ. ಮೋಟಾರ್‌ಬೈಕ್ ಮೇಲೆ ನಾಲ್ಕು ಜನ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡುವ ಹಾಗೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿ ಅಲ್ಲಿ ಓಡಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇಂಥಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಏತಕ್ಕೆ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬಾರದು? ನಿರುದ್ಯೋಗಿ ಪದವೀಧರರು, ಕುಶಲತೆ ಪಡೆದವರಿಗೆ ಮೆಟಾಡರ್ ವಾಹನಗಳನ್ನು ಓಡಿಸಲು ಅನುಮತಿ ನೀಡಿದರೆ ಅವರಿಗೂ ಅನುಕೂಲ ಜನರಿಗೂ ಸೌಕರ್ಯ ಸಿಕ್ಕಂತಾಗುತ್ತದೆ. ಇಂಥದೊಂದು ಯೋಜನೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬನ್ನಿ. ಇಪ್ಪತ್ತಾಲ್ಕು ಗಂಟೆಯೊಳಗೆ ಎಷ್ಟು ಜನ ಮೆಟಾಡರ್ ಮತ್ತು ಮಿನಿ ಬಸ್‌ಗಳನ್ನು ಓಡಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಾರೆಯೆನ್ನುವುದನ್ನು ನೋಡಿ. ಬೇಗ ಮಾಡಿ, ನಿರುದ್ಯೋಗಿ ಪದವೀಧರರಿಗೆ ಅನುಕೂಲ ಮಾಡಿಕೊಡಿ. ನಾನು ಹೇಳಿದ್ದೇ ವೇದ ವಾಕ್ಯವಲ್ಲ. ಇದರ ಸಾಧಕ ಭಾಧಕಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಬೇಕು.

ಸಾರಿಗೆ ಸಂಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ಹತ್ತು ಕೋಟಿ ರೂಪಾಯಿಗಳಷ್ಟು ನಷ್ಟ ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿರುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ ಓವರ್‌ಹೆಡ್ ಸ್ಟಾಫ್ ಕಾರಣ. ಒಂದು ಬಸ್ಸಿಗೆ ಒಂಬತ್ತು ಜನರಂತೆ ಸಿಬ್ಬಂದಿ ಇದೆ ಇವರನ್ನು ಮುಟ್ಟುವುದಕ್ಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಮಾತನಾಡಿಸುವುದಕ್ಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಒಂದು ವಿಚಾರವೆಂತೂ ಜನಜನಿತವಾಗಿದೆ. ಅದು ಸಾರಿಗೆ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಕನಿಷ್ಠ ಕಾಲಾ ಭಾಗದಷ್ಟು ಹಣ ಸಂಸ್ಥೆಗೆ ಬರದೆ ಮಾಯವಾಗುತ್ತಿರುವುದು. ಸೋರುವಿಕೆಯನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟುವುದಕ್ಕೆ ಆಗಿಲ್ಲ. ಇದು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಗೊತ್ತಿದೆ. ಸಾರಿಗೆ ಸಂಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಡಕ್ಟರ್ ಕೆಲಸ ಸಿಕ್ಕಿಬಿಟ್ಟರೆ ಇನ್ನಾವ ಐ.ಎಂ.ಎಸ್ ಕೆಲಸವೂ ಬೇಡ. ಇದಕ್ಕೆ ಹೊರತಾಗಿರುವವರು ಇಬ್ಬರು-ಮೂವರು ಕಂಡಕ್ಟರುಗಳಿರಬಹುದು, ಎಲ್ಲ ಕಂಡಕ್ಟರುಗಳೂ ಭ್ರಷ್ಟರೆಂದು ನಾನು ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ, ಬಹುತೇಕ ಜನಜನಿತವಾಗಿರತಕ್ಕ ವಿಚಾರವೆಂದರೆ, ಕಂಡಕ್ಟರುಗಳು ದುಡ್ಡು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಟಿಕೆಟ್ ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದು. ಇದರಲ್ಲಿ ಬಹಳಷ್ಟು ಹಣ ಸೋರಿಹೋಗುತ್ತಿದೆ. ಇದನ್ನೂ ನಿಲ್ಲಿಸುವ ದಿಸೆಯಲ್ಲಿ ಸಾರಿಗೆ ಸಂಸ್ಥೆಯವರು ಏನು ಯೋಚನೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆಂದು ನಾನು ಕೇಳುತ್ತೇನೆ. ಬೇರೆ ಬೇರೆ ರಾಜ್ಯಗಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆಯೇ? ಈ ಬಗ್ಗೆ ನನಗೊಬ್ಬ ತಜ್ಞರು ಸಲಹೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಇದು ನನ್ನ ಸಲಹೆಯಲ್ಲ. ಕಂಡಕ್ಟರುಗಳಿಗೆ ಟಿಕೆಟ್ ಕೊಡುವ ಮತ್ತು ಹಣ ಮುಟ್ಟುವ ಅಧಿಕಾರವಿರಬಾರದು, ಕಂಡಕ್ಟರುಗಳ ಕೆಲಸವೇನಿದ್ದರೂ ಪ್ರಯಾಣಿಕರನ್ನು ಇಳಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಕೂರಿಸುವುದು, ಬಸ್ ನಿಲುಗಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಂಟರ್‌ಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಅಲ್ಲಿ ಜನರಿಗೆ ಟಿಕೆಟ್‌ಗಳನ್ನು ಕೊಡುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇರಬೇಕು, ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಮಲ್ಟೀಸ್ಟೇಜ್‌ದಿಂದ ಜಯನಗರಕ್ಕೆ ಹೋಗುವ ಪ್ರಯಾಣಿಕರಿಗೆ ಮಲ್ಟೀಸ್ಟೇಜ್‌ದ ಬಸ್ ನಿಲುಗಡೆಯಲ್ಲಿರುವ ಕಾಂಟರ್‌ನಲ್ಲಿ ಟಿಕೆಟ್ ಕೊಡಬೇಕು, ಹಾಗೆಯೇ ಬೇರೆಯೆ ನಿಲ್ದಾಣಗಳಲ್ಲೂ ಇದೇ

ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತರಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ಬಸ್ಸುಗಳಲ್ಲಿ ನೂಕುನುಗ್ಗಲು ತಪ್ಪುತ್ತದೆ, ಒಂದು ಕಾಸೂ ಕೂಡ ಸೋರಿ ಹೋಗದೆ ಎಲ್ಲ ಹಣವೂ ಸಂಸ್ಥೆಗೆ ಬರುತ್ತದೆ ಎಂದು ಆತಜ್ಞರು ಸಲಹೆ ಮಾಡಿ, ಖಂಡಿತವಾಗಿ ಈ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ತೆರುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಕಂಡಕ್ಟರುಗಳಿಗೂ ಮತ್ತು ದುಡ್ಡಿಗೂ ಸಂಬಂಧವಿರಬೇಕೆಂದು. ಇಂಥ ಸುಧಾರಣೆಗಳಿಗೆ ಬಗ್ಗೆ ಸಾರಿಗೆ ಸಂಸ್ಥೆಯವರು ಏತಕ್ಕೆ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ? ಏಕೆಂದರೆ, ಇಲ್ಲಿ ಎರಡು ಗುಂಪುಗಳಿವೆ. ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಹೊರಗಡೆ ಊರುಗಳಿಗೆ ಹೋಗುವ ಬಸ್ಸುಗಳವರೂ ಇದನ್ನು ಒಪ್ಪುವುದಿಲ್ಲ. ಅದೇನೇ ಇದ್ದರೂ. ಈ ಬಗ್ಗೆ ಕುಳಿತು ಚರ್ಚೆ ಮಾಡಿ, ಕೌಂಟರ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಟಿಕೆಟ್ ಕೊಡುವ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತರಬೇಕೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಇನ್ನು, ಬಸ್ಸುಗಳ ಸುರಕ್ಷಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಸಾರಿಗೆ ಸಂಸ್ಥೆಯವರು ಇನ್ನೂ ಬೆಂಗಳೂರಿನ ನಾಗರಿಕರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಿಲ್ಲ. ದಯವಿಟ್ಟು ನಗರ ಸಾರಿಗೆ ಬಸ್ಸುಗಳಿಂದ ಜನರನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡಿ. ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಸಾರಿಗೆ ಸಂಸ್ಥೆ ಚಾಲಕರು ಬಸ್ಸುಗಳನ್ನು ಎಷ್ಟು rash driving ಮಾಡುತ್ತಾರೆಂದರೆ ಆ ಬಸ್ಸುಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಜನರು ಫುಟ್‌ಪಾತ್ ಬಿಟ್ಟು ಬೇರೆ ಕಡೆಗೆ ಓಡಿ ನಿಲ್ಲಬೇಕಾದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಬಂದಿದೆ. ಚಾಲಕರ ಜೊತೆಗೆ ಬಸ್ಸುಗಳೂ ಸಹ ಕುಡಿದಿರುತ್ತವೋ ಏನೋ ಅವು ಹೇಗೆಂದರೆ ಹಾಗೆ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದಂತೆ ಎಲ್ಲೆಂದರಲ್ಲಿಗೆ ನುಗ್ಗುತ್ತವೆ. ಬೀದಿ ದೀಪದ ಕಂಬಗಳಿಗೆ ಡಿಕ್ಕಿ ಹೊಡೆಯುತ್ತವೆ, ಮನೆಯ ಕಾಂಪೌಂಡಿಂಗ್‌ಗಳಿಗೆ ನುಗ್ಗುತ್ತವೆ. ನಿನ್ನೆ ನಡೆದ ಅಪಘಾತದಲ್ಲಿ ನಗರ ಸಾರಿಗೆ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಬಸ್ಸಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಮೂವರು ಬಲಿಯಾಗಿದ್ದಾರೆಂದು ಇಂದಿನ “ಡೆಕ್ಕನ್ ಹೆರಾಲ್ಡ್” ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ವರದಿಯಾಗಿದೆ. ಬಹುಶಃ ಇಂದು ಸಾರಿಗೆ ಇಲಾಖೆಯ ಬೇಡಿಕೆ ವಿಧಾನ ಸಭೆಯ ಮುಂದೆ ಬರುತ್ತದೆಂದು ತಿಳಿದೋ ಏನೋ ಮೂರು ಜನರನ್ನು ಆಹುತಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುವ ವರದಿಯನ್ನು ನಾನೀಗ ಓದುತ್ತೇನೆ.

“Two persons have died due to injuries allegedly caused by rash and negligent driving of BTS and KSRTC buses”. While, Kempaiah (45), a Cyclist, died of injuries sustained on Mosque Road, Frazer Town by a BTS bus on Tuesday at the NIMHANS, Eiamma (65), a pedestrian, died yesterday at the Victoria Hospital. She sustained injuries when a KSRTC bus reportedly dashed against her at the Bangalore Bus Station on June 27.”

ಹೀಗೆ ಬಸ್ಸುಗಳನ್ನು ಜನರ ಮೇಲೆ ಬಿಡುವುದನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿ. ಎರಡನೆಯದಾಗಿ, ಚಾಲಕರು ಮತ್ತು ಕಂಡಕ್ಟರ್‌ಗಳಿಗೆ ಒಂದು ಆಚಾರ ಸಂಜ್ಞೆ ಮತ್ತು ಶಿಸ್ತು ಇರಬೇಕು. ಈ ಎರಡರ ಅಗತ್ಯವನ್ನು ನಾವು ಸಭೆ ಕರೆದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದೆವು. ದಯವಿಟ್ಟು ಇದನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬರಬೇಕು. ಕಂಡಕ್ಟರುಗಳು ಮತ್ತು ಚಾಲಕರಲ್ಲಿ ಶಿಸ್ತನ್ನು ತರುವುದಕ್ಕಾಗಲಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದನ್ನು, ಒಂದು ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿದರೆ, ಅವರು ನೀಡಿರುವ ಅಂಕಿ-ಅಂಶಗಳಲ್ಲೇ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ವರದಿಯಲ್ಲಿ ನೀಡಿರುವಂತೆ ೧೯೭೫-೭೬ ರಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ಡಿಫಾಲ್ಟ್ ಪ್ರಕರಣಗಳು ೪೩,೧೦೦ ೧೯೭೬-೭೭ರಲ್ಲಿ ೫೧,೫೪೪ ಪ್ರಕರಣಗಳು. ಇದ್ದಲ್ಲಾ ಏನು? “Default” ಎಂದರೆ “ಹಣ ಹೊಡೆಯುವುದು” ಎಂದು ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆಂದು ನಾನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಇಂತಹ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಯಾರು ಯಾರಿಗೆ ಎಷ್ಟೆಷ್ಟು ಶಿಕ್ಷೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆನ್ನುವ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಅಪಘಾತಗಳ ಅಂಕಿ-ಸಂಖ್ಯೆಗಳನ್ನೂ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. Fatal accident, major accident, minor and insignificant accidents ಎಂದೆಲ್ಲಾ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಒಂದಿನ ವರ್ಷ ೧೯೪೪ ಜನ ಸತ್ತುಹೋಗಿದ್ದಾರೆ. ಈ ವರ್ಷ ೧೭೪ ಜನ ಸತ್ತು ಹೋಗಿದ್ದಾರೆ. ಅಂದರೆ, ಸದ್ಯೋಚಿತವನ್ನುವರು ಸಾರಿಗೆ ಸಚಿವರಾಗಿ ಬಂದ ಮೇಲೆ ಸಾವಿನ ಸಂಖ್ಯೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದೆ. ಕಳೆದ ವರ್ಷ ಭಾರಿ ಅಪಘಾತಗಳಲ್ಲಿ ೨೭೦ ಜನ ಸತ್ತಿದ್ದರೆ ಈ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ೪೦೫ ಜನ ಬಲಿಯಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಅಂದರೆ, ಕಳೆದ ವರ್ಷಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಮೆ ಎರಡರಷ್ಟಾಯಿತು. ಇದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಅಪಘಾತಗಳನ್ನು ತಪ್ಪಿಸುವಲ್ಲಿ ಸಾರಿಗೆ ಸಂಸ್ಥೆ ವಿವರವಾಗಿ ಯೋಚನೆ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಅಗತ್ಯ.

ವಿದ ಎಂದನಿಸುತ್ತದೆ. ಯೋಜನೆ ಮಾಡದಿದ್ದರೆ ಜನರನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಚಾಲಕರು ಮತ್ತು ಕಂಡಕ್ಟರ್‌ನಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಶಿಸ್ತನ್ನು ತರುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಬಯಸುತ್ತೇನೆ.

ಸಾರಿಗೆ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಆಡಳಿತದ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರವಾಗಿ ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ನಾನೀಗ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ. Motor Vehicles Department ಬಗ್ಗೆ ಎರಡು ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹೇಳಿ ನನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಮುಗಿಸುತ್ತೇನೆ. ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯದ ಟ್ಯಾಕ್ಸೀಷನ್ ನೀತಿಯನ್ನು ಬೇರೆ ರಾಜ್ಯಗಳಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿರುವಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಇದರ ಫಲವಾಗಿ ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಬಹಳಷ್ಟು ತೆರಿಗೆ ನಷ್ಟವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಇದರ ವಿವರಗಳನ್ನು ನಾನೀಗ ಕೊಡುವುದಕ್ಕೆ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ. ಸುಮಾರು ಶೇಕಡ ಮೂವತ್ತು ರಷ್ಟು ತೆರಿಗೆ ಪ್ರಮಾಣ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿದೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯದ ಬೊಕ್ಕಸಕ್ಕೆ ಬರಬೇಕಾಗಿದ್ದ ತೆರಿಗೆ ಹೊರಟು ಹೋಗುತ್ತಿದೆ. ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ಲಾರಿಗಳ ಮಾಲೀಕರಿಗೂ ಸ್ವಲ್ಪ ತೊಂದರೆಯಾಗುತ್ತಿದೆ. ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ಸರ್ಕಾರ ವಿಚಾರ ಮಾಡಬೇಕು.

ಇನ್ನು, ಅಪಘಾತಗಳಲ್ಲಿ ಸತ್ತುಹೋದವರಿಗೆ ಕೊಡುವ ಪರಿಹಾರವನ್ನು ಸಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕೊಡಬೇಕು. ಶ್ರೀ ಪ್ರ.ಸು. ಭಟ್ಟರ ಮೊನ್ನೆ ಸಾರಿಗೆ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಬಸ್ ಅಪಘಾತದಲ್ಲಿ ತೀರಿ ಹೋದರು. ಅವರಿಗಿನ್ನೂ ಪರಿಹಾರ ಕೊಟ್ಟಿಲ್ಲ. ಶಾಸಕ ಶ್ರೀ ಗಂಗಣ್ಣ ನವರು ಕೈಕಾಲು ಮುರಿದುಕೊಂಡರು, ಈಗಲೂ ಅವರು ಕುಂಟುತ್ತಲೇ ಇದ್ದಾರೆ, ಸರಿಯಾಗಿ ನಡೆಯುವುದಕ್ಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅವರಿಗೆ ಪರಿಹಾರ ಕೊಟ್ಟಿರುವರೋ ಇಲ್ಲವೋ ಗೊತ್ತಾಗಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಅಂಕಿ-ಅಂಶಗಳನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಅನೇಕರಿಗೆ ಇನ್ನೂ ಪರಿಹಾರ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ, ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಸತ್ತುಹೋಗಿದ್ದರೆ ಅವರ ಕುಟುಂಬದವರಿಗೆ ಬದುಕಿದ್ದರೆ ಅವರಿಗೇ ಪರಿಹಾರವನ್ನು ಆದಷ್ಟು ಬೇಗ ಕೊಡುವುದಕ್ಕೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಬೇಕು.

ಸಾರಿಗೆ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಲೋಪದೋಷಗಳಿವೆ. ಉಗ್ರಾಣ ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿ ಆಗಿರುವ ನಷ್ಟದ ಬಗ್ಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಅಂಕಿ-ಅಂಶಗಳನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಸಾರಿಗೆ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಕೆಲಸ ಕಾರ್ಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಆಳವಾಗಿ ಪುನರ್ ಚಿಂತನೆ ಮಾಡಿ ಸಾಧ್ಯವಾದಷ್ಟು ವಂಟಿಗೆ ನಮ್ಮ ಕರ್ನಾಟಕದ ಜನತೆಗೆ ಉತ್ತಮವಾದ ಪ್ರಯಾಣ ಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಡುವುದಕ್ಕೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ಮೂಲಭೂತ ತತ್ವದ ಬಗ್ಗೆ ಮರು ವಿಚಾರ ಮಾಡಿ, ಸಾರಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಪರಾಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಾದರೆ ನಗರದ ಶಾಸಕರ ಮತ್ತು ತಜ್ಞರ ಸಭೆ ಕರೆದು ವಿಚಾರ ವಿನಿಮಯ ಮಾಡಿ ಕೂಡಲೇ ಅದನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತರುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಬೇಕು. ಆಗ ಜನರಿಗೆ ಬಹಳಷ್ಟು ತೊಂದರೆ ಕಡಮೆಯಾಗುತ್ತದೆಂದು ನನ್ನ ಭಾವನೆ. ಮಾನ್ಯ ಸಚಿವರು ದಯಮಾಡಿ ಈ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಮಾನ್ಯ ಸದ್ಯೋಜಾತಪ್ಪ ನವರು ಶಾಂತಚಿತ್ತದಿಂದ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಮನಸ್ಸು ಮಾಡಿದರೆ ರಾಜ್ಯ ಸಾರಿಗೆ ಸಂಸ್ಥೆಗೆ ಹಿಡಿದಿರತಕ್ಕ ಮೂಲವ್ಯಾಧಿಯನ್ನು ದೂರ ಮಾಡಿ, ಕರ್ನಾಟಕದ ಜನತೆಗೆ ಉತ್ತಮ ಸಾರಿಗೆ ಸೌಕರ್ಯವನ್ನು ಒದಗಿಸಿಕೊಡಬಹುದು. ಅವರನ್ನು ಒದಗಿಸಿಕೊಡುತ್ತಾರೆಂದು ಭಾವಿಸಿ, ಸಾರಿಗೆ ಇಲಾಖೆಯ ಬೇಡಿಕೆಗೆ ಪೂರ್ಣ ಬೇಬಲವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಸದನವನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ನನಗೆ ಮಾತನಾಡಲು ಇಷ್ಟು ಸಮಯ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ಮಾನ್ಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರನ್ನು ವಂದಿಸಿ ನನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಮುಗಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಶ್ರೀ ಆತ್ಮಾನಂದ (ಮಂಡ್ಯ).— ಮಾನ್ಯ ಚೀರ್ಮನ್ ಅವರೇ, ಮಾನ್ಯ ಸಾರಿಗೆ ಸಚಿವರು ಮಂಡಿಸಿರುವ ಬೇಡಿಕೆಯನ್ನು ಪುರಸ್ಕರಿಸುತ್ತಾ, ಕೆಲವು ಸಲಹೆಗಳನ್ನು ಸಭೆಯ ಗಮನಕ್ಕೆ ತರಬಯಸುತ್ತೇನೆ. ರಾಜ್ಯದ ಬೊಕ್ಕಸಕ್ಕೆ ಅತಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಉತ್ಪತ್ತಿ ತರುವ ಇಲಾಖೆ ಇದಾಗಿದೆ. ಆದರೆ, ವಿಷಾದದ ಸಂಗತಿ ಎಂದರೆ, ಈ ಹುಟ್ಟು ವಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿರುವ ಗೂಡ್ಸ್ ವೆಹಿಕಲ್‌ಗಳ ವೇಲೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ನಿಗಾ ವಹಿಸದಿರುವುದು ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಯಾವುದೇ ನಗರಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡರೆ, ಲಾರಿಗಳನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಸ್ಥಳಗಳೇ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಇದರಿಂದಾಗಿ, ಪೆಟ್ರೋಲ್‌ಬಂಕ್ ಮತ್ತು ಪುಟ್‌ಪಾತ್‌ಗಳ ವೇಲೆ ಲಾರಿಗಳನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ಲಾರಿಗಳನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಗೊತ್ತಾದ ಸ್ಥಳಗಳನ್ನು ಕಾಯ್ದಿರಿಸಬೇಕು ಅಂತಹ ಸ್ಥಳಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲದೆ ಇರುವುದರಿಂದ ಲಾರಿಗಳವರು ಪೆಟ್ರೋಲ್‌ಬಂಕ್ ಮತ್ತು ಪುಟ್‌ಪಾತ್‌ಗಳ ಮೊರೆಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಒಂದು ವೇಳೆ ತಕರಾರು ಮಾಡಿದರೆ ಪೊಲೀಸರು ಬಂದು ಅಲ್ಲಿಂದ ಲಾರಿಯನ್ನು ಎತ್ತಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಬಗ್ಗೆ ಆರ್.ಟಿ.ಬಿ. ಅವರನ್ನು ಭೇಟಿ ಮಾಡಿ ಕೇಳಿದಾಗ, ಇದು

ಸರ್ಕಾರದ ಆಖ್ಯಾತಿಗಾಗಿ ಡ್ಯೂಟಿಯಲ್ಲಿ ಇದಕ್ಕೆ ನಾವೇನೂ ಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳಿದರೂ ಅದರಿಂದ, ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ಸರ್ಕಾರ ಹೆಚ್ಚಿನ ನಿಗಾವಹಿಸಿ, ಪ್ರತಿಯೊಂದು ನಗರಸಭೆಗಳಲ್ಲೂ ಲಾಂಛನಗಳನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಲು ಸೂಕ್ತ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಕಾಯ್ದಿರಿಸುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಶೀಘ್ರದಲ್ಲಿ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಸಲಹೆ ಮಾಡ ಬಯಸುತ್ತೇನೆ. ಕಳೆದ ಅಧಿವೇಶನದಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದ್ದ ವರದಿಯಲ್ಲಿ ಯಶವಂತಪುರದ ಬಳಿ ಟ್ರಕ್ ಟರ್ಮಿನಲ್‌ನ್ನು ಮಾಡಲಾಗುವುದೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದರೂ ಸಹೆ ಅದನ್ನು ಕಾರ್ಯಗತವಾಗಿಲ್ಲ. ಅದನ್ನು ಶೀಘ್ರಗತಿಯಲ್ಲಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿ, ತನ್ನೂಲಕ ಭಾರ ವಾಹನದ ಓಡಾಟವನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಬೇಕೆಂದು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ.

ಇನ್ನು, ಪ್ರತಿವರ್ಷ ಪೆಟ್ರೋಲ್ ದರ ಹೆಚ್ಚಿಸಿದಾಗ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಆಟೋರಿಕ್ಷಾ ಮತ್ತು ಟ್ಯಾಕ್ಸಿ ದರಗಳನ್ನು ಪುನಃವಿಮರ್ಶಿಸಿ ಜಾರಿಗೆ ಕೊಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಆದರೆ, ಅಂಥಾ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ರಿಕ್ಷಾ ದವರು ಸರಿಯಾಗಿ ವಸೂಲಾಡುತ್ತಾರೆ. ಮತ್ತೆ ಕೆಲವರು ಮೀಟರಿನ ಮೇಲೆ ಒಂದು ರೂಪಾಯಿಗೆ ೨೦-೩೦ ಪೈಸೆ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ವಸೂಲಾಡುತ್ತಾರೆ. ಅದರಿಂದ, ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಹಣವನ್ನು ವಸೂಲಾಡುವ ಆಟೋ ರಿಕ್ಷಾಗಳನ್ನು ಪತ್ತೆ ಹಚ್ಚಿ, ಅವುಗಳ ಮಾಲೀಕರಿಗೆ ಸೂಕ್ತ ಸೂಚನೆ ನೀಡಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಬಯಸುತ್ತೇನೆ.

ಅದ್ದಕ್ಕರೆ ಮಾನ್ಯ ಸಾರಿಗೆ ಸಚಿವರು ಡ್ರೈವಿಂಗ್ ಬಗ್ಗೆ ಒಂದು ಟ್ರೈನಿಂಗ್ ಕೊಟ್ಟು ಅಪಘಾತ ಗಳನ್ನು ತಪ್ಪಿಸುವ ದಿಸೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುತ್ತೇವೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಅದೇ ತರಹ ಪಾಲಿಟೆಕ್ನಿಕ್‌ನಲ್ಲಿ ಕೋರ್ಸ್ ಇಂಟ್ರಡೂಸ್ ಮಾಡುತ್ತೇವೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಇದು ಬಹಳ ಸ್ವಾಗತಾರ್ಹವಾದಂಥ ವಿಷಯ ವಾದ್ದರಿಂದ ಅದಷ್ಟು ಜಾಗೃತ ಕ್ರಮ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಜಾರಿಗೆ ತರಲಿಕ್ಕೆ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ನಾನು ಕಳೆದ ಅಧಿವೇಶನದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೂ, ನಮ್ಮ ನೆರೆ ರಾಜ್ಯವಾದಂಥ ತಮಿಳುನಾಡುಗೂ ಡೀಸೆಲ್ ಬೆಲೆಯಲ್ಲಿ ೨೦ ಪೈಸೆ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಇರುತ್ತದೆಂದು ತಿಳಿಸಿದ್ದೆ. ಇವೊತ್ತು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಮೂಲ ಬೆಲೆಯ ಮೇಲೆ ಶೇಕಡಾಪಾರಂ ಮಾರಾಟ ತೆರಿಗೆಯನ್ನು ವಸೂಲಿ ಮಾಡುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇದೆ. ಇದರಿಂದ ನೆರೆ ರಾಜ್ಯಗಳಿಗೆ ಓಡಾಡುವ ವಾಹನಗಳ ಮಾಲೀಕರಿಗೆ ಸುಮಾರು ನಾಲ್ಕೈದು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿಗಳವರೆಗೆ ನಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ರೀತಿ ಆಗತಕ್ಕ ನಷ್ಟವನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಲಿಕ್ಕೆ ನೆರೆ ರಾಜ್ಯವಾದಂಥ ತಮಿಳುನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದಂತೆ ಒಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ ಕಿಲೋ ಲೀಟರ್ ಮೇಲೂ ಸೇಲ್ ಟ್ಯಾಕ್ಸ್ ಫಿಕ್ಸ್ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಇನ್ನು ಕಳೆದ ಬಡ್ಡೆಟ್ ಅಧಿವೇಶನದಲ್ಲಿ ಸ್ಟೇರ್ ಪಾರ್ಟ್ಸ್ ಮೇಲೆ ೫೦ರ ೬ ಪರ್‌ಸೆಂಟ್ ಸೇಲ್ ಟ್ಯಾಕ್ಸ್ ವಿಧಿಸಿದ್ದೇರಿ. ಇದು ಬಹಳ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಪ್ರತಿ ವರ್ಷ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ವೇಕಾದಂಥ ಟೈರಿನ ಬೆಲೆ ಹೋದ ವರ್ಷ ಏನಿತ್ತು ಅದಕ್ಕೆ ೫೦ ಪರ್‌ಸೆಂಟ್ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಿದೆ. ಇದರಿಂದ ವಾಹನದ ಮಾಲೀಕರಿಗೆ ಬಹಳ ಭಾರವಾಗುತ್ತದೆ. ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ತೆರಿಗೆ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡಬೇಕು ಎಂದರೆ ಬೇರೆ ಎಲ್ಲಾ ರಾಜ್ಯಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಿದೆ. ಕಳೆದ ವರ್ಷ ಲಾರಿ ಮಾಲೀಕರು ಸಂಪು ಮಾಡಿದಾಗ ಒಂದು ಸಮಿತಿಯನ್ನು ನೇಮಕ ಮಾಡಿ ಕೆಲವೊಂದು ನಿರ್ಣಯ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದಿರಿ. ಆ ಸಮಿತಿ ತನ್ನ ವರದಿಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿದೆಯೋ ಇಲ್ಲವೋ ಗೊತ್ತಾಗ ಲಿಲ್ಲ. ಈ ವಾಹನ ತೆರಿಗೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ನೆರೆ ರಾಜ್ಯಗಳೊಡನೆ ಹೋಲಿಕೆ ಮಾಡಿ ಸೂಕ್ತ ನಿರ್ಣಯ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳ ಬೇಕೆಂದು ನಾನು ವಿನಂತಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ಇನ್ನು ವಾಹನಗಳು ಸಂಚಾರ ನಿರ್ಬಂಧ ಕಾಯಿದೆ ಯನ್ನು ವೈಯಲೀಟ್ ಮಾಡಿದಾಗ ವಾಹನಗಳ ಮಾಲೀಕರ ಮೇಲೆ ಡಿ.ಎಸ್.ಐ. ಕೇಸ್ ಹಾಕುವುದು ಇದೆ.

ಶ್ರೀ ಎಂ. ಎಂ. ಜೆ. ಸದ್ವೋಜಾತ್.— ಈಗಾಗಲೇ ನಾವು ಲಾರಿ ಓನರ್ಸ್ ಮೀಟಿಂಗ್ ಕರೆದಿದ್ದು ಅವರ ಹತ್ತಿರ ಸಮಾಲೋಚನೆ ಮಾಡಿದ್ದೇವೆ.

ಶ್ರೀ ಆತ್ಮಾನಂದ.— ಸ್ವಾಮಿ, ವಾಹನಗಳ ಕಾಯಿದೆ ಉಲ್ಲಂಘನೆ ಆದಾಗ ಡಿವೈಎಂ ಕೇಸ್ ಹಾಕಿ ವಾಹನದ ಮಾಲೀಕರನ್ನು ಹೊಣೆಗಾರರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವುದು ಪರಿಹಾರ ಇದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಡ್ರೈವರ್‌ಗಳನ್ನು ಜವಾಬ್ದಾರರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕು. ಓವರ್ ಸ್ಪೀಡ್ ಆಗಲಿ ಮತ್ತೆ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯಿಂದ ಕಾಯಿದೆ ಯನ್ನು ಉಲ್ಲಂಘನೆ ಮಾಡಿದರೆ ನೇರವಾಗಿ ಡ್ರೈವರ್‌ಗಳನ್ನು ಜವಾಬ್ದಾರರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕೇ ವಿನಹ, ವಾಹನದ ಮಾಲೀಕರನ್ನು ಜವಾಬ್ದಾರರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಬಾರದು ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಇನ್ನು ವೆಹಿಕಲ್ಸ್ ಚೆಕಿಂಗ್ ಬಗ್ಗೆ ಇನ್‌ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರ್ ಆಫ್ ಮೋಟಾರ್ ವೆಹಿಕಲ್ಸ್ ಮತ್ತು ಫೈಯಿಯಿಂಗ್ ಸ್ಟಾಫ್ ಅವರು ಚೆಕ್ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಬಹಳ ತೊಂದರೆ ಇದೆ. ಅದರಿಂದ, ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ಯಾರಾದರೂ ಒಬ್ಬರ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಈ ಒಂದು ಚೆಕಿಂಗ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಒಳಪಡಿಸಬೇಕೆಂದು ನಾನು ಸಲಹೆ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಅಂಥ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಮೊಕರ್‌ಗಳನ್ನು ಚೆಕ್ ಮಾಡಿದಂಥ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಅವರ ಹತ್ತಿರ ವಾಹನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ

ದಾಖಲೆಗಳು ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಸುಮಾರು ಒಂದು ವಾರದವರೆಗೆ ಅವಕಾಶ ಕೊಟ್ಟು, ಅವರು ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ಒಂದು ವಾರದಲ್ಲಿ ಪ್ರೊಡ್ಯೂಸ್ ಮಾಡದೇ ಇದ್ದರೆ ಆ ವೆಂಕಲೆಗಳ ಮೇಲೆ ಕೇಸ್ ಹಾಕತಕ್ಕದ್ದು ಇದೆ. ಅದೇ ತರಹದ ಕ್ರಮವನ್ನು ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ಜಾರಿಗೆ ತರಬೇಕೆಂದು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಇನ್ನು ಆರ್.ಟಿ.ಓ. ಆಫೀಸಿನ ವಿಚಾರವನ್ನು ಹೇಳಬೇಕು ಎಂದರೆ ಅಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳದ ಅಭಾವ ಜಾಸ್ತಿ ಇದೆ. ಸಾರಿಗೆ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಇದುವರೆಗೂ ಆರ್.ಟಿ.ಓ. ಕಚೇರಿಗಾಗಿ ಒಂದು ಸ್ವಂತ ಕಟ್ಟಡವನ್ನು ಹೊಂದಿಲ್ಲ. ಈ ಬಗ್ಗೆ ನಮ್ಮ ರಾಜ ಧಾನಿಯಾದ ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿಯೇ ಕಷ್ಟ ಇದೆ. ಆದರೆ ತಮ್ಮ ವರದಿಯಲ್ಲಿ ನಿವೇಶನವನ್ನು ತಾವು ತೆಗೆದು ಕೊಳ್ಳುವ ಹಂತದಲ್ಲಿದ್ದೇವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ ಹೊರತು ಕಾರ್ಯಗತ ಮಾಡಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ, ಬೆಂಗಳೂರು ಸಿಟಿಯಲ್ಲೂ, ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಜಿಲ್ಲಾ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲೂ ಈ ಸಾರಿಗೆ ಅಧಿಕಾರಿ ಕಛೇರಿಗಳಿಗೆ ಸ್ವಂತ ಕಟ್ಟಡ ಕಟ್ಟುವಂತಹ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಮಾನ್ಯ ಸಾರಿಗೆ ಸಚಿವರು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ನಾನು ಏತಕ್ಕೆ ಈ ಮಾತನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ ಎಂದರೆ ವಾಹನಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ರೆಕಾರ್ಡ್‌ಗಳು ಆ ಕಟ್ಟಡದಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತವೆ. ಈಗ ಏನಾಗಿದೆ ಎಂದರೆ ಯಾವುದು ಸರಿಯಾಗಿದೆ ಎನ್ನುವುದೇ ಗೊತ್ತಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ನಾವು ಹೋಗಿ ನೋಡಿದರೆ ಅಲ್ಲಿ ರೆಕಾರ್ಡ್ ಸರಿಯಾಗಿ ವೈನ್‌ಟೆನ್ ಮಾಡಿರುವುದಿಲ್ಲ, ಟ್ಯಾಕ್ಸ್ ಕಟ್ಟುವಾಗ ಬ್ಯಾಲೆನ್ಸ್ ಎಷ್ಟು ಇದೆ ಎಂದರೆ ನಮಗೆ ಉತ್ತರ ಸಿಕ್ಕುವುದಿಲ್ಲ. ವಾಹನಗಳ ಮಾಲೀಕರು ಟ್ಯಾಕ್ಸ್ ಕಟ್ಟದೇ ಇದ್ದರೆ, ಕೊಡಲೇ ಅವರಿಗೆ ತಿಳಿಸುವಂಥ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಈಗ ಏನಾಗಿದೆ ಎಂದರೆ ಕಲಾಸಿಪಾಳ್ಯಂನಲ್ಲಿ ಪ್ಯಾರೆಲ್ ಆರ್.ಟಿ.ಓ. ಕಚೇರಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬೋಗಸ್ ಪರ್ಮಿಟ್ ಇನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆಂದು ತಿಳಿದು ಬಂದಿದೆ. ಈ ಬಗ್ಗೆ ಮಾನ್ಯ ಸಾರಿಗೆ ಸಚಿವರು ತನಿಖೆ ನಡೆಸಿ ಸೂಕ್ತ ಕ್ರಮವನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಈಗಾಗಲೇ ಕೆಎಸ್‌ಆರ್‌ಟಿಸಿ ಬಗ್ಗೆ ಮಾನ್ಯ ಮೆಳ್ಳೂರು ಆನಂದರಾವ್ ಮಾತನಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಈ ರಸ್ತೆ ಸಾರಿಗೆ ಸಂಸ್ಥೆಗೆ ಯಾವ ಪುಣ್ಯಾತ್ಮ ಒಂದು ಇದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಸರಿಪಡಿಸುತ್ತಾನೋ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಪ್ರತಿ ವರ್ಷ ಈ ಪ್ರಯಾಣ ದರದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಆದರೂ ಕೂಡ ಸಾರಿಗೆ ಸಂಸ್ಥೆ ನಷ್ಟವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಹೇಳಬೇಕು ಎಂದರೆ ಒಂದು ಖಾಸಗಿ ಬಸ್ಸು ಒಟ್ಟು ಕೊಂಡವರ. ಮೂರು ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಎರಡು ಮೂರು ಬಸ್ಸುಗಳನ್ನು ಸಂಪಾದನೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಓಡಿಸತಕ್ಕ ಬಸ್ಸುಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗ ನೋಡಿದರೂ ಸ್ಥಳ ಸಿಕ್ಕುವುದಿಲ್ಲ. ಅಷ್ಟೊಂದು ಉತ್ತಮ ಇದ್ದರೂ ಸಾರಿಗೆ ಸಂಸ್ಥೆ ಏತಕ್ಕೆ ಅಷ್ಟು ನಷ್ಟದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ ಎಂದು ಗೊತ್ತಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಇನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡುವಂಥ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬಸ್ಸು ಕಿಟ್ಟುಹೋದರೆ, ಆ ಬಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡತಕ್ಕವರ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ದೇವರಿಗೆ ಪ್ರೀತಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ರಿಲೀಫ್ ಬಸ್ಸು ಬರಬೇಕು ಅಂದರೆ ಬಹಳಷ್ಟು ಕಾಲ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ರಿಲೀಫ್ ಬಸ್ಸು ಬರದೇ ಇರುವ ಪ್ರಸಂಗವೂ ಉಂಟು. ಇನ್ನು ಸಾರಿಗೆ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಬಸ್ಸುಗಳನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ವೈನ್‌ಟೆನ್ ಮಾಡಬೇಕಾದ್ದು ಮುಖ್ಯವಾಗಿದೆ. ಕೆಲವು ಸಾರಿಗೆ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಬಸ್ಸುಗಳ ಕಟಕಿಯನ್ನು ಹೊರಗಿಕ್ಕೊಂಡು ಕುಳಿತುಕೊಂಡರೆ ಏನು ರೋಗ ಬರುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವುದು ಗೊತ್ತಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ, ಸಾರಿಗೆ ಬಸ್ಸುಗಳನ್ನು ಸ್ವಚ್ಛ ಮಾಡುವ ಬಗ್ಗೆ ಕ್ರಮ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಇನ್ನು ಕಡೆಯದಾಗಿ ನನ್ನ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಒಂದು ವಿಷಯವನ್ನು ತಿಳಿಸಬೇಕು ಎಂದರೆ, ನಮ್ಮ ಮಂಡ್ಯ ನಗರದಲ್ಲಿ ಈಗಾಗಲೇ ಸುಮಾರು ೨೦-೨೨ ಷೆಡ್ಯೂಲ್ ಬಸ್ಸುಗಳು ನಮ್ಮ ಬಸ್ ನಿಲ್ದಾಣದಲ್ಲಿ ತಂಗುತ್ತವೆ. ಆದುದರಿಂದ, ಆದಷ್ಟು ಜಾಗೃತ ನಮ್ಮ ಮಂಡ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಡಿಪೋ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಮಾನ್ಯ ಸಾರಿಗೆ ಸಚಿವರಲ್ಲಿ ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಒಂದು ನಿವೇಶನವನ್ನು ನಮ್ಮ ನಗರಸಭೆಯವರು ಕೊಡಲಿಕ್ಕೆ ಮುಂದಾಗಿ ದ್ದಾರೆ. ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಬಗ್ಗೆ ಬಹಳ ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಕ್ರಮವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಇನ್ನು ನಮ್ಮ ಪಕ್ಕದ ಊರು ಮದ್ದೂರು ಬಸ್‌ಸ್ಟಾಂಡ್ ಆಗಬೇಕಾದ್ದು ಬಹಳ ದಿವಸಗಳಿಂದ ಹಾಗೆ ನಿಂತುಹೋಗಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಆಗಬೇಕಾಗಿದ್ದಂತಹ ಬಸ್‌ಸ್ಟಾಂಡ್ ಕನ್‌ಸ್ಟ್ರಕ್ಷನ್ ಕೆಲಸ ಒಂದು ವರ್ಷದಿಂದ ನಿಂತುಹೋಗಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಜಾಗೃತ ಬಸ್‌ಸ್ಟಾಂಡ್ ಕಟ್ಟಡದ ನಿರ್ಮಾಣ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಮಾನ್ಯ ಸಾರಿಗೆ ಸಚಿವರಲ್ಲಿ ಕೇಳಿಕೊಂಡು ಇಷ್ಟು ಕಾಲ ಮಾತನಾಡಲು ಅವಕಾಶ ಕೊಟ್ಟು ಅಧ್ಯಕ್ಷರಿಗೆ ವಂದಿಸಿ ನನ್ನ ನಾಲ್ಕು ಮಾತನ್ನು ಮುಗಿಸುತ್ತೇನೆ.

4-00 P.M.

† SRI V.V. PATTAR (Jamkhandi).—Mr. Chairman, Sir, I really wonder when Sri Mallur Anand Rao suggested an alternative to the present so-called, though not a public sector, but a public sector corporation. The alternative being that the routes of the villages within 50 Kms. should be given to the private sector. I must congratulate Sri Mallur Anand Rao that he pleaded for the abolition of the private institutions in the school when he was dealing with the Education. Of course, he pointed out many defects with the Government schools. But, at the same time, Sir, I must say that he pleaded for the abolition of the private schools because they have become centres of exploitation. That is why he was replied that a Committee is appointed to go deep into the matter. But the same man is pleading for the hand over of a part of the routes to the private sector. Private sector is always watching when this public institution will be dying, and then it will take advantage of this whole system of tourism or transport in whole of Karnataka. This is a sort of remedy. Of course, on all-India basis also we see that public sector undertakings are suffering loss. The same type of remedy is suggested by some people. But the thing is, looking to the history of different systems only the public sector has been able to solve the problems of the consumers or the persons who are travelling in buses and trains. This is a fundamental thing. Therefore, this institution has come into existence and I wish to say that it is going on perfectly and it is doing a very good work. Simply because of certain failures, simply because of loss incurred in some years, simply because there are difficulties in procuring the buses are we go give a go-by to this public sector institution, is a question. There is a small wound at the finger tip. Is it the remedy to cut the whole hand? That cannot be. Ours is a edifice towards secularism. We have put that word in the frame of the Constitution. Again reverting back to the private sector, is it a step towards socialism, Sir? That ought not to be. I want to tell Mr. Mallur Anand Rao that if we are going to give scope to the private sector even in rural areas then I am telling the same story of Arab and the Camel to Sri, Mallur Ananda Rao. It is a small story. I think most of the people assembled here know it. I am not repeating it. But once the public sector is introduced in vast rural areas of our State that will be a factor which will consume the public sector in a day or two, or in a year or two. That is the intent on why I am telling Mr. Mallur Ananda Rao not to try such a thing. I am imploring rather our Hon'ble Transport Minister to give more thought about this nationalisation in order to cure the ills of this particular institution. In three or four districts—viz. Bijapur, Belgaum

Dharwar and Karwar, practically there is complete nationalisation of routes. The KSRTC is coming up like anything and making profit. Wherever alternative routes are given to the private sector there only this public sector Corporation is failing, it is suffering and it is showing loss. Therefore, I request the Hon'ble Minister for Transport through you Sir, to strengthen this public sector Corporation by making more nationalisation of buses in Karnataka State. With this Sir, I am telling a few words as to how we should remedy this and make improvements. For that we have to create a healthy atmosphere for the prosperity of this KSRTC. The conditions are many and there is a Committee appointed by the Government. Of course, that Committee of which I am also a member, is suggesting all these things.

Now there are three objectives as to why this KSRTC should exist and prosper. Sri Mallur Andada Rao has dealt only one aspect, i.e. journey must be more comfortable and safe. But another aspect, which is more important, is that the fares should be cheaper. The traveller must feel that he is going to the other end of his journey at a cheaper rate. This is another object why this public sector should be taken up by the State or the Central Government. The third object is, we have to avoid health hazards of the people at large. I am not going to make criticism. As the present administration of KSRTC stands, it requires many more improvements. Of course, I cannot tell all those things. But if these improvements are introduced, I say that the KSRTC will be a better institution. Our Hon'ble Minister will have to look after this KSRTC with a fleet of four thousand buses, travelling about one million kilometres of length every day. About two million and one lakh people are travelling in these buses. It has to look after 40,000 employees. Of course, that is not a small job or easy job. There may be defects, but we are giving more strength to Sri Sadyojathappa, who is a good Minister and a silent worker, to be more dynamic towards the improvement of the KSRTC.

I suggested that the fares must be cheaper. How to achieve this is a problem when diesel rate is going up, rates of tyres and tubes are inflated, and the cost of maintenance is going up? On the other day, I read in the paper that a talented person in Bangalore has developed a scooter (I don't remember exactly the name of the vehicle) which can run on a battery. It was further stated that a person can travel one kilometre at a cost of $1\frac{1}{2}$ paise by using this vehicle.

We have good number of intelligent engineers in Karnataka and also in our country. Why should not we make use of their intelligence and research work and think of developing vehicles which can run on batteries? We have to make such inventions in this field. If we do so it would reduce the high cost of travelling and also would reduce the time of travelling from one place to another. I just quote an example; the cost I have paid to bring one quintal of jowar from Jamkhandi to Bangalore. I have paid Rs. 40 per quintal towards luggage charges. If this is the position how is it possible for the people to bear this heavy cost of transportation? We have to think over this problem and we should find out a solution. I suggest to the Government whether it could think of nationalising the trucks in our State to relieve the hardship that is being caused to the poorer section of society in the matter of carrying the luggages from one place to another.

The next point I would like to deal with is about the health hazard due to increase of vehicles in our State. If we see the statistical figures, in Karnataka there were only 25,000 vehicles in the year 1956 and now there are about 4 lakh vehicles in our State. Due to increase in number of vehicles on the road people come in contact of various diseases. So, in order to safeguard the health of our citizens we must think of some source. Sir, I had an opportunity to go to Moscow. There, I saw the transport system. It was excellent because they have tramways. My suggestion would be why should not we think of tramways for important cities. I hope our Government would think over this device and improve our transport system to the best of its ability. With these words, I conclude and request the Hon'ble Minister to consider the suggestion made herein. Thank you, Sir.

† ಶ್ರೀ ಟಿ. ಬಿ. ಜಯಚಂದ್ರ (ಕಳ್ಳಂಬೆಳ್ಳ).—ಮಾನ್ಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರೇ ಇಂದು ನಮ್ಮ ರಸ್ತೆ ಸಾರಿಗೆ ಸಚಿವರು ತಂದಿರತಕ್ಕಂಥ ಬೇಡಿಕೆಗಳನ್ನು ನಾನು ಬೆಂಬಲಿಸುತ್ತೇನೆ. ಮತ್ತು ಈಗಾಗಲೇ ನನಗೆ ಸೂಚನೆ ಬಂದಿದೆ ೧೦ ನಿಮಿಷಗಳ ಮೇಲೆ ಮಾತನಾಡಕೂಡದು ಎಂದು, ಅಧ್ಯಕ್ಷರೂ ಕೂಡ ಬೆಲ್ ಹೊಡೆದು ಕುಳಿಸುವ ಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ. ಈಗ ತಾನೆ ೪-೫ ಜನ ಮಾನ್ಯ ಸದಸ್ಯರು ಮಾತನಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಮಾತನಾಡಿದ ಎಲ್ಲ ಸದಸ್ಯರೂ ಕೂಡ ಕೆ.ಎಸ್.ಆರ್.ಟಿ.ಸಿ ಬಗ್ಗೆ ಯಾರೊಬ್ಬರು ಒಳ್ಳೆಯ ಮಾತನ್ನಾಗಲಿ, ಸಮಾಧಾನಕರವಾದ ಮಾತನ್ನಾಗಲಿ ಆಡಲಿಲ್ಲ. ಮಾತನಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಯಾರಿಗೂ ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದು ಇಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದು ನನ್ನ ಭಾವನೆಯಾಗಿದೆ. ಈ ಇಲಾಖೆಯ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ಹೊತ್ತಿರತಕ್ಕಂಥ ಮಾನ್ಯ ಸದ್ಯೋಪಾಧ್ಯಕ್ಷನವರು ಬಹಳ ಸಾಮ್ರಾಟ, ದೇವರಂಥ ಮನುಷ್ಯರು. ಈವತ್ತಿನ ದಿವಸ ಅವರ ಇಲಾಖೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಚರ್ಚೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಹೊರಟಾಗ ಕೆಲವು ಅಸಮಾಧಾನಕರವಾದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಟೀಕು ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಲೇಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಆಗ ಅವರನ್ನೂ ಕೂಡ ಸೇರಿಸಿ ಮಾತನಾಡಬೇಕಾದರೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ನೋವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೂ ಕೂಡ ಕೆಲವಾರು ಹಿತದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನಾವು ಸಲಹೆಗಳನ್ನು ಕೊಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ, ಮತ್ತು ಲೋಪದೋಷಗಳನ್ನೂ ಕೂಡ ಕಂಡುಹಿಡಿಯಲೇಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಮಾನ್ಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರೇ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಗೊತ್ತಿರುವಹಾಗೆ ನಮ್ಮ ರಸ್ತೆ ಸಾರಿಗೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಎಷ್ಟರಮಟ್ಟಿಗೆ ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಇದೆ, ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಆಶೆಗಳನ್ನು ಈಡೇರಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಇದು ಎಷ್ಟರಮಟ್ಟಿಗೆ ಸಹಾಯಕವಾಗಿದೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಒಹುತಃ ಪೇಟೆಗಳಿಂದ ಬಂದಿರತಕ್ಕಂಥ ಜನರಿಗಿಂತ ಹಳ್ಳಿಗಳಿಂದ ಬಂದಿರತಕ್ಕಂಥ ಜನರಿಗೆ ಬಹಳ ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದಿರುತ್ತದೆ. ಈವತ್ತಿನ ದಿವಸ ಏನು ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಇದೆ ಎಂದರೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಬಂದು ಮೂವತ್ತಮೂರು ವರ್ಷಗಳಾದರೂ ಕೂಡ ನನ್ನ ಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನೇ ಉದಾಹರಣೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡರೆ ಅನೇಕ ಹಳ್ಳಿಗಳಿಗೆ ಸಾರಿಗೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲ. ಮುಂದೆ ಕೊಡುತ್ತಾರೆಂದು ಭಾವಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ. ಮೂವತ್ತಮೂರು ವರ್ಷಗಳಾದರೂ ಕೂಡ ಈ ಒಂದು ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಬಗೆಹರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗದಿದ್ದರೆ ಮುಂದೆ ಯಾವಾಗ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಬಗೆಹರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆಂದು ಕೇಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ಹೊತ್ತಿರತಕ್ಕಂಥ ಕೆ.ಎಸ್.ಆರ್.ಟಿ.ಸಿ ಯವರು ಏನು ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ಸಾಕಷ್ಟು ಕೆಲಸವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೋ ಇಲ್ಲವೋ ಎನ್ನುವ ಅನುಮಾನ ನಮಗೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಸೆಕ್ರೆಟರಿ, ಕೆ.ಎಸ್.ಆರ್.ಟಿ.ಸಿ ಬಗ್ಗೆ ಏನಾದರೂ ಟೀಕೆ ಟಿಪ್ಪಣಿ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಹೊರಟರೆ ನಮಗೆ ಕೊಟ್ಟಿರತಕ್ಕಂಥ ಅಡ್ಮಿನಿಸ್ಟ್ರೇಷನ್ ರಿಪೋರ್ಟ್ ೧೯೭೯-೮೦ರದ್ದಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಹಿಂದಿನ ಸದನದಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ಎರಡು ಗಂಟೆಗಳ ಕಾಲ ಗಲಾಟೆ ಆಯಿತು. ಯಾವ ಕೆ.ಎಸ್.ಆರ್.ಟಿ.ಸಿ ಮಾಹಿತಿ, ಅಡ್ಮಿನಿಸ್ಟ್ರೇಷನ್ ರಿಪೋರ್ಟ್ ಕೊಡದೆ ಬಡ್ಡೆಟ್ ಮಂಡಿಸುವುದು ತಪ್ಪು ಎಂದು. ಮಾನ್ಯ ಸಚಿವರು ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಈ ರೀತಿ ಆಗದ ಹಾಗೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆಂದು ಆಶ್ವಾಸನೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರು. ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿರುವ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಕೆ.ಎಸ್.ಆರ್.ಟಿ.ಸಿ ಅಡ್ಮಿನಿಸ್ಟ್ರೇಷನ್ ರಿಪೋರ್ಟ್ ಕೊಡುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಕೆ.ಎಸ್.ಆರ್.ಟಿ.ಸಿ.ಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಅಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ವಿವರಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದಾಗ ಯಾವ ರಿಪೋರ್ಟ್ ಕೊಡಬೇಕು, ಏತಕ್ಕೆ ಕೊಡಬೇಕು, ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಏನು ಇಲ್ಲ ಎನ್ನುವ ಉತ್ತರ ಬಂತು. ಎಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ನಿಮ್ಮ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು

ಶ್ರೀ ಎಂ.ಎಂ.ಜೆ. ಸದ್ಯೋಜಾತ.—೧೯೮೦-೮೧ನೇ ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ ಅಕ್ಟೋಬರ್ ನಮ್ಮ ಇಲಾಖೆಯ ಆಕೌಂಟ್ ಕ್ಲೋಸ್ ಆಗುತ್ತದೆ.

ಶ್ರೀ ಟಿ. ಬಿ. ಜಯಚಂದ್ರ.—ನಾವು ಇರುವುದು ಈಗ ೧೯೮೧-೮೨ರಲ್ಲಿ ಇದರಿಂದ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಯಾತ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಬಹುತಃ ನಮ್ಮ ಆಶೆಗಳನ್ನು ಎಷ್ಟರಮಟ್ಟಿಗೆ ಪೂರೈಸುತ್ತಾರೆ ಎನ್ನುವುದು ನನಗಿನ್ನಿತು. ಈಗ ಕೆ.ಎಸ್.ಆರ್.ಟಿ.ಸಿ ಬಗ್ಗೆ ಕೂಲಂಕಶವಾಗಿ ಯಾರು ಏನೇ ಮಾತನಾಡಿರಲಿ ನಾನಂತೂ ನೇರವಾಗಿ ಮಾನ್ಯ ಸಚಿವರನ್ನು ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೇಳುತ್ತೇನೆ. ಇವತ್ತು ನಾನು ಹೆಚ್ಚಿನ ವಿವರಕ್ಕೆ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಮಾನ್ಯ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಖಚಿತವಾಗಿ ಹಾಗೂ ಖಂಡಿತವಾಗಿ ಉತ್ತರವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನಾನು ರಿಪ್ಲೈ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಈ ಸಾರಿ ೧೦ ಕೋಟಿ ರೂಪಾಯಿ ನಷ್ಟವಾಗಿದೆಯೆಂದು ತಮ್ಮ ಸ್ಟೇಟ್‌ಮೆಂಟಿನಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದೀರಿ. ಈ ೧೦ ಕೋಟಿ ರೂಪಾಯಿ ಯಾರಿಂದ ಆಯಿತು? ಯಾತಕೋಸ್ಕರ ಆಯಿತು? ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಹುದ್ದೆಗಳಲ್ಲಿರತಕ್ಕ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಂದ ನಷ್ಟವಾಯಿತೇ? ಅಥವಾ ಇನ್ನು ಯಾವುದರಿಂದ ಆಯಿತು ಎಂಬುದನ್ನು ಕೂಲಂಕಷವಾಗಿ ನನಗೆ ತಿಳಿಸಿಕೊಡಬೇಕೆಂದು ನಾನು ಕೇಳುತ್ತೇನೆ. ಮತ್ತು ಸ್ಕೂಟ್ ಅಡ್ಮಿನಿಸ್ಟ್ರೇಷನ್; ಒಳ್ಳೆಯ ಅಡ್ಮಿನಿಸ್ಟ್ರೇಷನ್ ಕೊಡುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ೫ ರೀಜನಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ರೀಜನಲ್ ಮ್ಯಾನೇಜರ್‌ಗಳನ್ನು ನೇಮಕ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಇವುಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ ಆಗಿ ಸುಮಾರು ೧ ವರ್ಷವಾಯಿತು. ಅವರಿಗೆ ಏನೇನು ಪಾವತ್ ಇದೆ; ಏನೇನು ಕೆಲಸ ಮಾಡಬೇಕು ಎಂಬುದೇ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಮತ್ತು ಅವರ ಅಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ ಇಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿರತಕ್ಕ ಜನರಲ್ ಮ್ಯಾನೇಜರ್ ಅವರಿಗೆ ಕೆಲಸ ಇಲ್ಲ. ಕೆಲಸವನ್ನು ಅವರು ಮಾಡಬೇಕೇ ಇವರು ಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದರಲ್ಲಿ ಫೈಲಿಂಗು ಆದ್ದರಿಂದ ಇಲ್ಲಿಗೆ, ಇಲ್ಲಿಂದ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಓಡಾಡುತ್ತಿವೆಯೇ ವಿನಹ ಕೆಲಸ ಮಾತ್ರ ಆಗುತ್ತಾ ಇಲ್ಲ. ಈ ರೀಜನಗಳನ್ನು ತೆಗೆದಿರುವುದರಿಂದ ಲಕ್ಷಾಂತರ ರೂಪಾಯಿ ಖರ್ಚಾಗಿದೆಯಷ್ಟೇ. ಇವರ ಸಂಬಳ ಸಾರಿಗೆ ಲಕ್ಷಾಂತರ ರೂಪಾಯಿ ಖರ್ಚಾಗುತ್ತಿದೆಯಷ್ಟೇ. ಇದು ಯಾರ ದುಡ್ಡು? ಇದನ್ನೆಲ್ಲಾ ನಾವು ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕೇಳುತ್ತೇವೆ. ಮತ್ತು ಕೆ.ಎಸ್.ಆರ್.ಟಿ.ಸಿ. ಸೊತ್ತು ಎನ್ನತಕ್ಕದ್ದಕ್ಕೆ ಒಡೆಯರು ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಊರಿನಲ್ಲಿ ೧೦-೧೫ ಟ್ರಾನ್ಸ್‌ಪೋರ್ಟ್ ಸರ್ವೀಸ್‌ಗಳು ಇವೆ. ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿರುವ ಹಾಗೆ ಅವರಿಗೆ ಟ್ರೈಗಳು ಬೇಕಾದಾಗ, ಅವರು ಕೆ.ಎಸ್.ಆರ್.ಟಿ.ಸಿ ಯ ಡ್ರೈವರ್ಸ್ ಹಾಗೂ ಕಂಡಕ್ಟರ್‌ಗಳನ್ನು ಹಣ ಕೊಟ್ಟು ಸರಿಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹೇಗೋ ಟ್ರೈಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಬಿಡಿ

ಭಾಗಗಳನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ನಮ್ಮ ಸಾರಿಗೆ ವಾಹನಗಳ ಟೈರುಗಳು ಬೇಗಬೇಗ ಸವೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಇದೇ ಕಾರಣ. ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಬಿಡಿಭಾಗಗಳ ಕೊರತೆಗೆ ಇದೇ ಕಾರಣ. ಮತ್ತು ನಮ್ಮ ಕೆ.ಎಸ್.ಆರ್.ಟಿ.ಸಿ. ಬಸ್‌ಗಳು ಓಡಾಡುವ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಓಡಾಡುವ ಖಾಸಗೀ ಬಸ್‌ ಮಾಲೀಕರು ನಮ್ಮ ಡ್ರೈವರ್ಸ್ ಹಾಗೂ ಕಂಡಕ್ಟರ್ಸ್‌ಗೆ ಹಣವನ್ನು ಸರಿಮಾಡಿಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ಬಸ್‌ಗಳನ್ನು ತಮಗೆ ಬೇಕಾದಂತೆ ಓಡಾಡಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದೇ ನಷ್ಟವಾಗಲು ಕಾರಣ. ನಮ್ಮ ನಷ್ಟಕ್ಕೆ ಡ್ರೈವರ್ಸ್ ಹಾಗೂ ಕಂಡಕ್ಟರ್ಸ್ ಕಾರಣ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಇಲಾಖೆ ಇವರ ಮೇಲೆ ಹತ್ತೊಂಟಿ ಇಟ್ಟಿದೆಯೇ ಇವತ್ತು ಸಾರಿಗೆ ಸಂಸ್ಥೆ ಈ ಡ್ರೈವರ್ಸ್ ಹಾಗೂ ಕಂಡಕ್ಟರ್ಸ್‌ಗೆ ಹೆದರಿಕೊಂಡು ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದೆ. ಈ ಬಸ್ ಡ್ರೈವರ್ಸ್ ಹಾಗೂ ಕಂಡಕ್ಟರ್ಸ್ ವರ್ತನೆ ಈ ಸದನದ ಸದಸ್ಯರಿಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಗೊತ್ತಿದೆ. ಈವತ್ತು ಆ ಕಂಡಕ್ಟರ್ ತನ್ನ ಚೀಲವನ್ನು ಹೆಗ್ಗಿಲೀಗಿಸಿ ಕೊಂಡು ಹೊರಟರೆ ಅವನನ್ನು ಯಾರೂ ಮಾತನಾಡಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಶಾಸಕರು ಅವನನ್ನು ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸೀಟು ಕೊಂಡು ಎಂದು ಹೆದರಿಕೊಂಡು ಕೇಳಬೇಕಾದಂತಹ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಬಂದಿದೆ. ಏನುಗೆ ಓಟು ಕೊಟ್ಟವರು ಯಾರು ಎಂದು ಆತ ನಮಗೆ ಕೇಳುತ್ತಾನೆ. ಇಂತಹ ರಾಷ್ಟ್ರ ಬಿಹೇವಿಯರ್ ಇರುವವರನ್ನು ನಾವು ಬೇರೆ ಯಾವ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲೂ ನೋಡಿಲ್ಲ. ಇವರ ಬಗ್ಗೆ ನಾವು ಪದೇಪದೇ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟವರಿಗೆ ತಿಳಿಸುತ್ತಲೇ ಬಂದಿದ್ದೇವೆ. ನಾನು ಅನೇಕ ಸಾರಿ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಸಚಿವರಿಗೂ ಸಹಾ ತಿಳಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಇಂತಹವರಿಂದ ಶಾಸಕರಿಗೆ ಹಾಗೂ ಬೇರೆ ಜನರಿಗೆ ಬಹಳ ಅಮಾನನ ವಾಗಿದೆ ಇದನ್ನು ಖಂಡಿಳಬೇಕೆಂದು ನಾನು ಹೇಳಿದ್ದರೂ ಇದುವರೆವಿಗೂ ಒಂದೂ ಕ್ರಮವನ್ನು ಅವರ ಮೇಲೆ ಕೈಗೊಂಡಿಲ್ಲ. ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿರುವ ಹಾಗೆ ಹೆತ್ತಾರು ಸಾರಿ ನಾನು ದೂರುಗಳ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಗೆ ದೂರುಗಳನ್ನು ಬರೆದು ಹಾಕಿದ್ದೇನೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರ ಇಲ್ಲ, ಅದಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾದ ಕಾನೂನು ಇಲ್ಲ. ನನ್ನ ದೂರುಗಳೆಲ್ಲಾ ಏನಾದವೋ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ನಾವು ಮುಂದಿನ ಬಾರಿ ಆಯ್ಕೆಯಾಗಿ ಬಂದ ಮೇಲೆ ನಮ್ಮ ದೂರುಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾರೋ ಏನೋ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಕೆ.ಎಸ್.ಆರ್.ಟಿ.ಸಿ.ಯ ಕೋಲಾರ ಡಿವಿಜನ್‌ನಲ್ಲಿ ಕಂಡಕ್ಟರ್ ಸೆಲೆಕ್ಷನ್‌ನಲ್ಲಿ ಅವ್ಯವಹಾರ ನಡೆದಿದೆ ಎಂದು ದೂರುಗಳು ಬಂದಾಗ ಅಲ್ಲಿನ ಎಲ್ಲಾ ಅಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ಸಸ್ಪೆಂಡ್ ಮಾಡಿದಿರಿ. ಒಂದು ಸಂತೋಷ ಏನೆಂದರೆ, ಅನ್ಯಾಯ ಆಯಿತು ಎಂದಾಗ ಸರ್ಕಾರ ಕೂಡಲೇ ತೀರ್ಮಾನ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ತಯಾರಿಸಿದ್ದ ಲಿಸ್ಟನ್ನು ರದ್ದು ಮಾಡಿ, ಅಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ಸಸ್ಪೆಂಡ್ ಮಾಡಿದ್ದು. ಈ ವಿಷಯದ ಬಗ್ಗೆ ಒಳಹೊಕ್ಕು ನೋಡಿದಾಗ ಕಂಡು ಬರುವುದು ಏನೆಂದರೆ, ಯಾರನ್ನು ಸಸ್ಪೆಂಡ್ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿತ್ತು ಅವರನ್ನು ಸಸ್ಪೆಂಡ್ ಮಾಡಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಸಸ್ಪೆಂಡ್ ಮಾಡಿರುವವರೆಲ್ಲಾ ಒಳ್ಳೆಯವರೆಂದು ನಾನು ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲ. ಇನ್ನೂ ಕೆಲವರನ್ನು ಸಸ್ಪೆಂಡ್ ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಸೆಲೆಕ್ಷನ್ ಅಥಾರಿಟಿ ಏನಿದೆ ಇದರಲ್ಲಿ ಇರುವ ಗುಮಾಸ್ತನಿಂದ ಹಿಡಿದು ಸೆಲೆಕ್ಷನ್ ಕಮಿಟಿ ಚೀರ್ಮನರವರೆಗೆ ಎಲ್ಲರೂ ಜವಾಬ್ದಾರಿರುತ್ತಾರೆ. ಇವತ್ತು ಗುಮಾಸ್ತರು ಮಾಡಿರುವುದನ್ನು ಮೇಲಧಿಕಾರಿಗಳು ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಇವತ್ತು ಅಲ್ಲಿ ಮ್ಯಾನು ಪುಲೇಷನ್ ಆಫ್ ರೆಕಾರ್ಡ್ಸ್ ಆಗಿದೆ ಎಂದು ನಾನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಈ ಮ್ಯಾನುಪುಲೇಷನ್ ಯಾವ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಯಾರಿಂದ ಆಗಿದೆ, ಅಲ್ಲಿರತಕ್ಕ ಪುಣ್ಯಾತ್ಮರು ಯಾರು ಎಂಬುದೆಲ್ಲಾ ನಾನು ಈಗ ಮಾನ್ಯ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಕೇಳಿದರೆ ಹೇಳಬಲ್ಲೆ.

ಶ್ರೀ ಎಂ.ಎಂ.ಜೆ. ಸದ್ಯೋಚಿತ.—ಅವರ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಕೊಡಿ.

ಶ್ರೀ ಟಿ.ಬಿ. ಜಯಚಂದ್ರ.—ಮಾನ್ಯ ಸಚಿವರು ಕೇಳುವುದಾದರೆ ಈಗಲೇ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣಕರ್ತರು ಯಾರು, ಯಾರು ಹೊಣೆ, ಎಷ್ಟೆಷ್ಟು ಕೇಸ್‌ಗಳು ಇವೆ ಎಂಬುದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಹೇಳಬಲ್ಲೆ. ಆದರೆ ಈ ಮನುಷ್ಯರು ಬಹಳ ಪ್ರಭಾವಶಾಲಿಗಳಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಯಾರೇ ಸಚಿವರು ಬರಲಿ, ಇವರನ್ನು ತೆಗೆಯಬೇಕೆಂದರೆ, ಬಹಳ ಶ್ರಮಪಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಅವರು ಬಹಳ ಪ್ರಭಾವಶಾಲಿಗಳಿದ್ದಾರೆ. ತೊಂದರೆಯೇನಿಲ್ಲ, ಮಾನ್ಯ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಕೇಳುವುದಾದರೆ ನಾನು ಈಗಲೂ ಅವರ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಹೇಳಬಲ್ಲೆ.

ಶ್ರೀ ಎಂ.ಎಂ.ಜೆ. ಸದ್ಯೋಚಿತ.—ಇಲ್ಲಿ ಕೊಡುವುದು ಬೇಡ. ಆ ಮೇಲೆ ನನ್ನಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಕೊಡಿ.

ಶ್ರೀ ಟಿ.ಬಿ. ಜಯಚಂದ್ರ.—ಇವರುಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕೂಡಲೇ ಸಸ್ಪೆಂಡ್ ಮಾಡಿ. ಇವರುಗಳ ಮೇಲೆ ಏನು ಕ್ರಮ! ಕೈಗೊಳ್ಳುತ್ತೀರೆಂದು ನಾನು ಕೇಳುತ್ತೇನೆ. ಇವರಿಗಲ್ಲಾ ಬೆಂಬಲ ಕೊಡುವುದು ಏಕೆ ?

ಇವರೆನ್ನೆಲ್ಲಾ ಶಿಕ್ಷಿಸುವುದಾದರೆ ನಾನು ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಅನ್ಯಾಯ ಆಗಿರತಕ್ಕದ್ದು ಹೊರಗೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಮತ್ತು ಅಧ್ಯಕ್ಷರೇ, ಇಲ್ಲಿ ಐ. ಎ. ಎಸ್. ಹಾಗೂ ಐ. ಪಿ. ಎಸ್. ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಎಂದು ಇದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಯಾವುದೇ ತಪ್ಪು ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ ಎಲ್ಲ ಬೆಂದದ ಕೆಲಸಗಳನ್ನೇ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ಎನ್ನುವ ಭಾವನೆ ಇದೆ ಕಮಿಷಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ತೀರ್ಮಾನವನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ಯಾರು ಕರಪ್ಪು ಇದ್ದಾರೆ ಅವರ ಮೇಲೆ ಕ್ರಮ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳು. ಪೊಲೀಸರ ಇರಗ್ಯಾಲಾರಿಟಿ ಆಗಿದೆ. ಇವತ್ತು ಕಂಡಕ್ಟರ್ ಪೋಸ್ಟಿಗೆ ಸೆಲೆಕ್ಟ್ ಆಗಿದ್ದವರು ಕೋರ್ಟಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದಾರೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಹೋಣೆಗಾರರು ಯಾರು? ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಕೆಲಸ ನಿರ್ವಹಿಸುವಾಗ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯುತವಾಗಿ ಇರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಸೆಲೆಕ್ಷನ್‌ನಲ್ಲಿ ಏನೋ ಕೈವಾಡ ನಡೆದಿದೆ ಎಂದು ವರ್ತಮಾನ ಬಂದ ತಕ್ಷಣ ರಾತ್ರಿ ಒಂಭತ್ತು ಗಂಟೆಗೆ ಇಲಾಖೆಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿ ರೆಕಾರ್ಡ್ಸ್ ಸೀಸ್ ಮಾಡಿದರು. ಅವರು ಕಾನೂನು ಕ್ರಮ ಅನುಸರಿಸಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿ ಮ್ಯಾನುಪುಲೇಷನ್ ಆಗುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣರು ಯಾರು? ಎಷ್ಟು ನಡೆದಿದೆ? ಇದು ಗೊತ್ತಿದೆಯೇ? ಇದು ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಗೊತ್ತಿದೆಯೇ ಎಂದು ಕೇಳುತ್ತೇನೆ. ಈ ಬಗ್ಗೆ ಆಮೇಲೆ ವರ್ತಮಾನ ಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ಈ ಬಗ್ಗೆ ಸೂಕ್ತ ಕ್ರಮ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳದಿದ್ದರೆ ಬಹಳ ಅವಮಾನವಾಗುತ್ತದೆ. ನಾವು ಆಡಾಪ್ಸ್ ಮಾಡಿರತಕ್ಕ ಪೊಲೀಸರೊಂದಿಗೂ ನಾವು ಕೋರ್ಟ್‌ನಲ್ಲಿ ಸೋಲಬಾರದೆಂದು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಮತ್ತೆ ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಅಡ್ಮಿನಿಸ್ಟ್ರೇಟರ್ ಇದ್ದಾರೆ. ಒಬ್ಬರು ಡೆಪ್ಯುಟಿ ಜನರಲ್ ಮ್ಯಾನೇಜರ್ ಇದ್ದಾರೆ. ಹಾಗೂ ಗೈಡ್ ಲೈನ್ಸ್ ಕೊಡತಕ್ಕ ಬಗ್ಗೆ ಒಂದು ರೂಲ್ಸ್ ಸೆಕ್ಷನ್ ಇದೆ. ಈಗ ಇರತಕ್ಕ ಎಲ್ಲಾ ಡೆಪ್ಯುಟಿ ಜನರಲ್ ಮೇನೇಜರ್‌ಗಳೆಲ್ಲಾ ಮೈಕ್ರಾನಿಕಲ್ ಸೈಡ್‌ನಿಂದಲೇ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಮೈಕ್ರಾನಿಕಲ್ ಸೈಡ್‌ನಿಂದ ಬಂದಿರುವವರಿಗೆ ಅಡ್ಮಿನಿಸ್ಟ್ರೇಷನ್ ಬಗ್ಗೆ ಗೊತ್ತಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಇದರಿಂದಲೇ ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿ ನಷ್ಟ ಆಗುತ್ತಿದೆ ಯೆಂದು ನಾನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅಡ್ಮಿನಿಸ್ಟ್ರೇಷನ್ ಕಡೆಯಿಂದ ಈ ಹುದ್ದೆಗಳಿಗೆ ನೇಮಕ ಮಾಡುವುದು ಒಳ್ಳೆಯದು. ಮೈಕ್ರಾನಿಕಲ್ ಸೈಡ್‌ನಿಂದ ತಂದು ಕೂರಿಸಿದರೆ ಅದರಿಂದ ಅನ್ಯಾಯ ವಾಗುತ್ತದೆ. ಡೆಪ್ಯುಟಿ ಜನರಲ್ ಮೇನೇಜರ್ ಇದ್ದಾರೆ; ಡೆಪ್ಯುಟಿ ಲಾ ಆಫೀಸರ್ ಇದ್ದಾರೆ. ಇವರೆಲ್ಲಾ ಏನು ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ? ಇವತ್ತು ಕೋಲಾರದಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ಅನ್ಯಾಯ ಆಯಿತಲ್ಲಾ ಇದಕ್ಕೆ ಏನು ಗೈಡ್‌ಲೈನ್ಸ್ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಬಗ್ಗೆ ಅಲ್ಲಿನ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಗಮನ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಂಕೆ ಕಾಣುತ್ತಾ ಇಲ್ಲ. ಈಗ ಯಾರ ಮೇಲೆ ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕು? I am telling the fact that even the D.G.M (Administration) is also responsible for all these things and he deserves to be punished. ಮತ್ತು ಡೆಪ್ಯುಟಿ ಲಾ ಆಫೀಸರ್ ಎಂದು ಇದ್ದಾರೆ ಸ್ವಾಮಿ. ಅವರು ಸ್ವಲ್ಪ ರಾಜಕೀಯದವರು ಸ್ವಾಮಿ. ಅವರು ನಮ್ಮ ಕಡೆಯವರು. And also I think the Deputy Law Officer is solely responsible for all these acts because he is in the Union and nobody can shake him. This is my submission Sir. ಹಾಗೂ ಹೆಲ್ಪರ್ಸ್‌ಗಳನ್ನೂ ಅಪಾಯಿಂಟ್ ಮಾಡಿದ್ದೀರಿ. ಎಲ್ಲಾ ಡಿವಿಜನ್‌ನಲ್ಲೂ ಮಾಡಿದ್ದೀರಿ. ೧೨೦ ಹುದ್ದೆಗಳಿಗೆ ತಾವು ಅರ್ಜಿಗಳನ್ನು ಕರೆದು ೬೦೦ ಜನರನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದ್ದೀರಿ. ಒಂದು ಕಡೆ ೨೦೦ ಹುದ್ದೆಗಳಿಗೆ ಅರ್ಜಿಗಳನ್ನು ಕರೆದು ೧,೨೦೦ ಜನರನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಇವರ ಮೇಲೆ ಏನು ಕ್ರಮ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದ್ದೀರಿ? ಇದನ್ನು ಮಾನ್ಯ ಮಂತ್ರಿಗಳು ದಯಮಾಡಿ ತಿಳಿಸಬೇಕು. ಇದು ಒಂದು ಕಡೆ ಆಗಿಲ್ಲ. ನಾನು ಕಡೆ ಆಗಿದೆ. ಕಂಡಕ್ಟರ್, ಹಾಗೂ ಹೆಲ್ಪರ್ಸ್ ಹುದ್ದೆಗಳಿಗೆ ಕರೆದಿರುವ ಸಂಖ್ಯೆ ಒಂದಾದರೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿರತಕ್ಕಂತಹ ಸಂಖ್ಯೆ ಬೇರೆಯಾಗಿದೆ. ಸಂಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಡಕ್ಟರ್ ಹುದ್ದೆಗಳಿಗೆ ೬೦೦ ಜನರನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದ್ದರೆ ಮುಂದಿನ ಸಾರಿಗೆ ಇಂಟರ್‌ವ್ಯೂ ಆಗುವುದರೊಳಗೆ ಎಷ್ಟೋ ಜನ ಸೆಸ್ಟೆಂಡ್ ಆಗಿ ಹೋಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಈ ಹೆಲ್ಪರ್ಸ್ ಸೆಲೆಕ್ಷನ್‌ನಲ್ಲಿ ಏನೇನು ನಡೆಯಿತು ಎಷ್ಟು ಕಷ್ಟವಾಯಿತು, ಏನೇನು ನಡೆಯಿತು ಎನ್ನುವುದರ ಬಗ್ಗೆ ನಾನು ಬಹಿರಂಗವಾಗಿ ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ. ಇವತ್ತು ಸಾವಿರಾರು ಜನರನ್ನು ಸೆಲೆಕ್ಟ್ ಮಾಡಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದೀರಿ. ಸಾರಿಗೆ ಸಂಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಲಾಸ್ ಆಗಿರತಕ್ಕದ್ದು ಬಹುತೇಕ ನಮ್ಮ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಅಂಡರ್‌ಸ್ಟಾಂಡ್‌ನಿಂದ ಎಂದು ನನ್ನ ಒಟ್ಟಾರೆ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ಸೂಕ್ತ ಕ್ರಮ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳದೆ ಹೋದರೆ ಬಹುಶಃ ನಾವು ಸಾರಿಗೆ ಸಂಸ್ಥೆಯಿಂದ ಏನೊಂದು ಪ್ರತಿಫಲವನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸು ತ್ತೇವೆಯೋ ಅದು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ನಾನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಸಾರಿಗೆ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು

ಮುಖ್ಯ ಕಂಡು ಹಿಡಿದ ಸಾರಿಗೆ ಮಂತ್ರಿಗಳಾಗಿದ್ದಂತಹ ನಮ್ಮ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಮಾನ್ಯ ಗುಂಡೂರಾವ್‌ರವರು ಒಂದು ಸ್ಟೇಟ್‌ಮೆಂಟ್‌ನ್ನು ಈ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮಂಡನೆ ಮಾಡಿದ್ದರು. ಲೋಕಲ್ ಡಿಸ್ಟ್ರಿಬ್ಯೂಷನ್‌ಸ್ಟೇಷನ್, ಮೊಘುಸಿಲ್ ರಾಟ್ನಿ ಮತ್ತೂ ಪ್ರೈವೇಟ್ ಅಪರೇಟರ್‌ಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಒಂದು ಮಾತನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದರು. ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೂ ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ಏನು ಆಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ವಿಷಯದ ಬಗ್ಗೆ ಇಲಾಖಾ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ ಯವರನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಲಾಗಿ, ಅವರು ನಮ್ಮ ಹತ್ತಿರ ಮಂತ್ರಿಗಳ ಸ್ಟೇಟ್‌ಮೆಂಟ್‌ ಒಂದನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಬೇರೇನೂ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಿದರೂ, ರಾಷ್ಟ್ರೀಕರಣ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಏತಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಇಷ್ಟು ವಿಳಂಬವಾಗಿದೆ, ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ನಿಮಗೆ ಆಸಕ್ತಿ ಇಲ್ಲವೇ? ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಈ ರೀತಿ ಉತ್ತರ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ, ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಈ ಮನೆಯಲ್ಲಿ The Minister has committed and made a categorical statement ಕೊಟ್ಟಿರುವಾಗ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ನಕೂನು ಪ್ರಕಾರ ಕೆಲಸ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಇಷ್ಟೊಂದು ನಿಧಾನವಾಗಿರತಕ್ಕ ಮಾತನ್ನು ಬಹಳ ವಿಷಾದದಿಂದ ಹೇಳಬೇಕಾಗಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಏನಾದರೂ ಸಮಾಜ ಘಾತಕ ರಕ್ತಗಳು ಸೇರಿಕೊಂಡಿವೆಯೇ? ಮುಂದಿನ ಚುನಾವಣೆ ಬಂದಾಗ ನಾವು ಜನಗಳಿಗೆ ಮುಖ ತೋರಿಸುವುದಕ್ಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಇವತ್ತು ನಾವು ಯಾವ ರಕ್ತಗಳಿಗೆ ಹೋದರೂ ಅವರು ಕೇಳುವುದು, ಒಂದು ಕುಡಿಯುವ ನೀರಿನ ಬಾವಿ, ರಸ್ತೆ, ದೀಪ ಮತ್ತು ಬಸ್ ಬೇಕೆಂದು ಕೇಳುತ್ತಾರೆ. ಇವತ್ತಿನ ದಿವಸ ಹಳ್ಳಿಯ ಜನರು ಕೂಡ ೧ ಕಿಲೋಮೀಟರ್ ದೂರವಿದ್ದರೂ ಸಡೆಯುವುದಿಲ್ಲ, ಬಸ್ಸುಗಳಿಗಾಗಿ ಕಾಯುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ; ಇಂತಹ ಒಂದು ಮನೋಭಾವ ಬೆಳೆದುಕೊಂಡು ಬಂದಿದೆ. ನಿಮಗೆ ರಾಷ್ಟ್ರೀಕರಣ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗದಿದ್ದರೆ, ಅದಷ್ಟು ಬೇಗ ಬಸ್ಸುಗಳನ್ನು ಕೇಳುವ ಕಡೆ ಬಸ್ಸುಗಳನ್ನು ಕೊಡಿ, ಅದರಿಂದ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೂ ಲಾಭ ಬರುತ್ತದೆ. ಲಾಭ ಬರದಿರುವುದಕ್ಕೆ ನಿಮ್ಮ ಕಂಡಕ್ಕರ್ ಮತ್ತು ಡೈವರ್‌ಗಳೇ ಕಾರಣ. ಈ ರೀತಿ ಲಾಸ್ ಆಗದಂತೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿ. ಇವತ್ತು ೧೦ ಕೋಟಿ ರೂಪಾಯಿಗಳು ಲಾಸ್ ಆಗಿದೆಯೆಂದು ಹೇಳುತ್ತೀರಿ, ಮುಂದಿನ ಸಾರಿ ೨೦ ಕೋಟಿ ಲಾಸ್ ಎಂದು ಹೇಳುವುದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಇನ್ನು ಮೇಲಾದರೂ ಲಾಸನ್ನು ಕಡಿಮೆಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಬೇಕು.

ಇನ್ನು ಸಾರಿಗೆ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಡಿಪೋನಲ್ಲಿ ಸ್ಟ್ರಾಪ್ಸ್ ಮೆಟಿರಿಯಲ್ಸ್‌ಯನ್ನು ರಾಶಿ ರಾಶಿಯಾಲ್ತಿ ಹಾಕಿದ್ದಾರೆ. ಆ ಮೆಟಿರಿಯಲ್ಸ್‌ನ್ನು ಡಿಸ್ಟ್ರೋಸಲ್ ಮಾಡಬೇಕಾದರೆ ನೋಟೀಸ್ ಬೋರ್ಡ್‌ನಿಗೆ ಇಂತಹ ದಿವಸ ಡಿಸ್ಟ್ರೋಸಲ್ ಮಾಡುತ್ತೇವೆಂದು ಹಾಕುತ್ತಾರೆ. ಅವರಿಗೆ ಇಂಟರ್‌ಸ್ಟಿ ಇರುವ ಪಾರ್ಟಿ ಗಳಿಗೆ ಅಲಾಟ್ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಅವರು ಎಲ್ಲೋ ಇರುತ್ತಾರೆ, ಅವರು ಬಂದು ಅವರಿಗೆ ಹೇಗೆ ಬೇಕೋ ಹಾಗೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಸಾಗಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ನನ್ನ ಒಂದು ಸಲಹೆ ಏನೆಂದರೆ ಸ್ಟ್ರಾಪ್ಸ್ ಮೆಟಿರಿಯಲ್ಸ್‌ಗಳನ್ನು ಇಂತಹ ದಿವಸ ಡಿಸ್ಟ್ರೋಸಲ್ ಮಾಡುತ್ತೇವೆಂದು ದಿನಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಜಾಹಿರಾತು ಕೊಟ್ಟು, ಟೆಂಡರ್ ಕರೆಯಬೇಕು. ಇದಕ್ಕೆ ಸೂಕ್ತವಾದುದಾದ ಒಂದು ಕಮಿಟಿಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯಿಂದ ಅವರು ಒಂದು ತೀರ್ಮಾನ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಇದರಿಂದ ಸಾರಿಗೆ ಸಂಸ್ಥೆಗೆ ಲಾಸ್ ಎಂದು ಹೇಳತಕ್ಕದ್ದು ಹೋಗಿ ಕೋಟಾಂತರ ರೂಪಾಯಿಗಳು ಲಾಭ ಬರುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವ ಮಾತನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ.

ಛೇರೈಸ್.—ಮಾನ್ಯ ಸದಸ್ಯರಿಗೆ ೧೦ ನಿಮಿಷ ಮಾತನಾಡಲು ಅವಕಾಶ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದು, ಈಗ ೨೦ ನಿಮಿಷ ಆಯಿತು. ತಾವು ಬೇಗ ಮುಗಿಸಬೇಕು.

ಶ್ರೀ ಟಿ. ಬಿ. ಜಯಚಂದ್ರ.—ರಾಷ್ಟ್ರೀಕರಣ ಮಾಡಿದ ಮೇಲೆ, ಖಾಸಗಿಯವರ ಹತ್ತಿರ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದವರನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆಂದು ನೋಟೀಸ್ ಕಳುಹಿಸಿ, ಇವತ್ತಿಗೂ ಸಾವಿರಾರು ಜನರಿಗೆ ಕೆಲಸ ಕೊಟ್ಟಿಲ್ಲ. ಈಗ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿರುವವರು ಬೇರೆಯವರು. ಅವರು ನಿಮ್ಮ ಹತ್ತಿರ ಅಲೆದು ಅಲೆದು ಕೋಟಿಗಾಗಿ ಹೋಗಿದ್ದಾರೆ, ಅವರು ಸುಪ್ರೀಮ್ ಕೋರ್ಟಿಗೆ ಹೋಗಿ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಅವರುಗಳಿಗೆ ಕೆಲಸ ಕೊಡುವವರು ಯಾರು? ನಾವು ಮಾನವೀಯತೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಕೆಲಸ ಇಲ್ಲದೆ ಇರತಕ್ಕವರಿಗೆ ಕೆಲಸ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಸಾರಿಗೆ ಸಂಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಲಾಸ್ ಎನ್ನುವ ಮಾತನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೀರಿ ಇವತ್ತು ಪರ್ಮಿಟ್ ಇಲ್ಲದೆ ಇರತಕ್ಕ ಪ್ರವೇಟ್ ಬಸ್‌ಗಳು ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಒಡಾಡುತ್ತಿವೆ: ಅದರಲ್ಲಿ ಲಕ್ಕರಿ ಬಸ್ಸುಗಳು ಇವೆ ನಿಮ್ಮ ಅಧೀನರವರು ಇದನ್ನೆಲ್ಲಾ ನೋಡಿದ್ದಾರೆಯೇ? ಜನರಲ್ಲಿ ಮ್ಯಾಜೀಸರ್ ಬಿ.ಎ.ಎಸ್. ಬಿ.ಪಿ.ಎಸ್. ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಇದ್ದಾರೆ. ಅವರುಗಳು ಏನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಅಷ್ಟು ದೊಡ್ಡ ಕಾರ್ಪೊ

ರೇಷನ್‌ಗೆ ಈಗಿರುವ ಅಕೌಂಟ್ಸ್ ಅಧಿಕಾರಿ ಇದ್ದರೆ, ನಿಮ್ಮ ಕಾರ್ಪೊರೇಷನ್ ಉಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ಒಬ್ಬರು ಚಾರ್ಜರ್ಸ್ ಅಕೌಂಟೆಂಟ್ಸ್, ಕಾಸ್ಪ್ ಅಕೌಂಟ್ಸ್ ಗೊತ್ತಿರತಕ್ಕ ಒಬ್ಬರನ್ನು ನೇಮಿಸಿಕೊಂಡು ಕೆಲಸ ಮಾಡಿ ಆಗ ನಿಮ್ಮ ಉದ್ದೇಶ ಸಫಲವಾಗುತ್ತದೆ. ಪಬ್ಲಿಕ್ ಅಂಡರ್‌ಟೇಕಿಂಗ್ ಕಮಿಟಿ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದಾಗ, ಕೂಡಲೇ ನೇಮಕ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದರು. ಕೂಡಲೇ ಚಾರ್ಜರ್ಸ್ ಅಕೌಂಟೆಂಟನ್ನು ನೇಮಕ ಮಾಡಿದರೆ, ಆಗಿರತಕ್ಕ ಅವ್ಯವಹಾರಗಳಿಗೆ ಮತ್ತು ನಡೆಯತಕ್ಕ ಅವ್ಯವಹಾರಗಳಿಗೆ ಕಡಿವಾಣ ಬೀಳುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವ ಮಾತನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ.

ಇನ್ನು ಮೋಟಾರ್ ವೆಹಿಕಲ್ಸ್ ಡಿಪಾರ್ಟ್‌ಮೆಂಟಿನ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳುವುದಾದರೆ, ಇದರಲ್ಲೂ ಕೂಡ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪಾತ್ರ ಇಲ್ಲ. ಇದರಲ್ಲಿ ಆಕ್ಷೇಪಣೆ ಇದೆ, ಇಲ್ಲಿ ಡ್ರೈವಿಂಗ್ ಲೈಸೆನ್ಸ್‌ಗಳನ್ನು ಪಡೆಯತಕ್ಕವರು ಜನಗಳನ್ನು ಅಪಘಾತಗಳಿಂದ ಸಾಯಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಒಬ್ಬ ಡ್ರೈವರ್ ಒಬ್ಬನನ್ನು ಅಪಘಾತದಿಂದ ಸಾಯಿಸಿದರೆ ಅಂತಹವನು ಬೇರೆ ಕಡೆ ಕೆಲಸ ಪಡೆಯಬಹುದು. ಡ್ರೈವರ್‌ಗೆ ಕೆಲಸ ಹೋಗುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವ ಭಯ ಇದ್ದರೆ ತಾನೇ. ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಅಪಘಾತದಿಂದ ಒಬ್ಬರನ್ನು ಸಾಯಿಸಿದರೆ ಅಂತಹವರಿಗೆ ಪ್ರಮೋಷನ್ ಮತ್ತು ಕೆಲಸ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ ಇದು ನಮ್ಮ ದುರ್ದೈವ. ಅಪಘಾತ ಮಾಡತಕ್ಕವರನ್ನು ಕೆಲಸದಿಂದ ತೆಗೆದುಹಾಕಿ, ಬೇರೆಯವರು ಬಂದೇ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಲೈಸೆನ್ಸ್ ಕೊಡಬೇಕಾದರೂ ಕೂಡ ಡ್ರೈವಿಂಗ್ ಟೆಸ್ಟ್ ರಿಫೋರ್ಸ್ ಇಡಬೇಕು. ನಾವು ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳುತ್ತೇವೆ, ಅವರು ಓದುತ್ತಾರೆ ಪ್ರಿಂಟ್ ಆಗುತ್ತದೆ. ಅಷ್ಟೇ ವಿನಹ ಕಾರ್ಯಗತ ಮಾತ್ರ ಬಂದೂ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಇವತ್ತು ನನ್ನ ಹತ್ತಿರ ಒಬ್ಬ ಯುವಕ ಬಂದಿದ್ದ ಸ್ವಾಮಿ ೫೦೦ ರೂಪಾಯಿ ಕೊಟ್ಟರೆ ಡ್ರೈವಿಂಗ್ ಲೈಸೆನ್ಸ್ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ, ನನ್ನ ಹತ್ತಿರ ೩೦೦ ರೂಪಾಯಿ ಇದೆ, ತಾವು ಇನ್ನೂರು (೨೦೦) ರೂಪಾಯಿ ಕೊಡಿ, ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಒಂದು ಮಾತು ಹೇಳಿ ಎಂದು ಕೇಳಿದ. ಈ ತರಹ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಕೆಲವು ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು ಇವೆ. ಡ್ರೈವಿಂಗ್ ಲೈಸೆನ್ಸ್‌ಗಳನ್ನು ಕೊಡತಕ್ಕ ರೀತಿ ಈ ಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ಬಂದಿದೆ. ಕಂಡಕ್ಟರ್ ಲೈಸೆನ್ಸ್ ಮಾಡಿಸಬೇಕಾದರೂ ಇದೇ ರೀತಿ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಫಸ್ಟ್ ಎಯಿಡ್ ಮಾಡಿಸಲಿಕ್ಕೆ ೧೦೦ ರೂ. ಕೊಟ್ಟರೆ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಜಾಗಕ್ಕೆ ಲೈಸೆನ್ಸ್ ತಂದು ಕೊಡುತ್ತಾರೆಂತೆ.

ಶ್ರೀ ಎಂ. ಎಂ. ಜೆ. ಸದ್ಯೋಜಾತ.—ಮಾನ್ಯ ಸದಸ್ಯರು ಯಾರು ಹಣ ಕೇಳಿದರು ಎಂದು ನನಗೆ ತಿಳಿಸಿದರೆ...

ಶ್ರೀ ಟಿ. ಬಿ. ಜಯಚಂದ್ರ.—ನನ್ನ ಒಂದು ಸಲಹೆ ಏನೆಂದರೆ, ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡತಕ್ಕ ಅಧಿಕಾರಿಗಳೇನಿದ್ದಾರೆ, ಅವರು ಸರಿಯಾಗಿ ಕೆಲಸ ನಿರ್ವಹಿಸಬೇಕು. ನಾನು ಒಮ್ಮೆ ಮೈಸೂರಿನಿಂದ ಕೃಷ್ಣರಾಜ ನಗರಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕಾಗಿತ್ತು, (ಎಂ. ಸಿ. ಬಸಪ್ಪ) ಅದು ಮಾನ್ಯ ಛೇರ್ಮನ್‌ರವರ ಜಿಲ್ಲೆ. ನನ್ನ ಜೊತೆಗೆ ನನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತರು ಇದ್ದರು, ೭ ಗಂಟೆಗೆ ಹೊರಡಬೇಕಾಗಿದ್ದ ಬಸ್ ೯-೩೦ ಯಾದರೂ ಹೊರಡಲಿಲ್ಲ. ನಾವು ೩-೪ ಜನ ಶಾಸಕರು ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರತಕ್ಕ ಅಸಿಸ್ಟೆಂಟ್ ಟ್ರಾಫಿಕ್ ಇನ್‌ಸ್ಪೆಕ್ಟರ್‌ರವರನ್ನು ಬಸ್ಸು ಏತಕ್ಕೆ ಇನ್ನು ಹೊರಡಲಿಲ್ಲವೆಂದು ಕೇಳಿದರೆ, ಆತ ಏನು ಹೇಳಬೇಕು ? ಡ್ರೈವರ್ ಕಂಡಕ್ಟರ್ ಯಾವ ಹೊಟೆಲಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದಾರೋ ನೀವೇ ಹೋಗಿ ನೋಡಿಕೊಂಡು ಬನ್ನಿ ಎಂದು ಉತ್ತರ ಕೊಟ್ಟ. ಈ ಬಗ್ಗೆ ಡೆಪ್ಯುಟಿ ಜನರಲ್ ಮ್ಯಾನೇಜರ್‌ರವರಿಗೆ ಅರ್ಜಿ ಬರೆದೋ, ಅವರು ವಮ್ಮನ್ನು ಕರೆದರೂ ನಾವು ವಿಚಾರಣೆಗೆ ಹೋದಾಗ ಅವರು ಪತ್ತೇನೆ ಇಲ್ಲ. ಒಬ್ಬ ಅಸಿಸ್ಟೆಂಟ್ ಟ್ರಾಫಿಕ್ ಇನ್‌ಸ್ಪೆಕ್ಟರ್ ಮೇಲೆ, ಆತ ಶಾಸಕರ ಬಗ್ಗೆ ವರ್ತಿಸಿದ ರೀತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಕ್ರಮ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಆಗಿಲ್ಲ. ಆ ಅಸಿಸ್ಟೆಂಟ್ ಟ್ರಾಫಿಕ್ ಇನ್‌ಸ್ಪೆಕ್ಟರ್ ಇವತ್ತು ನಮ್ಮ ಮೇಲೆಯೇ ಪಾಂಪ್‌ಲೇಟ್‌ಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ ನಮ್ಮನ್ನೆ ಎದುರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ ಈ ಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ಬಂದಿದೆ. ಇನ್ನು ಇಳಿಯುವುದಾದರೆ, ಇನ್ನು ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಕಂಟ್ರೋಲ್ ನೌಕರರ ಮೇಲೆ ಯಾವರೀತಿ ಇದೆಯೋ ಅರ್ಥವಾಗುವುದಿಲ್ಲ ನೀವು ಐ.ಪಿ.ಎಸ್., ಐ.ಎ.ಎಸ್. ಅಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ನೇಮಕ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಆಡಳಿತ ನಡೆಸುತ್ತೇವೆಂದರೆ ಅದು ಖಂಡಿತ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ನಾನು ಐ.ಎ.ಎಸ್., ಐ.ಪಿ.ಎಸ್., ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವೈಯಕ್ತಿಕವಾಗಿ ಟೀಕೆಯನ್ನು ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ, ಅವರಿಗೆ ಏನು ಗೊತ್ತಿದೆ? ಅವರಿಗೆ ಅಧಿಕಾರ ಇದೆ, ಕಾಗದದ ಮೇಲೆ.

ಸ್ವಾಮಿ, ಈ ಕೆ.ಎಸ್.ಆರ್.ಟಿ.ಸಿ.ಯಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೆಯವರು ಕೆಲಸ ಮಾಡುವುದು ಬಹಳ ಕಷ್ಟ. ಅಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವವರಿಗೆ ಖಿದೀಮರ ಕೆಲಸ ಗೊತ್ತಿರಬೇಕು. ಅಂಥಾ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಏನು ಇದ್ದಾರೆ ಅವರ ಮೇಲೆ ಒಂದು ಕಡಿವಾಣ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಅಲ್ಲಿ ಅಡ್ಮಿನಿಸ್ಟ್ರೇಷನ್ ಏನು ಇದೆ ಅದರ ಮೇಲೆ ಒಂದು

ಹತ್ತೊಂಟಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಸರಿಯಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದರೆ ಮಾತ್ರ ಇದರಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಜನ ಪಡೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಸಕಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ ಇಲ್ಲದೇ ಹೋದರೆ ಬಹಳ ಕಷ್ಟ.

ಸ್ವಾಮಿ, ಇನ್ನೊಂದು ವಿಚಾರ ಏನೆಂದರೆ ಮದ್ರಾಸ್ ಸ್ಟೇಟಿನಲ್ಲಿ ನಾವು ಹೋದಾಗ ನೋಡಿದ್ದೇವೆ. ಅಲ್ಲಿ ಇದು ಹೇಗೆ ಎಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ ಅನ್ನುವುದನ್ನು ನೋಡಿದ್ದೇವೆ. ಆದರೆ ಇಲ್ಲಿ ಬಂದು ನೋಡಿದಾಗ ಈ ಬಸ್ಸುಗಳ ಒಂದು ವೈಖರಿ ನೋಡಿದಾಗ ನಮಗೆ ಬಹಳ ಬೇಜಾರಾಗುತ್ತದೆ. ಮಾನ್ಯ ಮಂತ್ರಿಗಳಾದ ಶ್ರೀ ಸದ್ಯೋಜಿತ ಅವರನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಸಮಾಧಾನವಾಗುತ್ತದೆ, ಆದರೆ ಈ ಇಲಾಖೆಯನ್ನು ನೆನಿಸಿಕೊಂಡಾಗ ಬಹಳ ಬೇಜಾರಾಗುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಗ್ರಾಮಾಂತರ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಈ ಪ್ರೈವೇಟ್ ಆಪರೇಟರ್ಸ್ ಬಸ್ಸನ್ನು ಒಡಿಸುವುದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಈ ಕಾಂಟ್ರಾಕ್ಟ್ ಕ್ಯಾರಿಯೇಜರ್ಸ್ ನೋಡಿದರೆ, ಇಲ್ಲಿ ಅವರು ನಮ್ಮ ಬಸ್ಸಿಗೆ ಏನು ಕಾಂಪಿಟಿಷನ್ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ಅನ್ನುವುದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಆ ಬಸ್ಸುಗಳು ಬಹಳ ಚೆನ್ನಾಗಿರುವುದೂ ಅಲ್ಲದೆ ಲಕ್ಷಾಂತರ ಕೋಟ್ಯಂತರ ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಇದರಿಂದ ಅವರು ಸಂಪಾದನೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇದು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಗೊತ್ತಿರುವ ವಿಚಾರ. ಹೀಗಿರುವಾಗ ನಮ್ಮ ಈ ಕೆ.ಎಸ್.ಆರ್.ಟಿ.ಸಿ.ಯಲ್ಲಿ ಸಜ್ಜವಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಏನು? ಈಗ ಎರಡು ವರ್ಷದ ಹಿಂದೆ ಮಾನ್ಯ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಆನ್ ದಿ ಫ್ಲೋರ್ ಆಫ್ ದಿ ಹೌಸ್ ಇದನ್ನು ಡೀನ್ಯಾಷನಲ್ಯಿಸ್ ಮಾಡುತ್ತೇವೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದರು. ಇನ್ನೂ ಮಾಡಿಲ್ಲ. ಕೂಡಲೇ ಇದನ್ನು ಡೀನ್ಯಾಷನಲ್ಯಿಸೇಷನ್ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಎಂದು ನಾನು ಕಳಕಳಿಯಿಂದ ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ.

(MR. SPEAKER in the Chair)

ಇನ್ನೊಂದು ವಿಚಾರವನ್ನು ತಮ್ಮ ಗಮನಕ್ಕೆ ತರಬಯಸುತ್ತೇನೆ. ಅದೇನೆಂದರೆ ನನ್ನ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಬಗ್ಗೆ ಒಂದು ವಿಚಾರ ಹೇಳಿ ನನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಮುಗಿಸುತ್ತೇನೆ. ನನ್ನ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಬಗ್ಗೆ ಬಸ್ಸುಗಳನ್ನು ಒಡಿಸುವ ಬಗ್ಗೆ ಒಂದು ಕೋರಿಕೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟೆ. ತುಮಕೂರಿನಿಂದ ಹುಲಿಯಾರ್ಗೆ ಹೋಗತಕ್ಕಂಥಾ ಬಸ್ ಏನು ಇದೆ ಅದನ್ನು ಸಿರಾ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಎಕ್ಸ್‌ಟೆಂಡ್ ಮಾಡಬೇಕು ಅಂತ ಒಂದು ಅರ್ಜಿಯನ್ನು ಇಲಾಖೆಯವರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟೆ. ಅವರಲ್ಲಿ ಹೋಗಿಯೂ ಕೇಳಿದ್ದೇನೆ. ಕಾಗದವನ್ನೂ ಬರೆದಿದ್ದೇನೆ. ಆ ಕೆಲಸ ಇನ್ನೂ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿಲ್ಲ. ಈ ಒಂದು ಕೆಲಸವನ್ನಾದರೂ ಕೂಡ ತಾವು ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟರೆ ತಮಗೆ ಚಿರಸುಖವಾಗಿದ್ದೇನೆ ಎಂದು ಹೇಳಬಯಸುತ್ತೇನೆ.

ಇನ್ನು ನಮ್ಮ ಈ ಕಾರ್ಪೊರೇಷನ್ ಎಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ನಡೆಯುತ್ತಾ ಇದೆ ಅನ್ನುವುದರ ಬಗ್ಗೆ ತಮ್ಮ ಗಮನಕ್ಕೆ ಒಂದು ವಿಷಯವನ್ನು ತರಬಯಸುತ್ತೇನೆ. ಇಲ್ಲಿಂದ ಒಬ್ಬ ಅಧಿಕಾರಿಯನ್ನು ಹೈದ್ರಾಬಾದ್‌ಗೆ ಡೆಪ್ಯೂಟೇಷನ್ ಮೇಲೆ ಕಳುಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವನು ಇಲ್ಲಿ ರಿಲೀವ್ ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡು ಅಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಸೇರಿದ್ದಾನೆ. ಆದರೂ ಕೂಡ ಅವನು ವಾರಕ್ಕೊಂದು ಸಾರಿ ಹೈದ್ರಾಬಾದ್‌ನಿಂದ ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಪ್ಲೇಟ್‌ನಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತಾನೆ.

ಅಧ್ಯಕ್ಷರು.—ತಮಗೆ ಭಾಷಣವನ್ನು ಮಾಡಲು ೧೫ ನಿಮಿಷಗಳ ಕಾಲ ಅವಕಾಶ ಕೊಟ್ಟಿತ್ತು. ಈಗಾಗಲೇ ೨೫ ನಿಮಿಷಗಳವರೆಗೆ ತಾವು ಮಾತನಾಡಿದ್ದೀರಿ. ಇನ್ನೂ ಕೆಲವರು ಮಾತನಾಡಬೇಕು. ಬೇಗನೆ ಮುಗಿಸಿ.

ಶ್ರೀ ಟಿ. ಬಿ. ಜಯಚಂದ್ರ.—ಈ ಒಂದು ಮಾತನ್ನು ಹೇಳಬಿಟ್ಟು ನನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಮುಗಿಸುತ್ತೇನೆ. ಸ್ವಾಮಿ: ನಾನು ಮೊದಲೇ ಹೇಳಿದ ಹಾಗೆ ಒಂದು ಸಾರಿ ಆ ಅಧಿಕಾರಿಯನ್ನು ಇಲ್ಲಿಂದ ರಿಲೀವ್ ಮಾಡಿ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಡೆಪ್ಯೂಟೇಷನ್ ಕಳುಹಿಸಿದ ಮೇಲೆ ವಾರಕ್ಕೊಂದುಸಾರಿ ಪ್ಲೇಟ್‌ನಲ್ಲಿ ವಿತಕ್ಕೆ ಬರಬೇಕು ಸ್ವಾಮಿ, ಅದಕ್ಕೆ ಸಾವಿರಾರು ಖರ್ಚಾಗುತ್ತದೆಯಲ್ಲೂ ಆ ದುಡ್ಡು ಕೊಡುವವರು ಯಾರು ಸ್ವಾಮಿ? ಅಲ್ಲಿಗೆ ಡೆಪ್ಯೂಟೇಷನ್‌ಗೆ ಟ್ರೈನಿಂಗ್‌ಗೆ ಕಳುಹಿಸಿದ ಮೇಲೆ ವಾರಕ್ಕೊಂದು ಸಾರಿ ಪ್ಲೇಟ್‌ನಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತಾರಲ್ಲಾ ಇದಕ್ಕೆ ದುಡ್ಡು ಕೊಡುವವರು ಯಾರು ಸ್ವಾಮಿ? ಈ ಬಗ್ಗೆ ಖರ್ಚಾಗತಕ್ಕಂಥಾ ದುಡ್ಡನ್ನು ಅವರಿಂದ ಏನಾದರೂ ವಾಪಸ್ಸು ಪಡೆಯುತ್ತೀರಾ? ಇದು ಏನಾದರೂ ತಮ್ಮ ಗಮನಕ್ಕೆ ಬಂದಿದೆಯೇ?

ಅಧ್ಯಕ್ಷರು.—ತಾವು ಬೇಗನೆ ಮುಗಿಸಲಿಲ್ಲ.

ಶ್ರೀ ಟಿ. ಬಿ. ಜಯಚಂದ್ರ.—ಇನ್ನು ಮೋಟಾರ್ ವೆಹಿಕಲ್ಸ್ ಡಿಪಾರ್ಟ್‌ಮೆಂಟ್ ಬಗ್ಗೆ ಒಂದೇ ಒಂದು ವಿಷಯವನ್ನು ಹೇಳಿ ನನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಮುಗಿಸುತ್ತೇನೆ. ನಾನು ಮೊದಲೆ ಹೇಳಿದ ಹಾಗೆ ಈ ಬಗ್ಗೆ ಏನೇನು ಲೋಪದೋಷಗಳು ಇವೆ ಅದನ್ನು ಕಂಡು ಹಿಡಿದು ಸರಿಯಾಗಿ ಒಂದು ಕಂಟ್ರೋಲ್ ಮಾಡದೆ ಹೋದರೆ ಈ ಇಲಾಖೆಯನ್ನು ನಡೆಸುವುದು ಕಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಅದುದರಿಂದ ತಾವು ಈ ಬಗ್ಗೆ ಸೂಕ್ತ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕು ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಕೇಳತಕ್ಕಂಥಾದ್ದಕ್ಕಾಗಲಿ, ಸಲಹೆ ಕೊಡತಕ್ಕಂಥಾದ್ದಕ್ಕಾಗಲಿ, ಭಾಷಣ ಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಲಿ ಅದಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾದ ಅವಕಾಶ ಇಲ್ಲದೇ ಹೋದರೆ ಬಹಳ ಕಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ದಿಶೆಯಲ್ಲಿ ತಾವು ನನಗೆ ಮಾತನಾಡುವುದಕ್ಕೆ ೧೫ ನಿಮಿಷಗಳ ಕಾಲ ಅವಕಾಶ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ನಾನು ೨೫ ನಿಮಿಷಗಳು ಕಾಲ ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಕ್ಕಾಗಿ, ಈ ಬಗ್ಗೆ ತಾವು ನನಗೆ ಅವಕಾಶ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ತಮ್ಮನ್ನು ಅಭಿನಂದಿಸಿ, ಹಾಗೂ ಇದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ಕೊಟ್ಟಂಥಾ ಎಲ್ಲ ಸದಸ್ಯರಿಗೂ ವಂದಿಸಿ ಹಾಗೂ ಈ ಬೇಡಿಕೆಯನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸಿ ನನ್ನ ಎರಡು ಮಾತುಗಳನ್ನು ಮುಗಿಸುತ್ತೇನೆ.

† ಶ್ರೀ ಪಿಪಿ ಅಹಮದ್ (ತುಮಕೂರು).—ಮಾನ್ಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರೇ, ನಮ್ಮ ಸಾರಿಗೆ ಮಂತ್ರಿಗಳು ತಮ್ಮ ಬೇಡಿಕೆಯನ್ನು ಈ ಸದನದಲ್ಲಿ ಏನು ಮಂಡಿಸಿದ್ದಾರೆ ಅದನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸುತ್ತಾ ಹಾಗೂ ಅವರಿಗೆ ಅಭಿನಂದನೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಾ ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ಒಂದೆರಡು ಸಲಹೆಗಳನ್ನು ಕೊಡುವುದಕ್ಕೆ ಇಷ್ಟಪಡುತ್ತೇನೆ. ಈ ಒಂದು ರಸ್ತೆ ಸಾರಿಗೆ ಇಲಾಖೆಗೆ ತಾವು ೬.೧೪ ಕೋಟಿ ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಈ ಬಡ್ಡಿಯಲ್ಲಿ ತೋರಿಸಿದ್ದೀರಿ. ಈ ಇಲಾಖೆಗೆ ಇನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಪ್ರಾವಿಷನ್ ಮಾಡಿದ್ದರೆ ಬಹಳ ಸೂಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ನನಗೆ ಅನಿಸುತ್ತದೆ. ಏತಕ್ಕಿಂದರೆ ನಮ್ಮ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ೧೯ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ೩,೯೬ ೧೬೨ ವಾಹನಗಳು ಏನು ಇವೆ ಅವು ಎಷ್ಟರಮಟ್ಟಿಗೆ ಬಳಕೆಗೆ ಬರುತ್ತಾ ಇದೆ ಹಾಗೂ ಅದು ಎಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಪ್ರಯೋಜನವಾಗುತ್ತಾ ಇವೆ ಅನ್ನುವುದನ್ನು ನಾವೆಲ್ಲಾ ನೋಡಿದೇವೆ. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಇದಕ್ಕೆ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಾವಿಷನ್ ಮಾಡಿದರೆ ಚೆನ್ನಾಗಿತ್ತು ಎಂದು ನನಗೆ ಅನಿಸುತ್ತದೆ. ನ್ಯಾಷನಲ್ ಹೈವೇಸ್ ಮತ್ತು ಸ್ಟೇಟ್ ಹೈವೇಸ್‌ನಲ್ಲಿ ಬಹಳಷ್ಟು ವಾಹನಗಳು ಏನು ಓಡಾಡುತ್ತಾ ಇವೆ. ಈ ಬಗ್ಗೆ ಒಂದು ಉದಾಹರಣೆ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ನಾನು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಪ್ರತಿದಿವಸವೂ ತುಮಕೂರಿನಿಂದ ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ನಾನು ತಿರುಗಾಡುತ್ತಾ ಇರುವುದರಿಂದ ತಮ್ಮ ಗಮನಕ್ಕೆ ಒಂದು ವಿಷಯವನ್ನು ತರಬಯಸುತ್ತೇನೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಬೆಂಗಳೂರು ತುಮಕೂರು ರೋಡ್ ಏನು ಇದೆ ಈ ರೋಡ್‌ನಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ವಾಹನಗಳು ಓಡಾಡುತ್ತಿವೆ. ಉಳಿದ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಿಗಿಂತ ಈ ರೋಡ್‌ನಲ್ಲಿ ವಾಹನಗಳ ಓಡಾಟದ ಸಂಖ್ಯೆ ಹೆಚ್ಚು. ಬಸ್‌ಗಳ ಓಡಾಟ, ಲಾರಿಗಳ ಓಡಾಟ ಬಹಳ ಜಾಸ್ತಿ. ಪ್ರತಿದಿವಸವೂ ಈ ರೋಡ್‌ನಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ೪-೫ ಅಕ್ಸಿಡೆಂಟ್ ಆಗುತ್ತಾ ಇರುತ್ತದೆ. ಇದು ಸರ್ಕಾರದ ಗಮನಕ್ಕೆ ಬಂದಿದೆಯೇ? ಈ ಅಪಘಾತವನ್ನು ತಪ್ಪಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಸರ್ಕಾರದವರು ಹತ್ತಿರ ಏನಾದರೂ ಒಂದು ಪ್ರಾಪರ್ ಪ್ಲಾನ್ ದೆಯೇ? ಹಾಗೇನಾದರೂ ಒಂದು ಸರಿಯಾದ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡಿದ್ದರೆ ಬಹಳ ಸೂಕ್ತ. ಈ ರೀತಿ ಅಕ್ಸಿಡೆಂಟ್ ಆಗುವುದು ಡ್ರೈವರ್ ಫಾಲ್ಟ್ಸ್ ಅಥವಾ ಇನ್ನಾವುದೋ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಅಥವಾ ರೋಡ್ ರೂಲ್ಸ್ ಮತ್ತು ರೋಡ್ ಬೋರ್ಡ್ ಸೈನ್‌ನಿಂದಲೋ ಅಥವಾ ರೇಡಿಯಮ್, ಬೋರ್ಡ್‌ನಿಂದಲೋ ಯಾವುದರಿಂದ ಅಪಘಾತವಾಗುತ್ತದೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಈ ಬಗ್ಗೆ ಆ ಡ್ರೈವರ್‌ಗಳಿಗೆ ಒಂದು ಟ್ರೈನಿಂಗ್ ಕೊಟ್ಟು ಅಥವಾ ಈ ಬಗ್ಗೆ ಸರಿಯಾದ ಒಂದು ಪ್ರಾಪರ್ ಪ್ಲಾನ್ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದರೆ ಈ ಅಕ್ಸಿಡೆಂಟ್ ಅನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯ ಇದೆ. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ಹೆಚ್ಚು ಅಕ್ಸಿಡೆಂಟ್ ಆಗುವುದಕ್ಕೆ ಮತ್ತೊಂದು ಕಾರಣ ಏನೆಂದರೆ ರೋಡ್‌ನಲ್ಲಿ ಬರತಕ್ಕಂಥ ಲಾರಿಗಳು ಇತರೇ ವಾಹನಗಳು ಏನು ಇವೆ ಅವಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ೯ ಟನ್ ನವರೆಗೆ ಲೋಡ್ ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದರು ಈಗ ೧೬-೨೦ ಟನ್‌ನವರೆಗೆ ಲೋಡ್ ಹಾಕುತ್ತಾರೆ. ಜಾಸ್ತಿ ಲೋಡ್ ಇರುವುದರಿಂದಲೂ ಕೂಡ ಜಾಸ್ತಿ ಅಕ್ಸಿಡೆಂಟ್ ಆಗುತ್ತದೆ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಇನ್ನೊಂದು ಕಾರಣ ಏನೆಂದರೆ ಈ ಲಾರಿ ಡ್ರೈವರ್‌ಗಳು ರಾತ್ರಿ ೧೨ ಗಂಟೆಯಿಂದ ಬೆಳಿಗಿನ ಜಾವ ೪ ಗಂಟೆಯವರೆಗೆ ರಸ್ತೆ ಇಲ್ಲದೇ ಓಡಿಸುವುದರಿಂದಲೂ ಕೂಡ ಅಕ್ಸಿಡೆಂಟ್ ಆಗುವುದು ಜಾಸ್ತಿ. ಅವರಿಗೆ ೨-೩ ಗಂಟೆಗಳ ಕಾಲ ಸ್ಲಾಪ್ ರಸ್ತೆ ಕೊಟ್ಟು ಈ ಅಕ್ಸಿಡೆಂಟ್ ಅನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಹಾಗೂ ಅದಷ್ಟು ಮಟ್ಟಿಗೆ ತಪ್ಪಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಹೇಳಬಯಸುತ್ತೇನೆ.

ಇನ್ನು ಬಸ್‌ಸ್ಟಾಂಡ್ ಬಗ್ಗೆ ಮೊದಲೇ ಮಾನ್ಯ ಸದಸ್ಯರಾದ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಮಳ್ಳೂರು ಆನಂದ ರಾಯರು ಬಳ್ಳಿಯ ಸಲಹೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ನಾನು ಹೆಚ್ಚು ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ. ಬಸ್‌ಸ್ಟಾಂಡಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕಾಂಟರನ್ನು ಒಪನ್ ಮಾಡಿದರೆ ಅವರು ಹೇಳಿದ ಹಾಗೆ ಮಾಲ್ ಪ್ರಾಕ್ಟೀಸ್ ಇವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ತಪ್ಪಿಸಬಹುದು. ಇದಲ್ಲದೇ ಈ ಬಸ್‌ಸ್ಟಾಂಡ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಲಾಂಚ್ ಸೌಕರ್ಯ ಮತ್ತು ಕುಡಿಯುವ ನೀರಿನ ಸೌಲಭ್ಯ ಇವುಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟರೆ ಜನಗಳಿಗೆ ಬಹಳ ಅನುಕೂಲವಾಗುತ್ತದೆ. ಇನ್ನು ನಮ್ಮ ತುಮಕೂರಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಹೊಸ ಬಸ್‌ಸ್ಟಾಂಡ್ ಅನ್ನು ಸ್ಥಾಪನೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಆರಂಭ ಮಾಡಿದ್ದೀರಿ. ನಮ್ಮ ತುಮಕೂರು ಗೇಟ್ ವೇ ಆಫ್ ಕರ್ನಾಟಕ ಇದ್ದ ಹಾಗೆ ಹೆಗ್ಗಂದರ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಪ್ರತಿದಿವಸವೂ ಕೂಡ ನಮ್ಮ ಊರಿನ ಮುಖಾಂತರ ೩೦ ಚಿಲ್ಲರೆ ಬಸ್ಸುಗಳು ಓಡಾಡುತ್ತವೆ. ಹೀಗಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಅಲ್ಲಿ ಯಾವ ವಿಧವಾದಂಥ ಸೌಲಭ್ಯವೂ ಇಲ್ಲ. ಮಾನ್ಯ ಮಂತ್ರಿಗಳನ್ನು ಈ ಬಗ್ಗೆ ಎಷ್ಟೋ ಸಾರಿ ಅರಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದೇವೆ. ಇನ್ನೂ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿಲ್ಲ. ಈ ಬಡ್ಡಿಗೆ ಸಲ್ಲಾ ಇಲ್ಲ. ಅದನ್ನು ಮಾಡುವುದೇಬೇಕು. ಏಕೆಂದರೆ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ೨-೩ ಜಿಲ್ಲೆ ಬಿಟ್ಟರೆ ಬಾಕಿ ಎಲ್ಲಾ ಬಸ್ಸುಗಳೂ ಕೂಡ ನಮ್ಮ ತುಮಕೂರಿನಿಂದಲೇ ಪಾಸ್ ಆಗಿ ಹೋಗಬೇಕು. ಅದುದರಿಂದ ನಮ್ಮ ಬಸ್‌ಸ್ಟಾಂಡಿಗೆ ಎಲ್ಲ ವಿಧವಾದ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟರೆ ಅಲ್ಲಿನ ಜನಗಳಿಗೆ ಬಹಳ ಅನುಕೂಲವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಹೇಳಬಯಸುತ್ತೇನೆ.

ಇನ್ನು ಕಾಂಟ್ರಕ್ಟ್ ಕ್ಯಾರಿಯೇಜಸ್ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ನೈಟ್ ಸರ್ವಿಸಸ್ ಬಸ್ಸುಗಳು ಬೆಂಗಳೂರಿನಿಂದ ಹೊರಡತಕ್ಕಂಥಾ ಬಸ್ಸುಗಳು ಮಂಗಳೂರು ಬೇಗಾಂ ಇನ್ನು ಇತರರ ಮುಖ್ಯ ಪಟ್ಟಣಗಳಿಗೆ, ಹೋಗುವಂಥಾ ಬಸ್ಸುಗಳು. ಸುಮಾರು ೪೦೦-೫೦೦ ಅಷ್ಟು ಫ್ಲೀಟಿಂಗ್‌ಗಳು ಏನು ಇವೆ ಅವುಗಳು ನಮ್ಮ ತುಮಕೂರು ಮಾರ್ಗವಾಗಿಯೇ ಹೋಗುತ್ತವೆ. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ಕೂಡ ನೈಟ್ ಸರ್ವಿಸ್ ನಲ್ಲಿ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡುವವರು ತಮ್ಮ ಊರನ್ನು ತಲುಪುವವರೆಗೆ ಒಂದು ತರಹ ಭಯ ಇರುತ್ತದೆ. ಏತಕ್ಕೇಂದರೆ ತಮ್ಮ ಊರನ್ನು ತಲುಪುವವರೆಗೆ ಈ ಡ್ರೈವರ್ಸ್ ಏನೂ ಆಕ್ಸಿಡೆಂಟ್ ಇಲ್ಲದೇ ಸರಿಯಾಗಿ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಾನೋ ಇಲ್ಲವೋ ಅನ್ನುವ ಭಯ ಇರುತ್ತದೆ. ಇನ್ನೊಂದು ಕಡೆ ಈ ಬಸ್ಸಿನ ಮಾಲೀಕರಿಗೂ ಒಂದು ತರಹ ಭಯ ಇರುತ್ತದೆ. ಈ ತರಹ ನಾನಾ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ಈ ಕಾಂಟ್ರಕ್ಟ್ ಕ್ಯಾರಿಯೇಜ್‌ಗಳನ್ನು ರೆಗ್ಯುಲರೈಸ್ ಮಾಡಿ ನಾವೇ ಓಡಿಸುವುದಾದರೆ ಸಮಗ್ರ ಕೂಡ ಬಹಳ ಪ್ರಯೋಜನವಾಗುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಇದರಲ್ಲಿ ಆಗತಕ್ಕಂಥಾ ಮಾಲ್ ಪ್ರಾಕ್ಟೀಸ್ ಅನ್ನೂ ಕೂಡ ತಪ್ಪಿಸಬಹುದು. ತಮಗೆ ಉದಾಹರಣೆ ಹೇಳಬೇಕಾದರೆ ಮೊನ್ನೆ ತಾನೇ ನಾನು ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಿದಾಗ ನಡೆದುದನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ನೆಲಮಂಗಲದ ಹತ್ತಿರ ೪-೫ ಜನ ಕುಡಿದು ಕೊಂಡು ಸರಿಯಾಗಿ ಪಾಪನಗಳನ್ನು ನಡೆಸದೆ ಆಕ್ಸಿಡೆಂಟ್ ಆಗಿದ್ದುದನ್ನು ನೋಡಿದೆವು. ಈ ಕಾರಣದಿಂದ ಈ ಕಾಂಟ್ರಕ್ಟ್ ಕ್ಯಾರಿಯೇಜ್ ಅನ್ನು ರೆಗ್ಯುಲರೈಸ್ ಮಾಡಿದರೆ, ನಾವೇ ತೆಗೆದುಕೊಂಡರೆ ಬಹಳ ಅನುಕೂಲವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಇದೇ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನೂ ಇಲ್ಲಿರತಕ್ಕಂಥಾ ನಾನಾ ಸದಸ್ಯರೂ ಕೂಡ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.

ಇನ್ನು ಟ್ರಕ್ಸ್ ವಿಚಾರದ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ೩,೯೬,೦೦೦ ಟ್ರಕ್ಸ್ ಇವೆ. ಈ ಲೈಸೆನ್ಸ್ ಸಿಸ್ಟಂ ಬಗ್ಗೆ ನಮ್ಮ ಈ ಅಸೆಂಬ್ಲಿಯಲ್ಲಿ ರಿಪೋರ್ಟ್‌ನಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಬಗ್ಗೆ ನಾನು ಹೇಳುವುದೇನೆಂದರೆ ಸಿಟಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಡಿಸ್ಟ್ರಿಕ್ಟ್ ಹೆಡ್ ಕ್ವಾರ್ಟರ್ಸ್‌ನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಡ್ರೈವಿಂಗ್ ಇನ್‌ಸ್ಟಿಟ್ಯೂಟ್ ಮತ್ತು ಕೋಚಿಂಗ್ ಕ್ಲಾಸ್ಸ್ ಮಾಡಿದರೆ. ಈ ಬಗ್ಗೆ ಒಂದು ಡ್ರೈವಿಂಗ್ ಕೋರ್ಸ್‌ಸ್ ಒಪನ್ ಮಾಡಿದರೆ ಅವರಿಗೆ ಫಿಂಗಿಂಗ್ ಕಾಲ ಈ ಬಗ್ಗೆ ಸರಿಯಾದ ಟ್ರೈನಿಂಗ್ ಕೊಡುವುದಾದರೆ ಆವಾಗ ಬಳ್ಳಿಯ ಡ್ರೈವರ್ ಅನ್ನು ಪಡೆಯಬಹುದು. ಆ ಬಗ್ಗೆ ಈ ರಿಪೋರ್ಟ್‌ನಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟ ಹಾಗೆ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ. ಯಾವ ಜಿಲ್ಲೆ ಈ ಒಂದು ಡ್ರೈವಿಂಗ್ ಕ್ಲಾಸ್ಸ್ ಅನ್ನು ಮಾಡುತ್ತೇವೆ ಅನ್ನುವುದನ್ನೂ ಕೊಟ್ಟಿಲ್ಲ. ಈ ಬಗ್ಗೆ ತಾವು ಸರಿಯಾದ ಒಂದು ಯೋಜನೆ ಹಾಕಿ ತಕ್ಕ ಕ್ರಮ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ.

ಇನ್ನು ಕೆ.ಎಸ್ ಆರ್.ಟಿ.ಸಿ. ಬಸ್‌ನಲ್ಲಿ ಕಂಡಕ್ಟರ್ಸ್ ಡ್ರೈವರ್ಸ್ ಮತ್ತು ಸೂಪರ್‌ವೈಸರ್ಸ್ ಬಿಡೇವಿಯರ್ ಬಗ್ಗೆ ಈಗಾಗಲೇ ಮಾನ್ಯ ಟಿ.ಬಿ ಜಯಚಂದ್ರರವರು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ನಾನು ಅದನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಬಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಹೇಳಬೇಕಾದರೆ ಪ್ರೈವೇಟ್ ಯಾವರೇತಿಯಾಗಿ ಅವರುಗಳು ಟ್ರೈಬ್ಸ್ ಮಾಡುತ್ತಾರೋ ಅಂತಿಯಾಗಿ ಇಲ್ಲೂ ಮಾಡಬೇಕು. ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ತಾವು ಗಮನ ಕೊಡಬೇಕು. ಇದು ಒಂದು ತರಹ ಕಮರ್ಷಿಯಲ್ ಟ್ರೇಡ್ ಬಿಸಿನೆಸ್ ಇದ್ದ ಹಾಗೆ, ಸರ್ಕಾರಿ ಬಸ್

ಕಂಡಕ್ಟರ್ಸ್, ಡ್ರೈವರ್ಸ್ ಮತ್ತು ಸೂಪರ್‌ವೈಸರ್ಸ್‌ಗಳು ಒಳ್ಳೆಯರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಪ್ರಾಸೆಂಜರ್ಸ್‌ನ್ನು ಟ್ರೇಟ್ ಮಾಡಬೇಕು. ಅಂಥಾ ಒಳ್ಳೆಯವರನ್ನು ಅಪಾಯಿಂಟ್ ಮಾಡಿ ಅವರಿಗೆ ೬ ತಿಂಗಳ ಕಾಲ ಟ್ರೈನಿಂಗ್ ಕೊಟ್ಟರೆ, ಅವರು ಯಾವರೀತಿಯಾಗಿ ಆ ಜನಗಳಲ್ಲಿ ವರ್ತನೆ ಮಾಡಬೇಕು ಎನ್ನುವ ಒಂದು ಕ್ಲಾಸ್ ಮಾಡಿ ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟರೆ ಸೂಕ್ತವಾಗಿರುತ್ತದೆ ಎಂದು ನಾನು ಭಾವಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಇನ್ನು ಕೆ.ಎಸ್.ಆರ್.ಟಿ.ಸಿ. ಬಸ್‌ಗಳ ಕಂಡಿಷನ್ ಅನ್ನು ತಾವು ಬಹಳಮಟ್ಟಿಗೆ ಇಂಪ್ರೂವ್ ಮಾಡಿದ್ದೀರಿ. ಆದರೆ ಇನ್ನೂ ಇಂಪ್ರೂವ್ ಮಾಡುವುದು ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಇದೆ. ಅದಲ್ಲವನ್ನೂ ತಾವು ಮಾಡುತ್ತೀರೆಂದು ನಾವು ನಂಬಿದ್ದೇವೆ. ಈಗ ನಮ್ಮ ತುಮಕೂರು ಡಿಪೋಗೆ ಎಷ್ಟು ಬಸ್‌ಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೀರೋ ಅದು ಸಾಲದಾಗಿದೆ. ನಮ್ಮ ತುಮಕೂರು ಡಿಪೋನಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ೫೦ ಬಸ್‌ಗಳಿಗೆ ಡಿಮಾಂಡ್ ಇದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಯೂಸ್‌ಫುಲ್ ರನ್ನಿಂಗ್ ರೂಟ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ೪೦ ಬಸ್‌ಗಳು ಮಾತ್ರ ಇವೆ. ನಮಗೆ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚು ಬಸ್‌ಗಳು ಬೇಕಾಗುತ್ತವೆ ಅಲ್ಲಿರತಕ್ಕಂಥ ಜನರು ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗ ಬೇಕಾದರೂ ಕೂಡ ಬಸ್‌ನಲ್ಲೇ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ, ಆಸ್ಪತ್ರೆಗೆ ಹೋಗುವವರು ಮತ್ತು ಸ್ಕೂಲ್‌ಗಳಿಗೆ ಹೋಗುವವರು ಬಹಳ ಜಾಸ್ತಿ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಅಗತ್ಯವಾಗಿ ಅಷ್ಟಾದರೂ ಬಸ್‌ಗಳನ್ನು ತಾವು ಒದಗಿಸಿಕೊಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಬಸ್‌ಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಿಕೊಟ್ಟರೆ ನಮ್ಮ ಹಳ್ಳಿಯ ಜನಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಅನುಕೂಲಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿಹಾಗೆ ಆಗುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಪಟ್ಟಣವನ್ನು ತಲುಪಬೇಕಾದರೆ ಸುಮಾರು ೫-೬ ಮೈಲಿಗಳಷ್ಟು ನಡೆದುಕೊಂಡು ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಬಸ್‌ಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಬೇಕೆಂದು ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ನಾನು ಕೇಳಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಇನ್ನು ನಮ್ಮ ಡ್ರೈವರ್‌ಗಳ ಬಗ್ಗೆ ತಾವು ಹೋದಸಾರಿ ಒಂದು ಆಡಳಿತವನ್ನು ಹೊರಡಿಸಿದ್ದೀರಿ. ಡ್ರೈವರುಗಳು ಯಾರೂ ಕುಡಿದು ಡ್ರೈವ್ ಮಾಡಬಾರದು ಎಂದು ಅದರಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದೀರಿ. ತಾವು ಕೇಸಸ್ ಹಾಕಿರುವ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಇರತಕ್ಕಂಥಾದ್ದನ್ನು ನಾನು ಓದಿದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಕುಡಿದು ಡ್ರೈವ್ ಮಾಡಿರುವ ಕೇಸಸ್ ಬಗ್ಗೆ ಒಂದನ್ನೂ ಹಾಕಿಲ್ಲ. ರಾತ್ರಿಯ ಹೊತ್ತು ಡ್ರೈವರ್‌ಗಳು ಕುಡಿದು ಡ್ರೈವ್ ಮಾಡಿದರೆ ಬಹಳಮಟ್ಟಿಗೆ ಅಪಾಯಗಳು ಉಂಟಾಗುತ್ತವೆ. ಇಂತಹ ಕೇಸಸ್‌ಗಳನ್ನು ಬಹಳ ಸೀರಿಯಸ್ ಆಗಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು, ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಇನ್‌ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರ್‌ಗಳು ಚೆಂಕಿಂಗ್ ಮಾಡುವಾಗ ಅವರ ಲೈಸೆನ್ಸ್‌ಗಳನ್ನು ಸೆನ್ಸೆಂಡ್ ಮಾಡುವುದಾದರೆ ಬಹಳ ಉತ್ತಮ ಎಂದು ನಾನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಇದಲ್ಲವನ್ನೂ ಗಮನಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಮಾನ್ಯ ಸಾರಿಗೆ ಮಂತ್ರಿಯವರು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಈ ಸಾರಿಗೆ ಇಲಾಖೆಯನ್ನು ದುರಸ್ತಿ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಇಷ್ಟು ಮಾತನಾಡಲು ಅವಕಾಶ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ಮಾನ್ಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಿಗೆ ವಂದಿಸಿ ನನ್ನ ಎರಡು ಮಾತುಗಳನ್ನು ಮಂಗಿಸುತ್ತೇನೆ.

SRI ABDUL LATHEEF (Kolar).— Sir, I rise to support the demands put before the House by the Hon. Minister for Transport. At the very outset, the Finance Minister in his Budget Speech has stated that

“ To prevent vehicles with All India Tourist permits from masquerading as stage carriages, I propose to withdraw exemption from payment of motor vehicles tax given to these vehicles both for the permit holders of the State and the permit holders from other States with effect from 1st April 1981.”

I would like to know whether these permits were a creation of the Government of Karnataka or the Central Government. If these were the creations of the Central Government, what were the obligations imposed upon the Government of Karnataka? This announcement came on the 18th of March and it came into effect from 1st of

April. A bus, I am told, came from Gnjath on the 2nd or 3rd of April. As this concession was withdrawn, they were put to great difficulties and inconvenience; I do not know what the legal position is. But in these twelve days at least on our part there was a moral obligation to inform all the States because these problems are distributed throughout the Country. And the Central Government, according to my information has allotted certain number of permits to each State and the Government of Karnataka or the Transport Department as it were has only the right to select permit holders. Apart from that it is neither the creation of the Government of Karnataka nor the Government of Karnataka has got any moral right to alter the conditions that are imposed by the Central Government. My information is that these permits are still operating under a Stay order from the Supreme Court. The expected income from this Act was about Rs: 70,00,000 - And that is denied to the State, I do not know whether the Law Department was consulted before and if the Department was consulted, what was their opinion? That is a point on which I seek a clarification from the hon. Minister for Transport as it is a very serious thing.

Sir, the second point which I would like to mention is that there is a proposal to modify this Nationalisation Scheme in Kolar pocket. This is pending before the Government for the last four or five years. The hon. Chief Minister was kind enough to hear all the objectors. I do not know whether a decision has been taken or it is still pending. My suggestion is that it would help the commuters and the Transport Department and also the private operators if the scheme is modified as suggested by those people.

The third thing which I would like to speak is regarding the auto-riksaws. Sir, there has been a constant change in the fares of these auto-rikshaws every six months/three months and so on. There will be a strike and the change is there. Whether this could be solved on a permanent footing I do not know how far the Department is competent to do that because the prices after all are not within the control of the Transport Department of the Government of Karnataka. Anyway something is irritating it always and now they are permitted to collect 10/20 more than the meter fare. These auto-rikshaws, as I have seen in South Kanara District and in parts of Bihar which I visited recently, carry 5 or 6 persons and we are debating whether to permit three persons being carried or not. I do not know what the specifications of the manufacturer are but the vehicle is sturdy enough to carry more than three people. Even in Karnataka, if anybody is interested can go to South Karnataka and see it. In Bihar I myself counted more than 10

persons. They have different seating arrangements three persons in front and three persons in the back, two each on each side of the driver etc. This can be seen by anybody who has visited parts of Bihar. So, if a slight alteration in auto-rikshaws is made, six persons can be easily carried by a rikshaw and this will solve the problem to some extent.

One more thing regarding electrification of buses. I support Sri Pattar. In Kathmandu, there is a ring-road. That was built by the Chinese, it seems, and the bus services are electrified on this road and they are running smoothly. It is really worth considering from the point of view of air-pollution and I would request the hon. Minister to get the working details of that project and see whether we could implement this in Karnataka. In Karnataka we have had a proposal to construct a radial road and if that road is constructed and we have this type of electrification, I think the traffic problem can be solved. We can think of that facility to Mysore Bangalore or KGF-Mysore or Tumkur-Bangalore etc.

5. 00 P.M.

Anyway, I would like the Hon. Minister to examine this and see how far it can be utilised.

Coming to this KSRTC this Corporation consists of 20 members 9 officials and 11 non-officials. However, no non-official member was nominated during the year under report and only 9 officials have functioned as members of this Corporation. This is something which is very serious and I would like to invite the attention of the Hon. Transport Minister on this issue. Out of 20, the provision for non officials is 11. This has been as such for the last four of five years. Only official members were managing this. I have nothing to say against officials who are managing this. In spite of the absence of 11 non-official members, the show is being managed. Why is it that for the last four years, no non-officials has been nominated? What is the flow? What is the trouble? Do you not believe in nomination of these non-officials? If you do not, scrap this. Having the constitution as such, why are you belaying this for the last four years. Now one can understand this. If they are not required, just change the constitution; if they are required just nominate. Let anybody be nominated on this but don't keep these places vacant. Please see that you do something as early as possible.

With regard to operational efficiency, the Corporation itself admits that its efficiency has decreased. If at all they have not increased at least they could have maintained the standard as it was

in the last year. When they themselves admit that the operation efficiency has decreased, I have no comments. I have only one more thing to say about the long distance services. I would like to state my own experience. I had to go to Karwar from Bangalore. When I went to bus station, I was doubtful whether I would reach Karwar. Because I had to go, I just managed to get into the bus and at Shimoga the bus broke down and we were detained there for three hours and another bus was put on the road and we reached about 4 or 5 hours late. It is not the question of lateness because it does happen sometimes. But for long distance places like Karwar, the bus of that type ought not to have been put on the road. While coming also, the same story was repeated. Again it broke down and another bus had to be put on road. So far as long distance buses are concerned, I would request you to change these buses by a very good ones. Of course, they have some good buses. There is another bus plying between Bangalore and Madras. People at Madras Bus Station just laugh at this bus. It is not only a disgrace to KSRTC but it is a disgrace to any Kannadiga who is standing there. I would request the Hon Minister to personally see these buses and friends here have been saying that they have a very good system of bus operation and they have very fine buses also. I would request him once again to change that type of buses immediately. With these remarks, I thank the Chair.

MR. SPEAKER.—Next Hon Member Sri Basavaraj Patil You complete your speech within five minutes

SRI C.M. ARUMUGHAM.—Sir, it is a very important demand and you are giving only 5 minutes.

MR. SPEAKER.—Hon member will complete in five minutes

SRI C.M. ARUMUGHAM.—The Hon Minister may take at least two hours to reply.

SRI M.M.J. SADYOGATHA.—No, I will complete within half an hour

SRI C.M. ARUMUGHAM.—Sir, he has got such a lot of points to make. Let the Hon. Minister reply tomorrow. We shall go up to six,

MR. SPEAKER.—No he will see that his points are covered within five minutes.

† ಶ್ರೀ ಬಸವರಾಜ ಎಚ್. ಪಾಟೀಲ್ (ಹುಮ್ಮಾಬಾದ್).—ಮಾನ್ಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರೇ ಇವತ್ತಿನ ದಿವಸ ನಮ್ಮ ಸಾರಿಗೆ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಈ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ತಂದಿರತಕ್ಕಂತಹ ಬೇಡಿಕೆಯನ್ನು ನಾನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಬೆಂಬಲಿಸುತ್ತೇನೆ. ಈಗಾಗಲೇ ನನ್ನ ಮಿತ್ರರು ಅನೇಕರು ಈ ವಿಷಯದ ಬಗ್ಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಕಟುವಾದ

ಮತ್ತು ಉತ್ತಮವಾದ ಸಲಹೆಗಳನ್ನು ಕೂಡ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೂ ಕೂಡ ನಾನು ಕೆಲವು ನನಸು ವೈಯಕ್ತಿಕವಾದ ಮತ್ತು ನನ್ನ ಭಾಗಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಕುಂದುಕೊರತೆಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಮುಖಾಂತರ ಮಾನ್ಯ ಮಂತ್ರಿಗಳ ಗಮನಕ್ಕೆ ತರಬಯಸುತ್ತೇನೆ. ಇವತ್ತಿನ ದಿವಸ ಈ ಸಾರಿಗೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಬಹಳ ಅವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿದೆ. ಆದರಲ್ಲಿಯೂ ಈ ಒಂದು ಸಾರಿಗೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ವಿಚಾರವನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಈಗಾಗಲೇ ೧೦ ಕೋಟಿ ರೂಪಾಯಿಗಳ ನಷ್ಟವಾಗಿದೆ ಎಂದು ನಮ್ಮ ಮಾನ್ಯ ಸದಸ್ಯರಾದ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಮಲ್ಲೂರು ಆನಂದರಾವ್ ಅವರು ಅವರ ಭಾಷಣದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಮತ್ತು ನನ್ನ ಕೆಲವು ಮಿತ್ರರೂ ಹೇಳಿದರು ಇದಕ್ಕೆ ಕಂಡಕ್ಟರ್‌ಗಳು ಹೊಣೆ ಗಾರಿಕೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಈ ರೀತಿಯ ಒಂದು ನಷ್ಟವನ್ನು ಹೊಂದದೆ ಅಭದಾಯಕವಾಗಿ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿದೆ ಎಂದು ನಾನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನಾನು ಒಂದು ಮಾತನ್ನು ಹೇಳ ಬಯಸುತ್ತೇನೆ ಅದೇನೆಂದರೆ ನಮ್ಮ ಸಾರಿಗೆ ಸಂಸ್ಥೆಯು ಬಸ್ಸುಗಳಲ್ಲಿ ಒವರ್ ಲೋಡ್ ಹಾಕುವುದನ್ನು ತಪ್ಪಿಸುತ್ತಾರೋ ಅಲ್ಲಿಯವರೆವಿಗೂ ಕೂಡ ಕಂಡಕ್ಟರ್‌ಗಳು ದುಡ್ಡು ಹೊಡೆಯುವುದನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ನಾವು ಪ್ರತಿನಿತ್ಯ ತಿರುಗಾಡತಕ್ಕಂತಹ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ನೋಡಿದರೆ ಬಸ್ಸುಗಳಿಗೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕರು ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಲಾಗಿ ನಿಂತುಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೋ ತಮಗೆ ಗೊತ್ತಿದೆ. ಬಸ್ಸು ಬಂದ ತಕ್ಷಣ ಜನರು ಬಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನುಗ್ಗಲು ಪ್ರಾರಂಭ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಅವರು ಬಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನುಗ್ಗಿ ಕುಳಿತು ಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಇಂತಹ ಒಂದು ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಇರುವಾಗ ಪ್ರಯಾಣಿಕರು ಕಂಡಕ್ಟರ್‌ರನ್ನು ಟಿಕೆಟ್ ಕೇಳಿದರೆ ಕಂಡಕ್ಟರ್ ಪ್ರಯಾಣಿಕರನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ. ಇಂದರಿಂದ ಪ್ರಯಾಣಿಕರು ನಮ್ಮನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋದರೆ ಸಾಕು ಎನ್ನುವ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಇದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಾನು ಮಾನ್ಯ ಮಂತ್ರಿಗಳಲ್ಲಿ ಪನವಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದೇನೆಂದರೆ ಈ ಒವರ್ ಲೋಡ್ ಹಾಕುವ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ಇವತ್ತು ಕರ್ನಾಟಕ ರಸ್ತೆ ಸಾರಿಗೆ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಇದೆ. ಆದರೆ ಈ ರಸ್ತೆ ಸಾರಿಗೆ ಸಂಸ್ಥೆಯವರಿಗೆ ಹಣಕಾಸಿನ ಮುಗ್ಗುಟ್ಟು ಇದೆ. ಇದನ್ನು ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಬರುವುದಕ್ಕೆ ತೊಂದರೆ ಇದೆ. ಅವರು ಏನು ಮಾಡುವುದಕ್ಕೂ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಇವತ್ತು ಕರ್ನಾಟಕ ರಸ್ತೆ ಸಾರಿಗೆ ಸಂಸ್ಥೆಯವರು ಸಾರ್ವಜನಿಕರಿಗೆ ಬಸ್ಸು ಸೌಕರ್ಯವನ್ನು ಒದಗಿಸುವಂತಹ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ. ಇಂತಹ ಒಂದು ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಇರುವಾಗ ಸರ್ಕಾರ ದವರು ಯಾವ ರೀತಿಯಾಗಿ ಬಸ್ಸುಗಳನ್ನು ರಾಷ್ಟ್ರೀಕರಣ ನೀತಿಯನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಸಾಧ್ಯವಿದೆಯೇ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ನಾವು ಇವತ್ತು ಯೋಚನೆ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ಹೇಳುವುದಾದರೂ ಇಷ್ಟೇ ಕೆಲವು ರೂಟ್‌ಗಳನ್ನು ಸರ್ವೆ ಮಾಡಿಸಿ ಯಾವ ಯಾವ ರೂಟ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಅದಾಯ ಬರುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದೂ ಕಂಡು ಬಂದರೆ ಅಂಥ ರೂಟ್‌ಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಅಲ್ಲಿ ಸಂಚಾರ ಮಾಡುವ ಬಸ್ಸುಗಳನ್ನು ಶಿವರ್ಷಗಳ ಲೀಜಿಗೆ ಕೆಲವು ಖಾಸಗೀ ಜನಗಳಿಗೆ ಬಿಟ್ಟು ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ನಾನು ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸಲಹೆ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಇದೇ ರೀತಿಯಾಗಿ ಎಕ್ಸ್‌ಪ್ರೆಸ್ ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟರ್‌ಗಳಿಗೆ ಕೊಟ್ಟರೆ ಅವರು ಚೆನ್ನಾಗಿ ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಾರೆ. ಸರ್ಕಾರೀ ಬಸ್ಸುಗಳು ೧೯೮೦-೮೧ನೇ ಮಾಡಲ್ ಬಸ್ಸು ಖಾಸಗೀಯವರ ೧೯೭೨-೭೩ನೇ ಬಸ್ಸುಗಳ ಕುಡೀಷನ್‌ಗೂ ಉತ್ತಮವಾಗಿಲ್ಲ ಈಗ ೨೫ ರಿಂದ ೩೫ ಮೈಲಿಗಳ ರೂಟ್‌ನಲ್ಲಿ ಓಡತಕ್ಕಂಥ ಬಸ್‌ಗಳು ಏನಿವೆ. ಆ ಬಸ್‌ಗಳ ಮಾಲೀಕರು ಸೀಟ್ ಒಂದಕ್ಕೆ ೧೬೮ ರೂ.ಗಳ ಟ್ಯಾಕ್ಸ್ ಕಟ್ಟುತ್ತಾರೆ. ಅದೇ ಸರ್ಕಾರದ ಬಸ್‌ಗಳು ಬೆಂಗಳೂರಿನಿಂದ ಬೀದರ್‌ವರೆಗೆ ಅಂದರೆ ಸುಮಾರು ೫೦೦ ಮೈಲಿಗಳವರೆಗೆ ಓಡಿದರೂ ಸಹ ಟ್ಯಾಕ್ಸ್ ಮಾತ್ರ ಪ್ರತಿ ಸೀಟ್‌ಗೆ ೧೬೦ ರೂ. ಗಳು ಮಾತ್ರ. ಆದರೂ ಸಹ ನಷ್ಟವಾಗುತ್ತಿರುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನು? ಅಂದರೆ ಇಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಯಾವುದೋ ತಗ್ಗು ಬಿದ್ದಿದೆ ಎಂದು ಕಂಡುಬರುತ್ತಿದೆ.

ಇನ್ನು ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಸ್ಟೇರ್ ಪಾರ್ಟ್ ಬಹಳಷ್ಟು ಮಟ್ಟಿಗೆ ಡೂಪ್‌ಕೀಟ್ ಇರುವುದು ಕಂಡು ಬರುತ್ತಿದೆ. ಆಡರ್ಸ್ ಕೊಡುವುದೇ ಒಂದಾದರೆ ಅವರು ಸಪ್ಲೈ ಮಾಡುವುದೇ ಮತ್ತೊಂದು ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದಲೂ ಸಹ ಈ ಸಂಸ್ಥೆಗೆ ನಷ್ಟವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಈ ಒಂದು ನಷ್ಟವನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಲು, ಯಾವ ಕಂಪನಿಯವರು ಇಂಜಿನ್‌ಗಳನ್ನು ಸಪ್ಲೈ ಮಾಡುತ್ತಾರೋ, ಆ ಇಂಜಿನ್‌ಗಳು ಇಷ್ಟು ಕಿಲೋ ವಾಟರ್ ಗಳಿಗಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಓಡಿದರೆ, ಅದಕ್ಕೆ ಆ ಕಂಪನಿಯವರನ್ನೇ ಜವಾಬ್ದಾರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕು. ಈ ರೀತಿ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಈ ಸಂಸ್ಥೆಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ನಷ್ಟ ಬರುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ.

ಇನ್ನು ಅಪಘಾತದ ಬಗ್ಗೆ ನನ್ನ ಕೆಲವು ಮಿತ್ರರು ಹೇಳಿದರು. ಅಪಘಾತಗಳಿಗಿಲ್ಲಾ ಡ್ರೈವರ್ಸ್ ಕಾರಣವೆಂದು ಹೇಳುವುದಕ್ಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕೆ ಜನರೂ ಸಹ ಕಾರಣವೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಏಕೆಂದರೆ ಕೆಲವರು ನಡು ರಸ್ತೆಯಲ್ಲಿಯೇ ನಡೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಇಂತಹ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಅಪಘಾತ ವಾಗಬಹುದು. ಅನಾಥಕ್ಕಾಗಿ ಈಗ ರೈಲ್ವೇ ಇಲಾಖೆಯವರು ರೈಲ್ವೇ ಹಳಿ ಮೇಲೆ ಯಾರಾದರೂ ಬಿದ್ದು ಸತ್ತರೆ ಅದಕ್ಕೆ ರೈಲ್ವೇ ಇಲಾಖೆಯವರು ಜವಾಬ್ದಾರರಲ್ಲವೆಂದು ಯಾವ ರೀತಿ ಕಾನೂನು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ ಅದರಂತೆ ಯಾರಾದರೂ ನಡು ರಸ್ತೆಯಲ್ಲಿ ಹೋಗುವಾಗ ಬಸ್‌ಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಸತ್ತರೆ, ಅದಕ್ಕೆ ಡ್ರೈವರ್ ಕಾರಣನಲ್ಲವೆಂದು ಒಂದು ಕಾನೂನನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ ಈ ಅಪಘಾತಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಕಡಿಮೆಯಾಗಬಹುದೆಂದು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ.

ಶ್ರೀ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಅನಂದರಾವ್.—ಕೆಲವು ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಬಸ್‌ಗಳೇ ಪೂರೈಪಾತ್ ಮೇಲೆ ಹೋಗುತ್ತವೆ, ಮತ್ತೆ ಕೆಲವು ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಮನೆಯೊಳಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತವೆ. ಅಂತಹ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅಪಘಾತವಾದರೆ ಏನು ಮಾಡುವುದು.

ಶ್ರೀ ಬಸವರಾಜ ಪಾಟೀಲ್.—ಇನ್ನು ಕಂಡಕ್ಟರ್ಸ್ ಮತ್ತು ಡ್ರೈವರ್ಸ್ ನಡೆವಳಿಕೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಎಲ್ಲರೂ ಬಹಳಷ್ಟು ಟೀಕೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರಯಾಣಿಕರಿಗೆ ತೊಂದರೆ ಕೊಡುವ ಇನ್ನೊಂದು ವರ್ಗವಿದೆ. ಆ ವರ್ಗದ ಬಗ್ಗೆ ಯಾರೂ ಸಹ ಹೇಳಿಲ್ಲ. ಅವರು ಯಾರೆಂದರೆ, ಕೂಲಿಗಳು. ಯಾರಾದರೂ ಹೆಚ್ಚು ಮಕ್ಕಳು ಇಲ್ಲಿವೇ ಮುಂದಿ ವಯಸ್ಸಿನವರು ಬಸ್ಸಾಂಡ್‌ಗೆ ಹೋದಾಗ ಅವರಿಗೆ ಕೊಡತಕ್ಕಂಥ ಕಿರು ಕುಳದ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳಬೇಕೆಂದರೆ, ಅದನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದವರಿಗೆ ಗೊತ್ತು. ಕಂಡಕ್ಟರ್‌ಗೆ ಹೇಳಲು ಹೋದರೆ, ಆತ ಕಂಪ್ಲೈಂಟ್ ಮಾಡಿ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಯಾರಿಗೆ ಕಂಪ್ಲೈಂಟ್ ಮಾಡ ಬೇಕು? ಕಂಪ್ಲೈಂಟ್ ಕೊಟ್ಟರೂ ಸಹ ಸರಿಯಾದ ಕ್ರಮ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಕೂಲಿಗಳು ಇಷ್ಟೇ ಕೂಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಒಂದು ದರವನ್ನು ನಿಗದಿಪಡಿಸಬೇಕೆಂದು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ.

ಮತ್ತೊಂದು ಮುಖ್ಯವಾದ ವಿಚಾರವೆಂದರೆ, ಈಗ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಕಳೆದ ಹತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ಒಂದೆ ಪ್ರಾತಿ ದಿವಿಜನ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ರೋಟಿಗಳು ಮತ್ತು ಪೆಡ್ಲೋಲ್‌ಗಳು ಇದ್ದವೋ ಅಷ್ಟೇ ಈಗಲೂ ಇವೆ. ಈಗಿನ ಒಂದು ಜನಸಂಖ್ಯೆಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಇದನ್ನು ಜಾಸ್ತಿ ಮಾಡಿಲ್ಲ. ಇದರಿಂದ ಜನರಿಗೆ ಬಹಳ ತೊಂದರೆ ಯಾಗುತ್ತದೆ. ಆದಕಾರಣ ಕೂಡಲೇ ಒಂದು ಸರ್ವೆ ಡಿಪಾರ್ಟ್‌ಮೆಂಟ್‌ನ್ನು ಓಪನ್ ಮಾಡಿ ಯಾವ ಯಾವ ಡಿವಿಜನ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಜನಸಂಖ್ಯಾ ಪ್ರಮಾಣ ಎಷ್ಟೆಷ್ಟು ಜಾಸ್ತಿಯಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಅದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಯಾವ ಯಾವ ರೋಟಿಗಳಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೆಷ್ಟು ಬಸ್‌ಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬೇಕಾಗುತ್ತವೆ ಎಂಬ ಬಗ್ಗೆ ಸರ್ವೆ ಮಾಡಿಸಿ, ಅದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಜನರಿಗೆ ಸಾರಿಗೆ ಸೌಲಭ್ಯವನ್ನು ಒದಗಿಸಬೇಕೆಂದು ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ.

ಇನ್ನು ಕೊನೆಯದಾಗಿ ಮಾನ್ಯ ಮಂತ್ರಿಗಳು ನನ್ನ ಕೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಬಸ್ಸಾಂಡ್ ಮಾಡಿಕೊಡುವುದಾಗಿ ಮಾನ್ಯ ಸಚಿವರು ನನಗೆ ಭರವಸೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಅದೇ ರೀತಿ ಬಸ್ಸಿಟಾನ್ ಪಂಚಾಯತಿಯವರು ತಮ್ಮ ಟೌನ್‌ನಲ್ಲಿ ಬಸ್ಸಾಂಡ್‌ಗಾಗಿ ಸ್ಥಳೀಯವರೇ ಮಾಡಿಕೊಡಲು ಮುಂದೆ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಆದಕಾರಣ ಈ ಎರಡು ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ತೀವ್ರಗತಿಯಲ್ಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ.

ಇನ್ನು ಶ್ರೀಮತಿ ವೆಂಕಟಮ್ಮನವರು ಒಂದು ಮುಖ್ಯವಾದ ವಿಚಾರವನ್ನು ಸರ್ಕಾರದ ಗಮನಕ್ಕೆ ತರುವಂತೆ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅದೇನೆಂದರೆ ಅವರು ೨೫ನೇ ತಾರೀಖಿನ ದಿವಸ ಧರ್ಮಸಭೆಗೆ ಹೋದಾಗ ಆ ಬಸ್‌ನ ಕಂಡಕ್ಟರ್ ಅವರ ಬಗ್ಗೆ ನಡೆದುಕೊಂಡ ಬಗ್ಗೆ ಅವರು ನನಗೆ ನೊಂದೆ ವರಿಸ್ಸಿನಿಂದ ಹೇಳಿದರು. ಶಾಸಕರ ಬಗ್ಗೆಯೇ ಕಂಡಕ್ಟರ್‌ಗಳು ಈ ರೀತಿ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದರೆ, ಇನ್ನು ಸಾರ್ವಜನಿಕರ ಬಗ್ಗೆ ಯಾವ ರೀತಿಯಿಂದ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಎಂದು ಇದರಿಂದ ಊಹಿಸಬಹುದು. ಆದಕಾರಣ ಇಂತಹ ಕಂಡಕ್ಟರ್‌ಗಳ ಮೇಲೆ ಸೂಕ್ತ ಕ್ರಮ ಕೈಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಮೇಲೆ ನನಗೆ ಮಾತನಾಡಲು ಅವಕಾಶ ಕೊಟ್ಟ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಿಗೆ ವಂದಿಸಿ ನನ್ನ ಎರಡು ಮಾತುಗಳನ್ನು ಮುಗಿಸುತ್ತೇನೆ.

† ಶ್ರೀ ಎ. ಬಿ. ಬೆಡಗಿ (ಸದಲಗಿ).—ಸನ್ಮಾನ್ಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರೇ, ಇವೊಮ್ಮೆ ದಿವಸ ಮಾನ್ಯ ಸಾರಿಗೆ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಈ ಸದನದ ಮುಂದೆ ಮಂಡಿಸಿರತಕ್ಕಂಥ ೬ ಕೋಟಿ ಚಿಲ್ಲರೆ ರೂ. ಗಳ ಡಿಮಾಂಡ್‌ಗಳಿಗೆ ನಾನು ಬೆಂಬಲ ನೀಡುತ್ತಾ, ಕೆಲವು ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಸಾದರಪಡಿಸಬಯಸುತ್ತೇನೆ. ಈ ಸಾರಿಗೆ ಸಮಸ್ಯೆ ಕೇವಲ ನಮ್ಮ ಪ್ರಾಂತ್ಯದ ಸಹ ಸ್ನೇಹಪೂರ್ವಕ ಅಲ್ಲ; ಇದು ಇಡೀ ದೇಶದಲ್ಲಿರುವ ಒಂದು ಬೃಹದಾಕಾರ

ವಾದಂಥ ಸಮಸ್ಯೆಯಾಗಿದೆ. ದಿನೇ ದಿನೇ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿರುವ ಜನ ಜೀವನದ ವಿಕಾಶದಲ್ಲಿ ಈ ಒಂದು ಸಮಸ್ಯೆ ಕೂಡ ದಿನೇ ದಿನೇ ಬೃಹದಾಕಾರವಾಗಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದೆ. ಈ ಒಂದು ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಲು ಈ ಕಾರ್ಯೋದೇಶವು ವತಿಯಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆಯೇ ಎಂಬತ್ತಕ್ಕಂಥ ಸಮಸ್ಯೆ ಕೂಡ ಉದ್ಭವವಾಗುತ್ತದೆ. ನಾನು ಇರುವುದು ಕರ್ನಾಟಕದ ಗಡಿ ಭಾಗದಲ್ಲಿ. ನನ್ನ ಕ್ಷೇತ್ರದ ೫-೬ ಮೈಲಿಗಳ ದೂರದಲ್ಲಿಯೇ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದ ಗಡಿ ಇದೆ. ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದ ಕೆಲವು ಸಿಟಿಗಳಲ್ಲಿ ಓಡಾಡುವ ಬಸ್‌ಗಳನ್ನು ಈ ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯದ ಬಸ್‌ಗಳಿಗೆ ಹೋಲಿಕೆ ಮಾಡಿ ನೋಡಿದರೆ, ನಮ್ಮ ಕರ್ನಾಟಕದ ಬಸ್‌ಗಳೇ ಉತ್ತಮ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿರುವುದು ಎದ್ದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನೆಂದರೆ, ನಮ್ಮ ಕಾರ್ಯೋದೇಶವು ವತಿಯಿಂದ ಓಡುತ್ತಿರುವ ಬಸ್‌ಗಳ ಒಂದು ಬಾಡಿ-ಬಿಲ್ಡಿಂಗ್ ಆಗಲೀ, ಕಲ್ಲರ್ ಆಗಲೀ, ಸೀಟ್-ಅರೇಂಜ್ ಮೆಂಟ್ ಆಗಲೀ ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ತುಲನಾತ್ಮಕ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿದರೆ ಆ ರಾಜ್ಯದ ಬಸ್‌ಗಳಿಗಿಂತ ಉತ್ತಮವಾಗಿವೆ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಈಗಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸಂಸಾರಕ್ಕೂ ಮತ್ತು ಈ ಕಾರ್ಯೋದೇಶವನ್ನಗಲಿ ಒಂದು ರೀತಿಯಾದಂಥ ಅವಿಭಾಜ್ಯವಾದಂಥ ಸಂಪರ್ಕ ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದು ರೀತಿಯಿಂದ ಇರುತ್ತದೆ. ಅಂದರೆ ಈ ನಮ್ಮ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿರುವ ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರು, ಕೂಲಿಗಾರರು, ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳು, ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳು ಹಾಗೂ ರೈತರು ಮೊದಲೊಂದು ಯಾರೇ ಆಗಿರಲಿ, ಪ್ರತಿದಿವಸ ತಮ್ಮ ಕೆಲಸ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ಹೋಗಲು ಈ ಬಸ್‌ಗಳ ಸಂಪರ್ಕವನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಆದಾಗ್ಯೂ ಕೂಡ ರಾಷ್ಟ್ರೀಕರಣವಾದ ನಂತರ ಇದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಸಂಘಟಿತ ಮತ್ತು ಒಂದು ವ್ಯಾಪಕವಾದ ಸ್ವರೂಪ ಬಂದಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದಲ್ಲ, ಒಂದು ನಿಶ್ಚಿತ ಬಂದಿದೆ. ಮಂಪತಿಗಳು ಅನ್ಯೋನ್ಯವಾಗಿದ್ದರೆ ಸಂಸಾರ ಯಾವ ರೀತಿ ಸುಗಮವಾಗಿ ಸಾಗುತ್ತದೋ ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಬಸ್ ಮತ್ತು ರೋಡು ಅನ್ಯೋನ್ಯವಾಗಿರುವಂತಾದ್ದು ಒಂದು ಮಹತ್ವದ ವಿಷಯ.

ಶ್ರೀ ಮಗಳೂರು ಆನಂದರಾವ್.—ಇದರಲ್ಲಿ ಗಂಡು ಯಾರು, ಹೆಣ್ಣು ಯಾರು.

ಶ್ರೀ ಎ. ಬಿ. ಬೆಡಗೆ.—ಎರಡು. ಬಸ್ ಚಲೋ ಇದ್ದರೆ ರೋಡಿನ ಮೇಲೆ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಬಸ್ ಕೆಟ್ಟಿದ್ದರೆ, ರೋಡು ಕೆಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ, ರೋಡು ಕೆಟ್ಟಿದ್ದರೆ ಬಸ್ ಕೆಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ. ಒಂದು ರೋಡಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ತಗ್ಗು ಬಿದ್ದಿದ್ದರೆ ಎರಡು ದಿವಸಗಳಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ತಗ್ಗು ಆಗುತ್ತದೆ. ರೋಡು ಸರಿಯಾಗಿರಬೇಕು, ಬಸ್ ಕಂಡಿಷನ್ನಲ್ಲಿರಬೇಕು ಒಂದು ಬಸ್ಸಿನೊಳಗೆ ಅನೇಕ ಸ್ಪೇರ್ ಪಾರ್ಟ್‌ಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಅವು ಕೆಟ್ಟು ಹೋದರೆ ಅದು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಒಳ್ಳೆಯ ಆಗುವಂಥ ವಿಷಯವಲ್ಲ, ಅದು ಒಂದು ಮೆಕಾನಿಸಂ ಇದ್ದ ಕಾರಣ ತಜ್ಞ ಮಂದಿ ಅದಕ್ಕೆ ಅವಶ್ಯಕ ಇರುತ್ತಾರೆ. ಒಂದು ಬಸ್ಸನ್ನು ನಾವು ವ್ಯವಸ್ಥಿತ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಓಡಿಸಿದರೆ ಎಂದರೆ ಎರಡು, ಎರಡೂವರೆ ಲಕ್ಷ ಕಿಲೋಮೀಟರ್ ಬಸ್ ಓಡಿದ ನಂತರ ಅದಕ್ಕೆ ಸುವ್ಯವಸ್ಥಿತ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಓವರ್‌ಹಾಲ್‌ಗೆ ಮಾಡಬೇಕು. ನಾವು ಯಾವ ರೀತಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡುತ್ತೇವೋ, ಮೇಂಟೆನ್ಸ್ ಮಾಡುತ್ತೇವೋ ಆ ಪ್ರಕಾರ ಬಸ್‌ಗೆ ಓವರ್‌ಹಾಲ್‌ಗೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಏಕೆಂದರೆ ಬಸ್ ಪ್ರತಿ ದಿವಸ ಜಗ್ಗಿ ಜಗ್ಗಿ ಬೇಜಾರಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅದೇ ಬಸ್ಸಿನಿಂದ ಬಸ್ ಬಸ್ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆಂದರೆ ಗ್ಯಾರಂಟಿನೊಳಗೆ ಇಜಾರಿ ಬೇಳುತ್ತದೆ. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಆಜಾರಿ ಬಿದ್ದ ಬಸ್ ಒಂದು ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನಮಗೆ ಹಾನಿ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ, ಅನೇಕ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಹಾನಿ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಒಂದು ಬಸ್ಸನ್ನು ಖರೀದಿ ಮಾಡಬೇಕಾದರೆ ೧೦೦ ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿ ಕೊಡಬೇಕು ಅಥವಾ ಒಂದು ಲಕ್ಷ ೨೫ ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿ ತನಕ ಉತ್ತಮವಾದ ಬಾಡಿಗೆ ಕಟ್ಟಲಿಕ್ಕೆ ಬೇಕು. ಇಂಥಾ ಬಸ್‌ಗಳನ್ನು ಓಡಿಸುವಾಗ, ಅದರ ಕಿಮ್ಮತ್ತು, ಅದರ ದುಡ್ಡು, ಅದರ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇದನ್ನೆಲ್ಲಾ ನೋಡುವುದು ಅತ್ಯಂತ ಅವಶ್ಯವಿದೆ. ಮಾನ್ಯ ಸದ್ಯೋಜಾತಪ್ಪ ನವರು ನಿರ್ವಹಿಸಿದಂಥ ಈ ಸಾರಿಗೆ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಸಂಸಾರ ಬಹಳ ದೊಡ್ಡದು. ೯,೦೦೦ ದ್ರೈವರುಗಳು, ೯,೦೦೦ ಕಂಡಕ್ಟರುಗಳು, ೯,೦೦೦ ಹೆಲ್ಪರ್ಸ್ ಮತ್ತು ಮೆಕಾನಿಕ್ಸ್, ೧೫೦೦ ಇಂಜಿನಿಯರುಗಳು ಈ ಸಂಸಾರದ ಮೆಂಬರುಗಳಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಯೋಗಕ್ಷೇಮ. ಇವರ ಪಗಾರ, ಇವರ ಇನಾಕ್ಸಿಮೆಂಟ್, ಇವರ ಎಕ್ಸ್‌ಪೆನ್ಸು ಡ್ಯೂಟಿ ಚಾರ್ಜಸ್ ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಉತ್ತಮವಾದಂಥ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಹೋಗಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಏಕೆಂದರೆ, ಇವರೆಲ್ಲಾ ಶ್ರಮಜೀವಿ ವರ್ಗದ ಜನರು, ಇವರು ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ದುಡಿಯುತ್ತಾರೆ. ನಾವು ಸರ್ವೇ ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ವಿಚಾರ ವ್ಯಕ್ತ ಮಾಡುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅವರ ವೈಗುಣ್ಯಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇವೆ ಅಷ್ಟೇ ಹೊರತು ಬಹುಜನರು ಮಹಿಸಿದಂಥ ಶ್ರಮ, ಅವರ ಕಾರ್ಯಕ್ಷಮತೆಯನ್ನು ನಾವು ಹೇಳಲಿಕ್ಕೆ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ. ಮಾನ್ಯರೇ, ಯಾವುದೇ ಬಸ್

ನಿಲ್ದಾಣಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ಅಲ್ಲಿ ಬಸ್ ತಡವಾಗಿ ಬಂದರೆ ನೂರಾರು ಜನ ಆ ಬಸ್ಸಿನೊಳಗೆ ನುಗ್ಗುತ್ತಾರೆ, ಬಸ್ ಕಂಡಕ್ಟರ್ ಬಾಜು ನಿಲ್ಲಿಸುತ್ತಾನೆ. ಜನರು ನಾವು ಮುಂದೆ, ನಾವು ಮುಂದೆ ಎಂದು ಬಸ್ಸನ್ನು ಏರುತ್ತಾರೆ. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಬಸ್ ಏರುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ, ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳಿಗಾಗಲೀ, ಸಣ್ಣ ಮಕ್ಕಳಿಗಾಗಲೀ ಬಸ್ ಏರುವುದು ಅಂದರೆ ಪ್ರಾಣ ಸಂಕಟವಾಗಿ ಹೋಗಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಪಿಕ್ ಪಾಕೆಟ್ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಸಮಸ್ಯೆಯಾಗಿದೆ. ಈ ಪಿಕ್ ಪಾಕೆಟ್ ಬಗ್ಗೆ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿದರೆ, ಇದರಲ್ಲಿ ಪೊಲೀಸ್ ನವರಿಗೆ ಮತ್ತು ಪಿಕ್ ಪಾಕೆಟ್ ನವರಿಗೆ ಪಾಲಿಗಾರಿಕೆ ಇದೆ, ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ಎಷ್ಟೋ ಹೈ ಲೆವೆಲ್ ಅಫೀಸರ್ ನವರಿಗೆ ತಂದಿದ್ದೇನೆ. ನಮ್ಮ ಗಡಿ ಪ್ರದೇಶವಾದಂಥ ನಿಪ್ಪಾಣಿಯ ಬಸ್ ನಿಲ್ದಾಣದಲ್ಲಿ ೧೫ ದಿವಸಗಳ ಕೆಳಗೆ ೬,೦೦೦ ರೂಪಾಯಿ ಪಿಕ್ ಪಾಕೆಟ್ ಆಯಿತು. ಅದಕಾರಣ ಪ್ರಜಾತಂತ್ರದೊಳಗೆ ಸಾರಿಗೆ ಸೌಕರ್ಯವನ್ನು ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿ ನಿರ್ವಹಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಇದೆಯೋ ಅಥವಾ ಇಲ್ಲವೋ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಕರ್ನಾಟಕದ ಕಾರ್ಪೊರೇಷನ್ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನಾವು ಮಾತನಾಡುವುದಾದರೆ, ಐದಾರು ಜಿಲ್ಲಾ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಕರಣವಾಗಿದೆ, ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಭಾಗ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಕರಣವಾಗಿದೆ. ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಬಗ್ಗೆ ಅಭಿಮಾನದಿಂದ ಹೇಳಬೇಕು. ಏಕೆಂದರೆ, ಸರ್ವೇ ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ಬಿಜಾಪುರ, ಬೆಳಗಾಂ ವಗೈರ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಸ್ ಗಳಿಂದ ಲುಕ್ಕಾನು ಅಥವಾ ಹಾನಿಯಾಗಿದೆ ಎಂದು ನನಗೆ ಅನ್ನಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಬಾಂಬೆ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಕರಣ ಆಗುತ್ತಾ, ಆಗುತ್ತಾ, ಆಗುತ್ತಾ, ಬೆಳಗಾಂ, ಬಿಜಾಪುರ ವಗೈರ ಜಿಲ್ಲೆಯೊಳಗೆ ಯಾವತ್ತೂ ಲಾಭದಾಯಕವಾಗಿದೆ. ಒಂದು ವೇಳೆ ಸರ್ಕಾರ ದವರಿಗೆ ಈ ಎಲ್ಲಾ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ಒಮ್ಮೇಲೆ ನಿರ್ವಹಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಅಸಾಧ್ಯವಾದರೆ ರಾಷ್ಟ್ರೀಕರಣ ಮಾಡುವ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಘೋರಣಿಯನ್ನು ಅವರು ಅವಲಂಬಿಸಬೇಕು ಎಂದು ನಾನು ವಿನಂತಿ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗ ಡಿಸ್ಟ್ರಿಕ್ಟ್ ಲೆವೆಲ್ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಂತೀಯ ಲೆವೆಲ್ ನಾಗ ಹೈರ್ ಮೇಲೆ ಬಸ್ ಓಡಿಸುವಂಥ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗದಲ್ಲಿ, ಡಿಸ್ಟ್ರಿಕ್ಟ್ ಲೆವೆಲ್ ನಲ್ಲಿ, ಪ್ರಾಂತೀಯ ಲೆವೆಲ್ ನಲ್ಲಿ—ಈ ಮೂರು ಪ್ರಕಾರವಾದಂಥ ಬಸ್ ಗಳನ್ನು ಓಡಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ತನ್ನ ಸಂಪೂರ್ಣ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಸರ್ಕಾರವು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ಅಂದರೆ, ಈಗಿದ್ದಂಥ ರಾಷ್ಟ್ರೀಕರಣವನ್ನು ಯಾವತ್ತೂ ಎಜಾ ಮಾಡದೆ ಸಂವ್ಯವಸ್ಥಿತ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಯೋಚನೆ ಮಾಡುವುದು ಅವಶ್ಯವಿದೆ. ಈ ಯೋಚನೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಇದು ಮನುಷ್ಯ ಶಕ್ತಿಗೆ ಮನುಷ್ಯ ಬುದ್ಧಿಗೆ ಮೀರಿದ ವಿದ್ಯೆಯಲ್ಲ. ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದೊಳಗೆ ಇದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧ ಪಟ್ಟ ಹಾಗೆ ನೋಡಿದರೆ ಅಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸ್ಲೋಗನ್ ಇದೆ. ಗ್ರಾಮ ಇದ್ದಲ್ಲಿ ಗಾಡಿ ಎಂದು, ಅಲ್ಲಿ ಬಯಲು ಪ್ರದೇಶ ದಲ್ಲಿ ಸಹಿತ ಗಾಡಿ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ ಅಥವಾ ಕಡೆ ಬಸ್ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಯಾವುದೇ ಬಸ್ ನಿಲ್ದಾಣದಲ್ಲಿ ನೂರಾರು ಮಂದಿ ಇದ್ದರೆ ಒಮ್ಮೇಲೆ ಐದಾರು ಬಸ್ ಗಳು ಬಂದು ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಕೆಲವು ಸಣ್ಣ ಪುಟ್ಟ ತಪ್ಪು ಮಾಡಿದರೆ ಆ ರೋಗ ದಿನೇ ದಿನೇ ಬೆಳೆಯುತ್ತಾ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಬಸ್ ನಿಲ್ದಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ಯೂ ಸಿಸ್ಟಂ ಇಡುವುದು ಮುಖ್ಯ. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಬಸ್ ನಿಲ್ದಾಣದಲ್ಲೂ ಕ್ಯೂ ಸಿಸ್ಟಂ ಇಲ್ಲ. ನಾನು ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿ ಹೋದಾಗ ಬಸ್ ನಿಲ್ದಾಣದಲ್ಲಿ ಕ್ಯೂ ಬಿಟ್ಟು ನಿಂತರೆ ಹೆಣ್ಣು ಮಗಳು ಬಂದು ಕೈ ಹಿಡಿದು ಕ್ಯೂ ನಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿದಳು. ಅಲ್ಲಿ ಜನರಿಗೆ ಇದೊಂದು ಪರಿಪಾಠವಾಗಿದೆ. ನಾನು ಎಂ.ಎಲ್.ಎ. ಆಗಿ ನನ್ನ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಹೇಳಬೇಕಾಗಿದೆ. ನಮ್ಮ ನಿಪ್ಪಾಣಿಯಲ್ಲಿರಲಿ, ಬೆಳಗಾಂನಲ್ಲಿರಲಿ, ಯಾವುದೇ ಬಸ್ ನಿಲ್ದಾಣಕ್ಕೆ ಹೋದರೂ ಸರ್ವೇ ಸಾಧಾರಣ ವಾಗಿ ಓಡಾಡುವಂತೆ ಬಸ್ ಗಳಲ್ಲಿ ದೋಷ ಇರುತ್ತದೆ. ತಾವು ಶಾಂತ ಚಿತ್ತದಿಂದ ನೋಡಬೇಕು. ಡಿಪೋನಿಂದ ಗಾಡಿ ಹೊರಗಡೆ ಬಂದಾಗ ಯಾವ ಕಡೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಸಾಚಿ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲಿಂದ ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಸಾಚಿ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಬಸ್ ಸ್ಟಾಂಡಿಗೆ ಬಂದ ಕೂಡಲೆ ಅದು ನಾವು ಹೋಗತಕ್ಕ ಬಸ್ ಎಂದು ತಿಳಿದು ನೂರಾರು ಮಂದಿ ಅದರ ಮೇಲೆ ಹೆಚ್ಚು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಹೆಚ್ಚು ಯಾದಂಥ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯೊಳಗೆ, ಗಡಿಬಿಡಿಯೊಳಗೆ, ಹೆಂಗಸರಿಗೆ, ಮಕ್ಕಳಿಗೆ, ಹುಡುಗರಿಗಂತೂ ಭಾರಿ ತ್ರಾಸ ಆಗುತ್ತದೆ. ನಮ್ಮ ಮಾಸ್ಕ ಮಂತ್ರಿಯವರಿಗೆ ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮಾತನ್ನು ಹೇಳಬಯಸು ತ್ತೇನೆ. ಶಿಸ್ತು, ಸಂಯಮ ಸುವ್ಯವಸ್ಥಿತ ರೀತಿಯಲ್ಲಿರಬೇಕು. ಸಂಸಾರದೊಳಗೆ ಬಡತನ ಇದ್ದರೆ ಸುವ್ಯವಸ್ಥಿತ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಇರಬಾರದು ಎಂದು ಇಲ್ಲ. ಇದ್ದದ್ದು ರೊಳಗೆ ವ್ಯವಸ್ಥಿತ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮಾಡಿ ಸಾರಿಗೆ ಸಂಸ್ಥೆಯನ್ನು ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ನಡೆಸಿದರೆ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಇಡೀ ಭಾರತದಲ್ಲೇ ಹೆಮ್ಮೆ ಪಡುವಂಥ ಸಂಸ್ಥೆಯಾಗಬಹುದು. ಅದರ ಸಲುವಾಗಿ ಏನು ಮಾಡುವುದು ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇದೆ ಎಂದರೆ, ಮೊದಲು ಸಾಕಷ್ಟು ಲೋಡ್ ಮಾಡಬೇಕು, ಕ್ಯೂ ಸಿಸ್ಟಂ ಮಾಡಬೇಕು. ತಾವು ಪರ್ಮಿಟ್ ಕೊಟ್ಟಿರು

ತ್ತೀರಿ, ೪೫-೫೦ ಮಂದಿಯನ್ನು ಏರಿಸಬೇಕು, ಆದರೆ ನೂರಾರು ಮಂದಿ ಹತ್ತುತ್ತಾರೆ. ಇದರ ಕಡೆ ನಿಗಾ ವಹಿಸಬೇಕು. ಡ್ರೈವರ್‌ಗೆ, ಕಂಡಕ್ಟರ್‌ಗೆ ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿ ಕೊಟ್ಟು ಜನರ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಬಿಡಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿದೆ. ಮತ್ತೊಂದು ವಿಷಯವೇನೆಂದರೆ, ಜನರಿಗೆ ಅಸಂತುಷ್ಟವಾಗಲಿಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನೆಂದರೆ, ಕ್ರಾಸ್ ರೋಟ್ ಅಥವಾ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಗ್ರಾಮಗಳು ಎಲ್ಲಿ ರಾತ್ರಿವೇ ಅಲ್ಲಿರತಕ್ಕ ಬಸ್ ನಿಲ್ದಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಮಳೆ, ಬಿಸಿಲಿನಲ್ಲಿ ನಿಂತುಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ಜನರಿಗೆ ತ್ರಾಸ ಆಗುತ್ತದೆ. ಅಂಥಾ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯೊಳಗೆ ಪೆಲ್ವರ್‌ಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟುವುದು ಅವಶ್ಯಕವಿದೆ. ಮಳೆ ಥಂಡಿಯೊಳಗೆ ನಿಲ್ಲುವುದಕ್ಕೆಂತ ಒಂದು ಆಶ್ರಯ ಇದ್ದರೆ ಎಷ್ಟೋ ಜನರು ನೆಮ್ಮದಿಯಿಂದ ಬಸ್ ದಾರಿ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಇರುತ್ತಾರೆ, ಬಸ್ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ ಬಂದರೂ ಏನೂ ಅಡ್ಡಿಯಿಲ್ಲ. ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದೊಳಗೆ ಸುವ್ಯವಸ್ಥಿತ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದಾರೆ. ಒಂದೇ ಒಂದು ಊರು ಇದ್ದರೂ ಜನರಿಗೆ ಪೆಲ್ವರ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಸ್ಸುಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಮಾಡಬೇಕು ಅಂದರೆ ಬಸ್ ಸಪ್ಲೈ ಇಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ, ಇದರಿಂದ ತೊಂದರೆ ಇದೆ. ನಮ್ಮ ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಾಗಲೀ, ಯಾವುದೇ ಬಸ್ ನಿಲ್ದಾಣಕ್ಕೆ ಹೋದರೂ ಜನಜೀವನ ಹೇಗೆ ಏಕಾಸವಾಗುತ್ತಾ ಇರುತ್ತದೋ ಆ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ, ಅದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಹಾಗೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ನಮ್ಮಲ್ಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಸಂಪೂರ್ಣವಾದ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ಅಸಮರ್ಥ ಇದ್ದೇವೆಂದು ನಾನು ಒಪ್ಪಲಿಕ್ಕೆ ತಯಾರಿಲ್ಲ. ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದೊಳಗೆ ನೂರಾರು ಬಸ್ ಗಳಿವೆ ಮತ್ತು ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ಕಾರ್ಪೊರೇಷನ್‌ರವರು ಹೆಮ್ಮೆಯಿಂದ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಜಗದೊಳಗೆ ನಮ್ಮ ಕಾರ್ಪೊರೇಷನ್ ಎರಡನೇ ನಂಬರ್ ಐತಿ, ನಮಗಿಂತ ಮೊದಲನೇ ಕಾರ್ಪೊರೇಷನ್ ಕೆನಡಾದಲ್ಲಿ ಐತಿ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದ್ದು ಎರಡನೇ ನಂಬರ್ ಐತಿ. ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿ ಬಾಡ್ ಬಿಲ್ಡಿಂಗ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ನಮಗಿಂತ ಅಷ್ಟು ಸುವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ಕಾಣಿಸದೇ ಇದ್ದರೂ ಕೂಡ ಜನರನ್ನು ಜಗ್ಗಿ ಹೋಗುವಂಥಾದ್ದು ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿ ಸುವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿದೆ. ಆ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಸುಧಾರಣೆಯನ್ನು ನಾವು ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕಾದರೆ ಇದ್ದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯೊಳಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಜನರನ್ನು ಕೊಂಡೊಯ್ಯುವ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಇರಬೇಕು. ಮೊದಲು ಬಸ್ ಸ್ಟಾಂಡಿನಲ್ಲಿ ಶಿಸ್ತು ಇರತಕ್ಕದ್ದು. ಆ ಕಡೆ, ಈ ಕಡೆ ಕೂತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ, ಸ್ಟಾಂಡಿನಲ್ಲಿ ಫರ್ನಿಚರ್ ಇಲ್ಲ, ಬಾತ್‌ಗಳಿಲ್ಲ. ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೆಯ ಸಿಸ್ಟಂ ಇದೆ. ಎಲ್ಲಾ ಕಡೆ ಫರ್ನಿಚರ್ ಹಾಕಿ ಕ್ಯೂ ಸಿಸ್ಟಂ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ, ಕ್ಯೂ ಬಿಟ್ಟು ಮನುಷ್ಯ ಹೋಗಲಿಕ್ಕೆ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಮಾಡಬೇಕು. ಅದಕ್ಕೆ ಕೆಲವು ಹಣ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಖರ್ಚಾಗಬಹುದೇ ಪರಂತು ಅವ್ಯವಸ್ಥೆ ಕಂಡುಬರುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಸರ್ವೇಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯ ಅಷ್ಟು ದೊಡ್ಡದಿಲ್ಲ.

(SRI M. C. BASAPPA in the Chair)

ಸರ್ವೇ ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯ ಅಷ್ಟೇನು ದೊಡ್ಡದಲ್ಲ.

ಮೈಸ. ಭೇರ್ಮನ್.—ಮಾನ್ಯ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಐದೂವರೆಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಉತ್ತರ ಕೊಡಲು, ಪ್ರಾರಂಭಿಸಬೇಕಾಗಿರುವುದರಿಂದ ತಾವು ಬೇಗ ಮುಗಿಸಬೇಕು.

ಶ್ರೀ ಎ. ಬಿ. ಬೇಡಗಿ.—ಉತ್ತಮವಾದ ಸಲಹೆಗಳನ್ನು ಕೊಡುವಾಗ ಒಂದೆರಡು ನಿಮಿಷ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಆದರೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಸಹಿಸಬೇಕು. ಸರ್ವೇ ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಈ ಸಾರಿಗೆ ವ್ಯಾಪಾರವನ್ನು ಒಂದು ರಾಭದಾಯಕ ವ್ಯಾಪಾರವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಅದರಿಂದ ನಷ್ಟ ಉಂಟಾಗುತ್ತಿದೆಯೇ ಎನಕೆ ಲಾಭವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಆಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೇನೋ ಸಾಕಷ್ಟು ಸಂಬಳ-ಸೌಲಭ್ಯಗಳು ದೊರೆಯುತ್ತಿರುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಶ್ರಮ ಜೀವಿಗಳಾದ ಡ್ರೈವರ್ ಕಂಡಕ್ಟರ್‌ಗಳಿಗೆ ಆ ಒಂದು ಸೌಲಭ್ಯ ಅಷ್ಟಾಗಿ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಶ್ರಮಜೀವಿಗಳಿಗೆ ಕೊಡತಕ್ಕ ಹಣ ಏನಿದೆ ಆ ಸಂಬಂಧವಾಗಿ ಸಂಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ದಂವ್ಯವಹಾರಗಳು ಏನು ನಡೆಯುತ್ತವೆ ಅವು ಯಾವ ಪ್ರಕಾರ ನಡೆಯುತ್ತವೆಯೆಂದು ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಸಹ ಕೆಲವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಡ್ರೈವರ್ ಮತ್ತು ಕಂಡಕ್ಟರ್‌ಗಳು ಏನಿದ್ದಾರೆ ಅವರಿಗೆ ಇನ್ ಕ್ರಿಮೆಂಟ್ ಎಂದು ಏನು ಕೊಡುತ್ತೀರಿ ಅದು ಅವರ ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ಸಾಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆ ಕುಟುಂಬಗಳು ಸುವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಆದಕಾರಣ ಸ್ವಲ್ಪ ಹಣ ಹೆಚ್ಚು ಖರ್ಚಾದರೂ ಶ್ರಮಜೀವಿಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸೌಲಭ್ಯ ಒದಗಿಸಿಕೊಡುವ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇದೆ. ಇನ್ನು ನಿವೃತ್ತಿ ಮಯಸ್ಸನ್ನು ೫೫ಕ್ಕೆ ಇಟ್ಟಿದ್ದೀರಿ, ಅದೇನೋ ಸರಿ. ಏಕೆಂದರೆ ಅವರವರ ಶಾರೀರಿಕ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ನಿಗದಿ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯ

ವಿಲ್ಲ. ಇವತ್ತಿನ ದಿವಸ ಸಂಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಯಾವ ಯಾವ ಬಾಬಿನಲ್ಲಿ ಲುಕ್ಸಾನಾಗುತ್ತಿದೆ ಎಂಬುದು ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಆ ಕಡೆಗೆ ಸರ್ಕಾರ ಹೆಚ್ಚಿನ ಲಕ್ಷ್ಯ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಇವತ್ತು ಕಂಡಕ್ಕರುಗಳ ಸಾವಿರಾರು ಕೇಸುಗಳು ಹಾಗೆ ಬಿದ್ದಿವೆ. ಅವರಿಗೆ ಶೇಕಡ 20ರಷ್ಟು ಸುಬಳವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಒಂದು ವರ್ಷಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಆದರೆ ಶೇಕಡ 40ರಷ್ಟು ಕೊಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಏತಕ್ಕೆ ಈ ರೀತಿ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದೀರಿ? ಅದಕ್ಕಾಗಿ ವಿಶೇಷ ಕೋರ್ಟುಗಳನ್ನು ನೇಮಿಸಿ ಏಕೆ ಕೇಸುಗಳನ್ನು ಜಾಗೃತ ಫೈನಲ್ ಮಾಡಬಾರದು? ಇನ್ನು ಬಸ್ಸುಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಉಪಕರಣಗಳು ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಒಂದು ವೇಳೆ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಬಸ್ಸು ಕಟ್ಟಿ ನಿಂತರೆ ಅಥವಾ ಅಪಘಾತವಾದರೆ ಅವು ಬೇರ್ಪಿಸಿ ರೀತಿ ಎಷ್ಟೋ ದಿವಸ ನಿಂತಿರುತ್ತವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಬಗ್ಗೆ ಸರ್ಕಾರದವರು ತೀವ್ರ ಗಮನ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಇನ್ನು ಕಂಡಕ್ಕರು ದಂಡು ಕಿತ್ತು ತಿನ್ನುತ್ತಾನೆ. ಅವನದೇ ದೋಷ ಎಂದು ಹೇಳಿದರೆ ಉಪಯೋಗವಿಲ್ಲ. ಪ್ರಯೋಗದಷ್ಟು ಸಹ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಇದೆ. ಅವರು ಟೆಕ್ನಿಕ್‌ಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಪಡೆಯಬೇಕು. ಚಳುವಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಬಸ್ಸುಗಳಿಗೆ ಜಖಂ ಮಾಡುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಈ ಬಗ್ಗೆ ಸಾರಿಗೆ ಸಂಸ್ಥೆಯವರು ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಂಡು, ಬಸ್ಸುಗಳನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡಿ, ಬಸ್ಸುಗಳು ನಿಮ್ಮವೇ, ಅವು ರಾಷ್ಟ್ರದ ಸಂಪತ್ತು ಎಂದು ಪ್ರಚಾರ ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕು. ಇದು ಅತ್ಯಂತ ಅವಶ್ಯ ಇದೆ.

ಫೀರ್ಮನ್.—ದಯವಿಟ್ಟು ತಮ್ಮ ಭಾಷಣವನ್ನು ಮುಕ್ತಾಯ ಮಾಡಿ.

ಶ್ರೀ ಎ. ಬಿ. ಬೆಡಗೇ.—ಆಯಿತು. ಇಲ್ಲಿಗೆ ನನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಮುಗಿಸುತ್ತೇನೆ.

† ಶ್ರೀ ಎಂ. ಎಂ. ಜೆ. ಸದ್ವೋಜಾತ (ಸಾರಿಗೆ ಸಚಿವರು).—ಮಾನ್ಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರೇ. ಈ ಕೆ. ಎಸ್. ಆರ್. ಟಿ. ಸಿ. ಎಂತಹ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಪಾಲಿಗೆ ಬಂದಿದೆ ಎಂದರೆ ಅದು ಪೂರ್ಣ ಕೆಳಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ಇನ್ನು ಕೆಳಕ್ಕೆ ಹೋಗಲಿಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ (ಜಾಗವಿಲ್ಲ) ಅನ್ನುವಾಗ ಬಂದಿದೆ. ಅದು ಏನಾದರೂ ಒಳ್ಳೆಯ ದಾರಿಬೇಕೇ ಎನಹ ಕೆಡುಕಾಗಬಾರದು. ಅದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ ಈಗ ನಾನು ಇದನ್ನು ಸಮರ್ಥನೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ನಿಂತಿಲ್ಲ. ಈ ಸಂಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಇರುವ ಲೋಪದೋಷಗಳನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧನಿದ್ದೇನೆ. ಮಾನ್ಯ ಮೆಲ್ಲೂರು ಆನಂದರಾಯರು ಚರ್ಚೆಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದಾಗ ಈ ರೋಗ ಮುಕ್ತವಾಗಬೇಕು ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಹುಟ್ಟುತ್ತಲೇ ಇದು ರೋಗದ ಶಿಶು, ಇದು ಮುಕ್ತವಾಗಬೇಕು, ನಿಜ. ಮುಕ್ತವಾಗಲಿಕ್ಕೆ ಮಾನ್ಯ ಸದಸ್ಯರುಗಳ ಹಾಗೂ ಸಾರ್ವಜನಿಕರ ಸಹಕಾರ ಅತ್ಯಗತ್ಯ. ಅವರು ಪ್ರಯಾಣ ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿದೆಯೇ ಎಂದು ಕೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಕೆ. ಎಸ್. ಆರ್. ಟಿ. ಸಿ. ಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಯಾಣ ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿಲ್ಲವೆಂಬುದು ಜಗಜ್ಜಾಹಿರ. ಆದರೆ ನಾನು ಅದನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ.

ಶ್ರೀ ಶೀರಾಳಿ ಚಂದ್ರಶೇಖರ್.—ನಾವು ವಾರವಾರ ಊರಿಗೆ ಹೋಗಿಬರುವಾಗ ನಮ್ಮ ಗತಿ ಏನು ?

ಶ್ರೀ ಎಂ. ಎಂ. ಜೆ. ಸದ್ವೋಜಾತ.—ಬಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡುವಾಗ ಬಹಳ ತೊಂದರೆಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದರೂ. ಅದನ್ನು ನಾನು ಸರಿಪಡಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಖಾಸಗಿಯವರಿಗೆ ಬಸ್ಸುಗಳನ್ನು ಓಡಿಸಲು ಅವಕಾಶ ಕೊಡುವ ವಿಚಾರವಾಗಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದ್ದರೂ, ಖಾಸಗಿಯವರಿಗೆ ಕೊಡಬೇಕೇ ಬೇಡವೇ ಎಂಬ ಬಗ್ಗೆ ಪರಿಶೀಲಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಮಾನ್ಯ ಆರಂಭದವರ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸಮಿತಿಯನ್ನು ನೇಮಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಮತ್ತು ಆ ಬಗ್ಗೆ ಕ್ಯಾಬಿನೆಟ್ ಸಭೆ ಕಮಿಟಿಯಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಚರ್ಚೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅವೆರಡೂ ಸಮಿತಿಗಳ ವರದಿ ಬಂದಮೇಲೆ ಆ ವಿಚಾರವನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಬಹುದು. ಖಿಲ್ದೀಸ್ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಈಗ ನಾವು ಚೆಕ್‌ಫೋ ಸ್ಪಾಫನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಮಾಡಿದ್ದೇವೆ, ಕೌಂಟರ್ ವಿಂಡೋ ಬುಕ್ಕಿಂಗ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತಂದಿದ್ದೇವೆ. ರಾಪ್ ಮತ್ತು ನೆಗಿ ಜಂಟ್ ಡ್ರೈವಿಂಗ್ ಬಗ್ಗೆ ಏನೇನು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೋ ಅದನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ಮೊದಲೇ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಇಲಾಖೆಗೆ ಸೂಚನೆಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇವೆ. ಅಪಘಾತಗಳಲ್ಲಿ ಸತ್ತವರಿಗೆ ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಪರಿಹಾರ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದೇವೆ. ಅದಷ್ಟು ಜಾಗೃತ ಸ್ಥಳದಲ್ಲೇ ಪರಿಹಾರ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಇನ್ನು ಸತ್ತವರಿಗೆ ಎಷ್ಟು ಪರಿಹಾರ ಕೊಡಬೇಕೆಂಬ ಬಗ್ಗೆ ಮತ್ತು ಅದಷ್ಟು ಜಾಗೃತ ಕೊಡುವ ಬಗ್ಗೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆ ಮಾನ್ಯ ಆತ್ಮಾನಂದರವರು ಮೀಟರ್ ರೇಟ್ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಹಣ ವಸೂಲಾಡುತ್ತಾರೆಯೆಂದು ಹೇಳಿದರೂ, ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ತಕ್ಕ ಕ್ರಮ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ.

ಇನ್ನು ಡೀಸಲ್ ರೇಟಿನ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಆ ಬಗ್ಗೆ ಮಾನ್ಯ ಹಣಕಾಸಿನ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಹೇಳಬೇಕು. ಅದನ್ನು ನಾನು ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಈಗ ಸಿದ್ಧಿ ನಿಲ್ಲ. ಸೇಲ್ಸ್ ಟ್ಯಾಕ್ಸ್ ಬಗ್ಗೆ ಕೂಡ ಅವರೇ ಹೇಳಬೇಕು. ಡ್ರೈವರ್‌ಗಳ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಹಾಗೂ ಅವರು ಕುಡಿದು ವಾಹನಗಳನ್ನು ಓಡಿಸಬಾರದೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದರು. ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ಕೂಡ ಕ್ರಮ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದ್ದೇವೆ. ಆರ್. ಟಿ. ಬಿ. ಕಛೇರಿಗಳಿಗೆ ಸ್ವಂತ ಕಟ್ಟಡ ಇರಬೇಕೆಂಬ ವಿಚಾರವನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ಈಗಾಗಲೇ ನಾವು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಹಾಕಿಕೊಂಡಿದ್ದೇವೆ. ಕಲಾಸಿಪಾಳ್ಯದಲ್ಲಿ ರಾಕ್‌ಟೆ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ, ಅದನ್ನು ವಿಚಾರ ಮಾಡಿ ತಿಳಿಸುತ್ತೇನೆ. ಬಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಕನ್‌ವೀನಿಯನ್ಸ್ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದರು, ಅದನ್ನು ಕೂಡ ಪರಿಶೀಲಿಸಿ ಬಸ್ಸುಗಳನ್ನು ಶುಚ್ಯವಂ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಇಡುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಮಂಡ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಸ್ ಡಿಪೋ ಆಗಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ, ಅದು ಅಲ್ಲಿ ಆಗುವುದಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯ ಹಾದೋ ಅಲ್ಲವೋ ಎಂಬುದನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿ ತಿಳಿಸುತ್ತೇನೆ. ಇನ್ನು ಮದ್ದೂರು ಬಸ್ ಸ್ಟ್ಯಾಂಡ್ ನಿರ್ಮಾಣದ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳಿದ್ದರು, ಅಲ್ಲಿ ಯಾವುದೋ ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟರ್‌ನಿಂದ ಡಿಲೇ ಆಗಿದೆ ಎಂದು ತಿಳಿದು ಬಂದಿದೆ. ಅದನ್ನು ಆದಷ್ಟು ಜಾಗ್ರತೆ ಪೂರ್ಣ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಕ್ರಮ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ಮಾನ್ಯ ಪತ್ರಾರ್‌ವರರು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ನೀತಿಯನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ, ಹಾಗೂ ಕೆ.ಎಸ್.ಆರ್.ಟಿ.ಸಿಯ ಸುಧಾರಣೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಅನೇಕ ಸಲಹೆಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆಲ್ಲದ ಜನತೆಗೆ ಇದರಿಂದ ಸೋವ ಆಗಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಎಲ್ಲವನ್ನು ವಿಚಾರ ಮಾಡಿ ಯಾವ ಯಾವ ಕ್ರಮ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವೋ ಅವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆಂದು ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಇಷ್ಟಪಡುತ್ತೇನೆ. ಮಾನ್ಯ ಜಯಚಂದ್ರವರರು ಸಾರಿಗೆ ಸಂಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ೧೦ ಕೋಟಿ ರೂಪಾಯಿ ನಷ್ಟವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ, ಅದರ ಅಷ್ಟು ನಷ್ಟ ವಾಗಿಲ್ಲ. ರೀಜನಲ್ ಮ್ಯಾನೇಜರ್‌ನಿಗೆ ಪಾರ್ಸ್ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ, ಅವರಿಗೆ ಕೆಲವು ಪವರ್ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇವೆ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪವರ್ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಕಂಡುಬಂದಲ್ಲಿ ಕೊಡಲಿಕ್ಕೆ ತಯಾರಿದ್ದೇವೆ. ಇನ್ನು ಕೆ. ಎಸ್. ಆರ್. ಟಿ. ಸಿ. ಯ ಡ್ರೈವರ್ಸ್ ಮತ್ತು ಕಂಡಕ್ಟರ್‌ಗಳ ವರ್ತನೆ ಬಗ್ಗೆ ದೂರುಗಳು ಬಂದಿವೆ. ಆ ಬಗ್ಗೆ ವಿಚಾರ ಮಾಡಿ ಯಾವ ಯಾವ ಕಂಡಕ್ಟರ್‌ಗಳ, ಡ್ರೈವರ್‌ಗಳ ವರ್ತನೆ ಚೆನ್ನಾಗಿಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿ ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಳ್ಳಲು ಸೂಕ್ತ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ.

ಶ್ರೀ ಎ. ರಾಮಚಂದ್ರ.—ಕ್ರಮ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಸರಿ, ಆದರೆ ನಮ್ಮನ್ನೂ ವಿಚಾರಣೆಗೆ ಕರೆಯುತ್ತೀರಲ್ಲ.

ಶ್ರೀ ಎಂ. ಎಂ. ಜೆ. ಸದ್ಯೋಜಾತ.—ನೀವು ಹೇಳಿದ್ದರಿಂದ ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ. ಕೋಲಾರ ಡಿವಿಜನ್‌ನಲ್ಲಿ ಸ್ಟ್ಯಾಂಡ್ ಮಾಡುವ ಬಗ್ಗೆ ಮಾನ್ಯ ಸದಸ್ಯರು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಹೇಳಿದಂತೆ ಅವರ ಮೇಲೆ ಸೂಕ್ತ ಕ್ರಮ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ. ಕಾಂಟ್ರಾಕ್ಟ್ ಕ್ಯಾರೇಜಸ್ ಬಗ್ಗೆ ಅಕೌಂಟ್ಸ್ ಆಫೀಸರ್ ಬಗ್ಗೆ ಡ್ರೈವಿಂಗ್ ಲೈಸೆನ್ಸ್ ಇಷ್ಟೂ ಮಾಡುವ ಬಗ್ಗೆ ಮಾನ್ಯ ಸದಸ್ಯರು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಮತ್ತು ಸ್ಟಾಫ್‌ಗಳು ಒರಟಾಗಿ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ಸೂಕ್ತ ಕ್ರಮ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ಹುಳಿಯಾರಿನಿಂದ ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಬಸ್ ಸೌಲಭ್ಯ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಅದು ನಾನ್-ಮೆನೋಪಲಿ ಏರಿಯಾ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅದನ್ನು ವಿಚಾರ ಮಾಡಿ ಸೂಕ್ತ ಕ್ರಮ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ.

ಶ್ರೀ ಟಿ. ಬಿ. ಜಯಚಂದ್ರ.—ಆದಷ್ಟು ಜಾಗ್ರತೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಿ.

ಶ್ರೀ ಎಂ. ಎಂ. ಜೆ. ಸದ್ಯೋಜಾತ.—ಆಗಲಿ. ಮಾನ್ಯ ಸದಸ್ಯರಾದ ಷಹಿ ಅಹ್ಮದ್ ಅವರು ರಸ್ತೆ ಸಾರಿಗೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಬಗ್ಗೆ, ರೋಡ್ ಸಿಗ್ನಲ್ ಬಗ್ಗೆ, ಓವರ್ ಲೋಡಿಂಗ್ ನಿಲ್ಲಿಸುವ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಒಂದೇ ಸಾರಿ ಇದನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸುವುದಕ್ಕೆ ನಮಗೆ ಅನುಕೂಲತೆಗಳಿಲ್ಲ. ಬಸ್ಸುಗಳಿಲ್ಲ. ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಮಾನ್ಯ ಸದಸ್ಯರು ವಿಚಾರ ಮಾಡಬೇಕು ಎಂದು ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಇಷ್ಟಪಡುತ್ತೇನೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಬಸ್ ಸ್ಟ್ಯಾಂಡ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಕುಡಿಯುವ ನೀರಿನ ಸೌಕರ್ಯ ಮತ್ತು ಶೌಚಗೃಹಗಳನ್ನು ಮಾಡ ಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. National permit for vehicles should be regularised ಎಂದು ಸಲಹೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಅದು ನಮ್ಮ ನೀತಿಗೆ ಸರಿಹೊಂದುವುದಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ನೀತಿಯನ್ನು ಬದಲಾವಣೆ ಮಾಡುವುದಾದರೆ ಆಗ ವಿಚಾರ ಮಾಡಬಹುದು. ಲೈಸೆನ್ಸ್ ಕೊಡುವ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಮತ್ತು ಸಾರಿಗೆ ಸೌಕರ್ಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸ

ಬೇಕು ಎಂದು ತಮ್ಮ ಭಾಷಣದಲ್ಲಿ ಸದಸ್ಯರು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಎಲ್ಲಾ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನೂ ತೆಗೆದು ಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಇಷ್ಟಪಡುತ್ತೇನೆ. ಮಾನ್ಯ ಸದಸ್ಯರಾದ ಶ್ರೀ ಅಬ್ದುಲ್ ಲತೀಫ್ ಅವರು ಕೋಲಾರ ಪಾಕಿಟ್ ಸ್ಕೀಂ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಮುಖ್ಯ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಅದಕ್ಕೆ ಹಿರಿಯರಾದರೂ ಇರಬೇಕು. ಡಿಸಿಪನ್ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿಲ್ಲ. ಏನು ಡಿಸಿಪನ್ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೋ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ನ್ಯಾಷನಲ್ ರೂಟ್ ಆಗಬಹುದು ಎಂದು ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಇಷ್ಟಪಡುತ್ತೇನೆ. ಮಾನ್ಯ ಸದಸ್ಯರಾದ ಶ್ರೀ ಬಸವರಾಜಪಾಟೀಲ್ ಅವರು, ಮತ್ತು ಶ್ರೀ ಬೇಡಗಿಯವರು ಎಲ್ಲಾ ವಿಷಯಗಳನ್ನೂ ಕೂಲಂಕುಷವಾಗಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಎಲ್ಲಾ ವಿಚಾರಗಳನ್ನೂ ಗಮನದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಯಾವ ಯಾವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೋ ಅವುಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಅಶ್ವಾಸನೆ ಕೊಡಬಯಸುತ್ತೇನೆ. ಮೋಟಾರ್ ವೆಹಿಕಲ್ ಇಲಾಖೆ...

ಶ್ರೀ ಅಬ್ದುಲ್ ಲತೀಫ್. —ನನ್ನ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರ ಕೊಟ್ಟಿಲ್ಲ.

ಫೀರ್ಮನ್.—ಮೊದಲು ಮಂತ್ರಿಗಳು ಉತ್ತರವನ್ನು ಮುಗಿಸಿ.

ಶ್ರೀ ಎಂ. ಎಂ. ಜಿ. ಸದ್ವೋಜಾತ್.—ಮೋಟಾರ್ ವೆಹಿಕಲ್ ಇಲಾಖೆ ಸಾಧಿಸಿರುವ ಪ್ರಗತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ವರದಿಯನ್ನು ಸಭೆಯ ಮುಂದಿಡುತ್ತೇನೆ.

೧೯೮೦-೮೧ನೇ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಮೋಟಾರ್ ವಾಹನ ಕಾಯಿದೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಾಗಿ ಪಾಲಿಸಲಾಯಿತು. ಆ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಮೋಟಾರ್ ವಾಹನ ಕಾಯಿದೆ ಅನ್ವಯ ೧೪,೮೯೯ ಕೇಸುಗಳಲ್ಲಿ ಖಚ್ಚಿ ಹಾಕಿ, ದಂಡದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ೮,೫೬೬ ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ವಸೂಲು ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಅಲ್ಲದೆ ೫೭,೨೧೬ ಕೇಸುಗಳಲ್ಲಿ ೩೩,೯೫೫ ಕೇಸುಗಳನ್ನು ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಶಿಕ್ಷೆ ವಿಧಿಸಿ ತಪ್ಪು ದಂಡದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ೧೮,೧೧೧ ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಯಿತು. ಒಂದು ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ದುರುಪಯೋಗವಾಗುತ್ತಿರುವ ಅನಿಲ ಭಾರತ ಪ್ರವಾಸಿ ಆದಿ! ಬಸ್ಸುಗಳ ಆಕ್ರಮವನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟಲು ರಸ್ತೆಗಳಲ್ಲಿ ತೀವ್ರತರ ತಪಾಸಣೆಗೆ ಒಳಪಡಿಸಿ, ದುರುಪಯೋಗವಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಬಹುಪಾಲು ಈ ವಾಹನಗಳನ್ನು ಸ್ವಾಧೀನಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ಖಚ್ಚಿ ಹಾಕಲಾಯಿತು.

ವಾಹನ ನಡೆಸಲು ಕೋರಿ ಅರ್ಜಿ ಸಲ್ಲಿಸಿದ್ದ ಅರ್ಜಿದಾರರಾಗಳನ್ನು ತೀವ್ರತರವಾಗಿ ಪರೀಕ್ಷಿಸಿ, ವಾಹನ ನಡೆಸಲು ಪರವಾನಗಿ ಕೊಡಲಾಯಿತು. ೩೧-೧೨-೧೯೮೦ರಲ್ಲಿ ೩,೯೮,೭೭೭ ವಾಹನ ನಡೆಸಲು ಕೊಟ್ಟು ಪರವಾನಗಿಗಳು ಜಾಲಿಯಲ್ಲಿದ್ದವು. ರಸ್ತೆ ಅಪಘಾತಗಳನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟಲು ಮತ್ತು ರಸ್ತೆ ನಿಮ್ಮದಿಯನ್ನು ಕಾಪಾಡಲು ಪರೀಕ್ಷಾ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಬಿಗಿಪಡಿಸಲಾಯಿತು. ಸಾರಿಗೆ ವಾಹನಗಳಿಗೆ ಅರ್ಹತಾ ಪತ್ರ ಕೊಡುವುದು ಮತ್ತು ನವೀಕರಿಸುವ ಮುನ್ನ ವಾಹನಗಳನ್ನು ತೀವ್ರತರ ಪರೀಕ್ಷೆಗೆ ಒಳಪಡಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಸಾರಿಗೆ ಅಧಿಕಾರ ೩೧-೩-೮೧ ರವರೆಗೆ ೨,೪೧೮ ಖಾಸಗಿ ಬಸ್ಸುಗಳಿಗೆ ಪರವಾನಗಿಗಳನ್ನು ನೀಡಿದೆ. ರಾಜ್ಯದ ಸಾರಿಗೆ ಅಧಿಕಾರ ೨೮೪ ಖಾಸಗಿ ಮಾಲಿಕರಿಗೆ ಮತ್ತು ೧೦೦ ರಾಜ್ಯ ರಸ್ತೆ ಸಾರಿಗೆ ನಿಗಮಕ್ಕೆ ಅಂತರ ರಾಜ್ಯ ಪರವಾನಗಿಗಳನ್ನು ನೀಡಲಾಯಿತು. ನೆರೆ ರಾಜ್ಯಗಳಾದ ಆಂಧ್ರ ಪ್ರದೇಶ ತಮಿಳುನಾಡು, ಕೇರಳ ಹಾಗೂ ಗೋವಾ ರಾಜ್ಯಗಳ ೧೪೪ ಪರವಾನಗಿಗಳಿಗೆ ಮತ್ತು ಆಯಾ ರಾಜ್ಯ ರಸ್ತೆ ಸಾರಿಗೆ ನಿಗಮಗಳಿಗೆ ೮೭ ಪರವಾನಗಿಗಳಿಗೆ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸಲು ಅನುಮತಿ ಮಾಡಿಕೊಡಲಾಯಿತು.

ಸರ್ಕಾರವು ಆಂಧ್ರ ಪ್ರದೇಶ ಮತ್ತು ಗೋವಾ ರಾಜ್ಯಗಳೊಡಗಿದ್ದ ಅಂತರ ರಾಜ್ಯ ಒಪ್ಪಂದವನ್ನೂ ನವೀಕರಿಸಿ ಕಾಂಪೊಸಿಟ್ ಮತ್ತು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ರಹದಾರಿಗಳ ಕೋಟಾವನ್ನು ಪುನರ್ವಿಮರ್ಶಿಸಿ ಹೆಚ್ಚಿಸಲಾಯಿತು. ಹೆಚ್ಚಳವಾದ ಕೋಟಾವನ್ನು ರಾಜ್ಯ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಅಧಿಕಾರ ನೀಡುತ್ತಿದೆ.

ಈ ಪ್ರಾಧಿಕಾರಗಳು, ಆಂಧ್ರ ಪ್ರದೇಶ ಮತ್ತು ತಮಿಳುನಾಡು, ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ, ಮಧ್ಯಪ್ರದೇಶ ಮತ್ತು ದೆಹಲಿ ರಾಜ್ಯಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಅಂತರ ರಾಜ್ಯ ಕೊಡುವಾಗ ಹಾಗೂ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮತ್ತು ಕಾಂಪೊಸಿಟ್ ಪರವಾನಗಿಗಳನ್ನು ನಿಮ್ಮ ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ವರ್ಗಗಳಿಗೆ ಆದ್ಯ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಕೊಡುತ್ತಿದೆ. ಈ ಕೋಟಾ ಬಾಕಿ ಉಳಿಯದಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಲು ರಾಜ್ಯ ಸಾರಿಗೆ ಅಧಿಕಾರ ಸೂಕ್ತ ಪ್ರಕಟಣೆಗಳನ್ನು ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೆ ನೀಡುತ್ತಿದೆ. ಇಲಾಖೆಯ ವರವಾನ ೧೯೭೯-೮೦ರಲ್ಲಿ ರೂ. ೪೪.೪೫ ಕೋಟಿ ಇದ್ದದ್ದು ಶೇಕಡ ೯.೮ ರಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಿ ೧೯೮೦-೮೧ ರಲ್ಲಿ ರೂ. ೪೭.೩೮ ಕೋಟಿಗಳೇರಿತು. ೧೯೮೧-೮೨ ರಲ್ಲಿ ಇಲಾಖೆಯ ನೀರಕ್ಷಿತ ವರವಾನ ರೂ. ೫೫ ಕೋಟಿಯಾಗಿದೆ. ಇಲಾಖೆಯು ೩೧-೩-೧೯೮೧ ರವರೆಗೆ ೪,೦೮,೦೦೦

ವಾಹನಗಳನ್ನು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ನೋಂದಾಯಿಸಿದೆ. ಇದು ೩೧-೩-೧೯೮೦ ರವರೆಗೆ ನೋಂದಾಯಿಸಿದ ವಾಹನಗಳಿಗಿಂತ ಶೇಕಡ ೧೦ ರಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚು ವರಿಯಾಗಿದೆ. ಈ ತೀವ್ರ ಹೆಚ್ಚಳದಿಂದ ಇಲಾಖೆಯು ಭರಿಸಬೇಕಾದ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಗಮನಾರ್ಹ. ಶೇಕಡ ೫೦ ರಷ್ಟು ವಾಹನಗಳು ಬೆಂಗಳೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಇವೆ. ಈ ಅಧಿಕ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ತೂಗಿಸಲು, ರಾಜ್ಯದ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಸಾರಿಗೆ ಕಚೇರಿಗಳನ್ನು ಪುನರ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೊಳಿಸಲು ಯೋಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಬೆಂಗಳೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯೊಂದರಲ್ಲಿಯೇ ೪ ವಲಯ ಕಚೇರಿಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ವರ ಸಿಬ್ಬಂದಿಯೊಂದಿಗೆ ತೆರೆಯಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇಲಾಖೆಯು ಇತರೆ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಉಪ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಸಾರಿಗೆ ಕಚೇರಿಗಳನ್ನು ತೆರೆಯಲು ಯೋಚಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಈ ರೀತಿಯ ೮ ಉಪ ಕಚೇರಿಗಳನ್ನು ತೆರೆಯಲು ಸರ್ಕಾರ ತೀವ್ರ ಪರಿಶೀಲನೆಯಲ್ಲಿದೆ, ಈ ಹೆಚ್ಚು ವರ ವೆಚ್ಚ ಭರಿಸಲು ಯೋಗ್ಯವಾದುದು, ಏಕೆಂದರೆ ಇಲಾಖೆಯ ಈಗಿನ ವೆಚ್ಚ ಕೇವಲ ರೂ. ೧.೨ ಕೋಟಿ (ಸಂದಾಯವಾದ ವರ ಮಾನದ ಶೇ. ೨.೭)

ಕಟ್ಟು ನಿಟ್ಟಾಗಿ ತೆರಿಗೆ ವಸೂಲಿ ಮತ್ತು ಕಾನೂನನ್ನು ಪಾಲಿಸುವುದರ ಜೊತೆಗೆ, ತೆರಿಗೆದಾರರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಲು ಯೋಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅಂಚೆ ಕಚೇರಿಯ ಮೂಲಕ ತೆರಿಗೆ ಪಾವತಿಯ ಸೌಲಭ್ಯವನ್ನು ಇನ್ನೂ ಇತರೆ ೨೮ ಅಂಚೆ ಕಚೇರಿಗಳಿಗೆ ೧೯೮೦-೮೧ರಲ್ಲಿ ವಿಸ್ತರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಬ್ಯಾಂಕುಗಳ ಮೂಲಕ ತೆರಿಗೆ ಪಾವತಿ ಮಾಡುವುದನ್ನು ಸರ್ಕಾರ ಯೋಚಿಸುತ್ತಿದೆ. ವಾಹನ ತೆರಿಗೆ ಸಂದಾಯವನ್ನು ಸುಲಭಗೊಳಿಸಲು ಹಾಗೂ ಶೀಘ್ರಗೊಳಿಸಲು ಅನುಕೂಲವಾಗುವಂತೆ ರಿಜಿಸ್ಟ್ರಾರ್ಸ್ ಯಂತ್ರಗಳನ್ನು ೭ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಸಾರಿಗೆ ಕಚೇರಿಗಳಿಗಾಗಿ ಕೊಳ್ಳಲು ಆಜ್ಞೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಕಡತಗಳನ್ನು ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿಡಲು ಗಣಕ ಯಂತ್ರದ ಉಪಯೋಗವನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಕಾರ್ಯ ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

ಇನ್ನು ಕೆ. ಎಸ್. ಆರ್. ಟಿ. ಸಿ. ಬಗ್ಗೆ ಒಂದೆರಡು ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಇಚ್ಛೆಪಡುತ್ತೇನೆ.

ಮಾನ್ಯ ಸಭಾಪತಿಗಳೇ,

೧೯೮೦-೮೧ ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ರಸ್ತೆ ಸಾರಿಗೆ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಕಾರ್ಯಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ತ್ವರಿತಗತಿಯಲ್ಲಿ ಮುನ್ನಡೆದಿದೆ. ಪ್ರಸಕ್ತ ಸಾಲಿನ, ಪೆಡ್ಲೋಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ೨೯೨ ರಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಿದ್ದು, ದಿನಂಪ್ರತಿ ಓಡಿಸಲಾದ ಕೆಲೋಮೀಟರ್‌ಗಳು ೭೭ ಸಾವಿರ ದಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಿದೆ. ಮಾರ್ಗಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯು ೩೫೦ ರಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ವಾಹನಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ೨೫೮ ರಷ್ಟು ಏರಿದೆ. ಹೊಸದಾಗಿ ಸೇರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ೪೭೩ ವಾಹನಗಳಲ್ಲಿ, ಸುಮಾರು ೧೮೦ ವಾಹನಗಳನ್ನು, ಹಳೇ ವಾಹನಗಳ ಬದಲಾಗಿ ಓಡಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ದೈನಿಕ ಪ್ರಯಾಣಿಕರ ಸಂಖ್ಯೆ ೨೧ ೨೩ ಲಕ್ಷಗಳಿಂದ ೨೪.೦೩ ಲಕ್ಷಗಳಿಗೆ ಏರಿದೆ.

ಸಂಸ್ಥೆಯ ಕಾರ್ಪೊರೇಟ್ ಬಲವು ೩೩.೦೬೩ ರಿಂದ ೩೫.೯೮೪ ಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿದೆ.

ಈ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರವು ಸಂಸ್ಥೆಯು ಹಿಂದೆಂದೂ ಇಲ್ಲದಷ್ಟು ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಬಂಡವಾಳವನ್ನು ತೊಡಗಿಸಲು ಸದಾಯ ಮಾಡಿದೆ. ೧೯೭೯-೮೦ ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರವು ೧೫೦ ಕೋಟಿ ರೂ.ಗಳ ಬಂಡವಾಳವನ್ನು ಒದಗಿಸಿದ್ದು, ಇದು ೧೯೮೦-೮೧ ರಲ್ಲಿ ೫.೧೯ ಕೋಟಿ ರೂ.ಗಳಿಗೆ ಏರಿತು ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ಬಂಡವಾಳ ಕೊಡಗಿಯು ೪೫ ಲಕ್ಷ ರೂ.ಗಳಾಗಿದೆ. ಸಂಸ್ಥೆಯು ಜೀವ ವಿಮೆ ಮತ್ತು ಬ್ಯಾಂಕುಗಳ ಮೂಲಕ ೭ ಕೋಟಿ ರೂ.ಗಳ ಬಂಡವಾಳವನ್ನು ಪಡೆದಿದೆ. ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರವೂ ಕೂಡ ೩.೩೫ ಕೋಟಿ ರೂ.ಗಳ ಅಲ್ಪ ಕಾಲಾವಧಿ ಸಾಲವನ್ನು ಒದಗಿಸಿದೆ.

ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಥೆಯು ೧೫.೯೯ ಕೋಟಿ ರೂ.ಗಳ ಬಂಡವಾಳವನ್ನು ನಾನಾ ಮೂಲಗಳಿಂದ ಒದಗಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ.

ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ರಸ್ತೆ ಸಾರಿಗೆ ಸಂಸ್ಥೆಯು ದಕ್ಷತೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಕೆಲವು ಧೃಢವಾದ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಂಡಿದೆ. ಈ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಆಡಳಿತ ಕ್ರಮವನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತರಲಾಗಿದೆ. ೧೨ ವಿಭಾಗಗಳನ್ನು ೫ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಭಾಗಗಳಾಗಿ ಒಂದುಗೂಡಿಸಿ ಮತ್ತು ಸೂಕ್ತ ಅಧಿಕಾರಗಳನ್ನುಳ್ಳ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಅಧಿಕಾರಿಯ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಒಳಪಡಿಸಿದೆ. ಶೀಘ್ರತಮ ಮತ್ತು ಉತ್ತಮ ಆಡಳಿತಕ್ಕಾಗಿ, ವಿಭಾಗಾಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ವ್ಯಾಪಕವಾದ ವೀಕ್ಷಣೀಯತೆ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಯ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಕೊಡಲಾಗಿದೆ.

ಕಳೆದ ಸಾಲಿನಂತೆ ಸಾರಿಗೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಕಾಲನಿಷ್ಠೆಯು ಉತ್ತಮವಾಗಿ ನಡೆಯಿತು. ಕಳೆದ ವರಷಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸಿದಲ್ಲಿ, ಸಂಸ್ಥೆಯು ಈ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಮತ್ತು ದುರಸ್ತಿಗೊಂಡ ಟ್ರೈರುಗಳ ಉಪಯುಕ್ತತೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಳವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿದೆ.

ಹಾನಿಕರ ಅಪಘಾತಗಳು ಸಂಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಗ್ಯೂ, ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಅಪಘಾತಗಳು ಪ್ರಮಾಣವು ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತವೆ. ಅಡಳಿತ ವರ್ಗವು ಅಪಘಾತಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಮಿತಿಗೊಳಿಸಲು ಕೈಗೊಂಡ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳೇನೆಂದರೆ (ಅ) ವೇಗ ಮಿತಿಯನ್ನು ತಡೆಹಿಡಿಯುವ ಸಾಧನಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ವಾಹನಗಳಿಗೆ ಅಳವಡಿಸುವುದು ಮತ್ತು (ಆ) ಈಗಾಗಲೇ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿರುವ ಚಾಲಕರಿಗೆ ವ್ಯಾಪಕವಾದ ತರಬೇತಿಯನ್ನು ಕೊಡುವುದು. ಸುರಕ್ಷಿತ ವಾಹನ ಚಾಲನೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿ ಕೊಡುವ ಚಾಲಕರ ಕೈಪಿಡಿಯು ತಯಾರಿಯಲ್ಲಿದೆ.

ಸಂಸ್ಥೆಯು ಸುಮಾರು ೩೬,೦೦೦ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ನೌಕರಿಯನ್ನು ಒದಗಿಸಿದ್ದು, ಅವರೊಡನೆ ಸೌಹಾರ್ದಯುತ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.

ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಎಲ್ಲಾ ರೀತಿಯ ಚಳುವಳಿಗಲ್ಲೂ ಸಾರಿಗೆ ಸಂಸ್ಥೆಯ ವಾಹನಗಳು ದುಷ್ಕರ್ಮಿಗಳ ಆಕ್ರಮಣಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾಗುತ್ತಿವೆ. ಪ್ರಸಕ್ತ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ, ೩೯೧ ವಾಹನಗಳು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಅನೇಕ ತರಹದ ಚಳುವಳಿಗಳ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಹಾನಿಗೊಂಡವು. ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ತಡೆಹಿಡಿಯಲು ವಿಧಾನ ಮಂಡಲವು ಇತ್ತೀಚೆಗೆ "Prevention of Destruction of public property" Act" ಎಂಬ ವಿಧಾಯಕವನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತಂದಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಉತ್ತಮ ಪರಿಣಾಮ ವುಂಟಾಗುವುದೆಂಬ ಆಶಯವಿದೆ. ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವಾಹನಗಳನ್ನು ಸುಡುವುದು ಮತ್ತು ಹಾನಿಗೊಳಿಸುವುದರಿಂದ, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಅಸ್ತಿಯ ನಷ್ಟ ವುಂಟಾಗುವುದು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೇ, ಇಂತಹ ವಾಹನಗಳನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಲು ಹೆಚ್ಚು ಸಮಯದ ಅಪಶ್ಯಕ್ತ ಉಂಟಾಗುವುದರಿಂದ ಪ್ರಯಾಣಿಕರಿಗೆ ಅತಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಅನಾಹುತವೂ ಆಗುವುದು.

ಪ್ರಸಕ್ತ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ೬ ಆಧುನಿಕ ಬಸ್ಸು ನಿಲ್ದಾಣಗಳನ್ನು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಲಾಗಿದ್ದು, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸೇವೆಗೆ ತೆರೆಯಲಾಗಿದೆ. ಇದಲ್ಲದೆ ೧೮ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪೆಲ್ವರುಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ೮೫ ಪೆಲ್ವರುಗಳನ್ನು ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಲಾಗಿದೆ. ೨೭ ಬಸ್ ನಿಲ್ದಾಣಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ ಕಾರ್ಯವು ಮುನ್ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ. ೧೯೮೧-೮೨ ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ, ೨೫ ಹೊಸ ಬಸ್ ನಿಲ್ದಾಣಗಳ ನಿರ್ಮಾಣವನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುವ ಉದ್ದೇಶವಿದೆ. ಇದರ ಜೊತೆಗೆ, ೧೦೦ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪೆಲ್ವರುಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟುವ ಯೋಜನೆಯೂ ಸೇರಿದೆ.

೧೯೮೦-೮೧ ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ, ಸಂಸ್ಥೆಗೆ ೧೦ ಕೋಟಿ ರೂ. ಗಳಷ್ಟು ನಷ್ಟವು ಉಂಟಾಗಬಹುದೆಂಬ ಅಂದಾಜಿದೆ. ಸಂಸ್ಥೆಯು ಇಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಮಾಣದ ನಷ್ಟವನ್ನು ಭರಿಸುತ್ತಿರುವುದು ಇದೇ ಮೊದಲು. ದರೂಪದಲ್ಲಿ ೨ ಭಾರಿ ಉಂಟಾದ ಇಂಧನದ ಬೆಲೆ ಏರಿಕೆ, ಟ್ರೈರು ಮತ್ತು ಟ್ಯಾಬುಗಳ ಬೆಲೆ ಹೆಚ್ಚಳ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ೫ ಕಂಪಿ ತುಟ್ಟ ಭತ್ಯೆ ಮತ್ತು ತುರ್ತು ಪರಿಹಾರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರಿಂದ ಉಂಟಾದ ಸಂಬಳದ ಹೆಚ್ಚಳದ ಏರಿಕೆ, ಈ ಅತಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ನಷ್ಟಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣಗಳು.

ಇಂಧನದ ಮತ್ತು ಇತರ ವಸ್ತುಗಳ ಅಧಿಕ ಪ್ರಮಾಣದ ಬೆಲೆ ಏರಿಕೆಯಿಂದಾಗಿ ಸಂಸ್ಥೆಯು ಈ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಸಾರಿಗೆ ದರವನ್ನು ಏರಿಸಲೇ ಬೇಕಾಯಿತು. ಈ ಬಗ್ಗೆ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ವಿವಾದಗಳಿದ್ದಾಗ್ಯೂ, ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ರಸ್ತೆ ಸಾರಿಗೆ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಸಾರಿಗೆ ದರವನ್ನು ಇತರ ಸಾರಿಗೆ ಸಂಸ್ಥೆ ದರದೊಂದಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ನಗರ ಸಾರಿಗೆ ದರವು ಬಹಳ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿಯೂ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮೀಣ ಸಾರಿಗೆ ದರದ ಪ್ರಮಾಣವು ಅತಿ ಹೆಚ್ಚಿನದಲ್ಲವೆಂದೂ ನಾನು ಹೇಳಲು ಇಚ್ಛಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರ ಸಾರಿಗೆ ಬಗ್ಗೆ ನಾನು ಇಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಹೇಳಲಿಚ್ಛಿಸುತ್ತೇನೆ. ೧೯೮೦-೮೧ ರಲ್ಲಿ ೧೦೦ ಹೊಸ ಪೆಡ್ಲೊಲುಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿ, ಒಟ್ಟು ಪೆಡ್ಲೊಲುಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ೫೫೬ ರಿಂದ ೬೫೬ ಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರ ಸಾರಿಗೆಯು ೭೦೦ ಪೆಡ್ಲೊಲುಗಳನ್ನು ಒಡೆಸುತ್ತಿದೆ. ಈ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ೧೦೨ ಹೊಸ ವಾಹನಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಲಾಗಿದ್ದು, ೧೯೮೧-೮೨ ರಲ್ಲಿ ೧೮೫ ಹೊಸ ವಾಹನಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸುವ ಯೋಜನೆ ಇದೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ೧೧೦ ಹೊಸ ಪೆಡ್ಲೊಲುಗಳನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲು ಮತ್ತು ಉಳಿದವು ಹಳೆಯ ವಾಹನ ಬದಲಾವಣೆಗೆ ಉಪಯೋಗವಾಗುವುದು.

ಸಂಸ್ಥೆಯು ೧೯೮೧-೮೨ ರ ಸಾಲಿಗೆ ನಿರ್ವಹಣೆಯ ದಕ್ಷತೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಒಂದನ್ನು ರೂಪಿಸಿದೆ. ಇದರ ಪ್ರಕಾರ, ೯೧೮ ಹೊಸ ವಾಹನಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಲು ಯೋಚಿಸಲಾಗಿದ್ದು, ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ೩೯೬ ಹಳೆಯ ವಾಹನಗಳ ಬದಲಿಗೂ ಮತ್ತು ಉಳಿದವು ಹೊಸ ಪೆಡ್ಲಲ್‌ಗಳ ಪ್ರಾರಂಭಕ್ಕೂ ಉಪಯೋಗವಾಗುತ್ತವೆ. ೧೯೮೧-೮೨ ನೇ ಸಾಲಿನ ಮೊದಲ ತ್ರೈಮಾಸದಲ್ಲಿ, ೨೦೦ ಹೊಸ ಗಾಡಿಗಳು ಸೇರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ.

ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಾಹಕ ವಿಭಾಗಗಳ ದಕ್ಷತೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಮತ್ತು ಆಡಳಿತ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ತಗ್ಗಿಸಲು ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ಭೌತಿಕ ಮಿತಿಗಳನ್ನು ನಿಗದಿ ಮಾಡುವ ಮೂಲಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಅತ್ಯಾಧುನಿಕ ನಗರ ಸಾರಿಗೆ ನಿಲ್ದಾಣದ ಸಂಕೀರ್ಣವು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ೧೯೮೧ ಜೂನ್ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕರ ಉಪಯೋಗಕ್ಕೆ ತೆರೆಯಲಾಯಿತು.

ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರ ಸಾರಿಗೆಗೋಸ್ಕರ ಯಶವಂತಪುರ ಮತ್ತು ಸುಭಾಷ್‌ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದೊಂದು ಹೊಸ ಡಿಪೋಗಳು ನಿರ್ಮಾಣವಾಗುತ್ತಿವೆ.

ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ನಾನು ಮೊದಲೇ ತಿಳಿಸಿರುವಂತೆ, ಸಾರ್ವಜನಿಕರ ಅನುಕೂಲಕ್ಕಾಗಿ ೨೩ ಹೊಸ ಬಸ್‌ನಿಲ್ದಾಣಗಳ ಮತ್ತು ೧೦೦ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪೆಲ್ವರುಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲು ಯೋಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ದಯವಿಟ್ಟು ನನ್ನ ಇಲಾಖೆಯ ಬೇಡಿಕೆಗೆ ಒಪ್ಪಿಗೆ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ.

CHAIRMAN.—Now, I will put both the demands to the vote of the House. The question is :

“That the respective sums not exceeding the sums mentioned in the list of demands inclusive of the sum granted on account be granted to Government to defray the charges which will come in course of payment during the financial year for the period ending 31st March, 1982 in respect of Demand Nos. 23 and 27.”

The motion was adopted and the sums were granted.

(As ordered by the Chair, the demands voted are reproduced below.)

DEMAND No. 23 TAXES ON VEHICLES

“That a sum not exceeding Rs. 1,54,90,000 on Revenue Account inclusive of the sum granted ‘on account’ be granted to the Government to defray the charges which will come in course of payment during the financial year ending 31st day of March 1982 in respect of ‘Taxes on Vehicles.’

DEMAND No. 27 ROAD TRANSPORT

“That a sum not exceeding Rs. 80,00,000 on Revenue Account and Rs. 4.84, 00,000 on Capital Account inclusive of the sum granted on account be granted to the Government to defray the charges which will come in course of payment during the financial year ending 31st day of March, 1982 in respect of Road Transport.”

CHAIRMAN.—Now, the House stands adjourned to meet again tomorrow at 9-00 A. M.

The House adjourned at Fifty Five Minutes past Five of the Clock for meet again at Nine of the Clock on Saturday the 4th July 1981.